

Space for Available
for Advertising
WWW.PREETNEWS.COM
WWW.PREETNAMA.COM
preetnamausa@gmail.com

ਨਿਊਜ਼ਾਰਕ ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ: ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ ਪ੍ਰੀਤ ਖੁਰਾ ਸੱਚ

Online and Print Media +1 201-312-4180 +1 917-328-8436

ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ
ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦਾ
ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਹੈ
ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਮਾਂ ਬਾਪ
ਦਾ ਕਰੋ, ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ
ਕਦੇ ਵੀ ਧੋਖਾ ਨਹੀਂ
ਦਿੰਦੇ
ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ ਪ੍ਰੀਤ
Preetnamausa@gmail.com

ਸਾਲ 4, ਅੰਕ 253, ਮਿਤੀ: 24 ਮਈ ਤੋਂ 30 ਮਈ 2024 ਵੈਬਸਾਈਟ: www.preetnama.com, www.preetnews.com ਈਮੇਲ preetnamausa@gmail.com

ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਪੰਨੂ ਮਾਮਲਾ: ਚੌਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨਿਖਿਲ ਗੁਪਤਾ ਦੀ ਹਵਾਲਗੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ

ਚੌਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਸੀ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਹਮਾਇਤੀ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਪੰਨੂ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਦੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨਿਖਿਲ ਗੁਪਤਾ ਦੀ ਹਵਾਲਗੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਚੌਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਕਥਿਤ ਸਾਜਿਸ਼ ਰਚਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਖਿਲ ਗੁਪਤਾ ਦੀ ਹਵਾਲਗੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਨਿਖਿਲ ਗੁਪਤਾ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਸੀ ਸਿੱਖ ਵੱਖਵਾਦੀ ਆਗੂ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਦੇ ਕਤਲ ਲਈ ਹਿੱਟਮੈਨ ਨੂੰ ਹਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਹੈ। ਗੁਪਤਾ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਪ੍ਰਾਗ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਵਾਲਗੀ ਬਾਰੇ ਅੰਤਿਮ ਫ਼ੈਸਲਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਿਆਂ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਗੁਪਤਾ ਉੱਤੇ ਲੱਗੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਵਿੱਚ 20 ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਗੁਪਤਾ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲੱਗੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਜਨਵਰੀ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਗੁਪਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਗਈ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗੁਪਤਾ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸੰਘੀ ਏਜੰਟਾਂ ਨੇ 'ਸਵੈ-ਦਾਅਵੇ' ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਿਰਪੱਖ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚੱਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਭਾਰਤੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖ਼ਲ

ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਰਕਾਰ @ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਪੰਨੂ ਕੌਣ ਹਨ ਪੇਸ਼ੇ ਤੋਂ ਵਕੀਲ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵਡੇਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪੱਟੀ ਦੇ ਪਿੰਡ ਨੱਥੂਚੱਕ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇੜੇ ਪੈਂਦੇ ਪਿੰਡ ਖਾਨਕੋਟ ਵਿਖੇ ਜਾ ਵਸੇ ਸਨ। ਪੰਨੂ ਦਾ ਇੱਕ ਭਰਾ ਤੇ ਇੱਕ ਭੈਣ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੰਨੂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਸਨ। 1990ਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ। ਕਾਲਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਹ ਸਟੂਡੈਂਟ ਐਕਟੀਵਿਸਟ

ਬਣ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸਟੂਡੈਂਟ ਪੌਲੀਟਿਕਸ ਵਿੱਚ ਐਕਟਿਵ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਨੱਥੂ ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਪੰਨੂ ਉੱਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਥਾਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਰਾਦਤਨ ਕਤਲ ਅਤੇ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਪੰਨੂ ਦੇ ਉੱਪਰ ਕਈ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਟਾਡਾ (ਟੈਰਰਿਸਟ ਐਂਡ ਡਿਸਰਪਟਿਵ ਐਕਟਿਵਿਟੀਜ਼) ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ। ਪੰਨੂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਝੂਠੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਨਰਸਿਮਾ ਰਾਓ ਦੀ ਸਰਕਾਰ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਰਸੂਖ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਲਗਾ ਕੇ ਪੰਨੂ ਨੂੰ ਕਈ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਢਵਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 1991-92 ਵਿੱਚ ਪੰਨੂ ਅਮਰੀਕਾ ਚਲੇ ਗਏ। ਉੱਥੇ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਨੈਕਟੀਕਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲਾ ਲੈ ਲਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਪੰਨੂ ਨੇ ਐਮਥੀਏ ਫਾਇਨਾਂਸ ਅਤੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਮਾਸਟਰਜ਼ ਆਫ਼ ਲਾਅ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਨੂ ਨੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਸਥਿਤ ਵਾਲ ਸਟਰੀਟ ਵਿੱਚ ਸਿਸਟਮ ਐਨੋਲਿਸਟ ਵਜੋਂ 2014 ਤੱਕ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾ ਕੇ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਗਰਮ ਰਹੇ। ਪੰਨੂ ਇੱਕ ਡਿਫੈਂਸ ਵਕੀਲ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਲ 2007 ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਿਖਸ ਫ਼ਾਰ ਜਸਟਿਸ ਨਾਮ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸਿਖਸ ਫ਼ਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦਾ ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਫ਼ਤਰ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਨੂ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਆਪਣੀ

ਕੀ ਹੈ ਮਾਮਲਾ

ਨਵੰਬਰ 2023 ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਗੁਪਤਾ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਉੱਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਰਹਿੰਦੇ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਹਮਾਇਤੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਸ ਫ਼ਾਰ ਜਸਟਿਸ ਨਾਮ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਰਚਨ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਏ ਸਨ। ਇਲਜ਼ਾਮ ਮੁਤਾਬਕ ਮਈ 2023 ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਨਿਖਿਲ ਗੁਪਤਾ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਕਤਲ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਟਾਸਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ ਕਿ ਨਿਖਿਲ ਗੁਪਤਾ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ @ਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਹਿੱਟਮੈਨ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਹਿਯੋਗੀ ਮੰਨ ਰਹੇ ਸਨ। ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਅਮਰੀਕੀ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀ ਦਾ ਡਰੋਸੋਯੋਗ ਸੂਤਰ ਸੀ। ਅਮਰੀਕੀ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਇੱਕ ਡਰੋਸੋਯੋਗ ਸੂਤਰ ਨੇ ਗੁਪਤਾ ਦਾ ਸੰਪਰਕ ਅਮਰੀਕੀ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਇੱਕ ਅੰਡਰਕਵਰ ਏਜੰਟ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਾਇਆ। ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਅੰਡਰਕਵਰ ਏਜੰਟ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਲੱਖ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ (ਤਕਰੀਬਨ 83 ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਦੇ ਬਦਲੇ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸੌਦਾ ਹੋਇਆ। ਨਿਖਿਲ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਸੰਪਰਕ ਰਾਹੀਂ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਮੈਨਹਟਨ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀ ਏਜੰਟ ਤੱਕ ਪੰਨੂ ਦਾ ਹਜ਼ਾਰ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਪਹੁੰਚਾਏ। ਇਹ ਕਤਲ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਪੇਸ਼ਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਵੀ ਏਜੰਟ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕਰ ਰਹੇ ਭਾਰਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਜੂਨ 2023 ਵਿੱਚ ਟਾਰਗੇਟ ਬਾਰੇ ਵਿਅਰਤੀਗਤ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਗੁਪਤਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਅਮਰੀਕੀ ਏਜੰਟ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਟਾਰਗੇਟ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਘਰ ਦਾ ਪਤਾ ਵੀ ਸੀ। ਇਲਜ਼ਾਮ ਮੁਤਾਬਕ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ 'ਚ ਨਿਖਿਲ ਗੁਪਤਾ ਨੂੰ 30 ਜੂਨ 2023 ਨੂੰ ਚੌਕ ਗਣਰਾਜ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਗ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਗੁਪਤਾ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਇਲਜ਼ਾਮ ਗੁਪਤਾ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਈ ਹੋਰ ਇਲਜ਼ਾਮ ਵੀ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਲਜ਼ਾਮ ਸਨ ਕਿ ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਨਿਖਿਲ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਤਸਕਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਲਜ਼ਾਮ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਖਿਲ ਗੁਪਤਾ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਦੇ ਬਦਲੇ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਈ ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿੱਚ ਕਤਲ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿਸ ਹਿੱਟਮੈਨ ਨਾਲ ਨਿਖਿਲ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਅਮਰੀਕੀ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਇੱਕ ਅੰਡਰਕਵਰ ਏਜੰਟ ਸੀ। ਇਸ ਏਜੰਟ ਨੇ ਨਿਖਿਲ ਗੁਪਤਾ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੰਨੂ ਨੇ ਵੀ ਇਕ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਾਜਿਸ਼ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਪੰਨੂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ 'ਚ ਅੱਤਵਾਦੀ ਐਲਾਨਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਲਜ਼ਾਮ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਨਿਖਿਲ ਗੁਪਤਾ ਨੂੰ ਸੁਪਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੀਆਰਪੀਐੱਫ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਕੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਤਲ ਦੀ ਕਥਿਤ ਸਾਜਿਸ਼ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ

ਲਾਅ ਫਰਮ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪੰਨੂ ਅਕਸਰ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇਸ਼ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਬੰਬ ਨਾਲ ਉਡਾਉਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

Preetnama

Khara Sach

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 254

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

24 MAY TO 30 MAY, 2024

4th Annual Long Island Vaisakhi Mela

Long Island Punjabi Circle celebrated 4th annual Vaisakhi Mela, supported by Event Masters, Metropolitan Caterers, NC Asian American Affairs, IAAC, New York Kabaddi Club, Femina Spa & Salon & LIDC on Sunday May 19th. The weather was perfect, the set up was huge and uniformed in Nassau Community College. A big stage with huge speakers as wings, had thundering but pleasant sounds.

The retail vendors were selling clothes, jewelry, and shoes. Corporates were showcasing financial products, food sampling, Real Estate, Car Dealerships, tiles, and Solar installations. United Mortgage was the main attraction with a huge booth setup and banners all over as they were the Grand Sponsors of the event. Top Caterers like Metropolitan, Punjabi

Dhaba, Badshah, Royal, Momos & Yass Tea had sumptuous foods and drinks, with the unending line of customers.

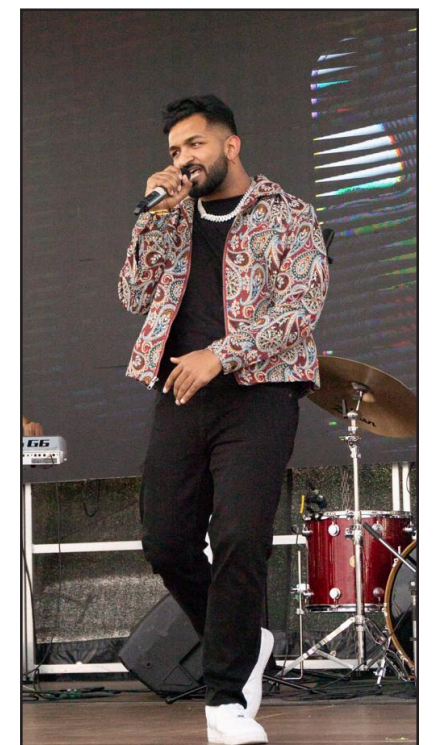
The Kids Section sponsored by Patel Brothers, Hicksville, which had free games, rides, Choo Choo Train, Cotton Candy, Popcorn, Pony rides, Drinks, and Ice Cream. The Raffle booth decorated with vibrant chunnis was a showstopper as KIA Car was 1st prize to win. Lots of prizes including Big Screen TV's, Jewelry set, I-Pods, and other prizes were intimidating people to buy the raffle tickets.

Famous Punjabi singer and heart throb Gulab Sidhu, Indian Idol Khuda Baksh, Voice of Punjab Harmanpreet Kaur and others performed so well and made everyone to dance to their tunes. The timeline included Bhangra & Giddha which showcased the

cultural roots. The administration of Nassau County including the office of Asian Affairs were given the credit with gratitude by Mela team. The County Executive Bruce Blakeman, NYS Senator Steve Rhoads, Town of North Hempstead Supervisor Jennifer DeSena, NYS Assemblyman Jake Blumencranz, NYS Assemblyman John K. Mikulin, NC Human Rights Commission Chairman Bobby Kumar Kalotee, ICCI T-20 World Cup Chairman Harry Singh Bolla, Senior Advisor Akram Chaudhary and many more graced the Stage with Citations and Proclamations apart from enjoying the event.

Every Year Mela Team helps a family with generous donation, this time they chose a family of their own, team member, volunteer Late Davinder Singh.

Apart from the \$2500 contribution from Mela, Harry Singh Bolla of Bolla Oil donated \$5000 with his generosity. The Vaisakhi Mela Organizers consisting of Onkar Singh, Rajeev Maini, Deepak Bansal, Jay Sharma and Jasbir Jay Singh thanked all their Sponsors, Supporters, Volunteers, Whole Team who really worked hard behind the scenes, the day of the event and also at the Post Event Dinner, which was organized the same day at Metropolitan Caterers, Glen Cove. The celebrated singers, Gulab Sidhu and Khuda Baksh as well as the Sponsors Richard Hernandez, Ravi Chopra, Purushottam ji and many others. Photo Credits to One Touch Studios (Gagan & Guri) who also sponsored the event. Next Mela was announced on usual 3rd Sunday of 2025.

Preetnama

Khara Sach

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 254

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

24 MAY TO 30 MAY, 2024

Baisakhi Mela Photo Gallery

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM

Khara Sach

Chief Editor
Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 254

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

24 MAY TO 30 MAY, 2024

Baisakhi Mela Photo Gallery

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM

Cheif Editor
Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 254

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

24 MAY TO 30 MAY, 2024

Baisakhi Mela Photo Gallery

Preetnama

Khara Sach

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

ਖਰਾ ਸੱਚ

Vol 4, Issue 254

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

24 MAY TO 30 MAY, 2024

Baisakhi Mela Photo Gallery

Preetnama

Khara Sach

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 254

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

24 MAY TO 30 MAY, 2024

EKAL VIDYALAYA FOUNDATION OF USA

Proudly Presents

Kedar Godbole

Minal Kapadia

Saturday
June 8th 2024
6:30 pm

EK SURILI SHAAM EKAL KE NAAM

Unforgettable Melodious Journey Down
the Memory Lane

Buy_online at
www.ekal.org/events
or use QR code

Antun's
244 W Old Country Road
Hicksville, NY 11801

Tickets
REG: \$75 & VIP: \$150

For more information contact :
Mohan Wanchoo 516-312-9016
Dr. Vijay Arya 516-946-1749
Dr. Urmillesh Arya 516-606-2014
Dr. Raj Modi 516-987-0048
Mukesh Modi 917-215-1491

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM

Khara Sach

Chief Editor
Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 254

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

24 MAY TO 30 MAY, 2024

SANJHA PUNJAB ORGANIZATION SUCCESSFULLY HELD THEIR 4TH ANNUAL CULTURAL PROGRAMS

All communities enjoyed this beautiful program which's start with Amrican Anthim sung by Gursirat Kaur. She also explain jupji sahib mool mantara.

Founder Ami Shah , Dr. Gurbinderpal Singh Joshan , Chairman Dr. Rani Naginder and Mr. Zahid Syed thanked their all board of directors for, Team for their support and appreciate with Appreciation Award .

People enjoyed yummy food and snacks .

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM

Khara Sach

Chief Editor
Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 254

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

24 MAY TO 30 MAY, 2024

SANJHA PUNJAB ORGANIZATION SUCCESSFULLY HELD THEIR 4TH ANNUAL CULTURAL PROGRAMS

Preetnama

Khara Sach

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 254

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

24 MAY TO 30 MAY, 2024

SANJHA PUNJAB ORGANIZATION SUCCESSFULLY HELD THEIR 4TH ANNUAL CULTURAL PROGRAMS

Preetnama

Khara Sach

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 254

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

24 MAY TO 30 MAY, 2024

SANJHA PUNJAB ORGANIZATION SUCCESSFULLY HELD THEIR 4TH ANNUAL CULTURAL PROGRAMS

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM

Khara Sach

Cheif Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 254

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

24 MAY TO 30 MAY, 2024

Rantik Parikh of Sur Se Entertainment
Jasbir Jay Singh & Bhavna Sharma of Rava Entertainment
Present

Ek Spaam

MUKESH

Ke naam...

The Indian Eye
NEWSWEEKLY

SAMANVITHA SHARMA

MUKHTAR SHAH

Celebrating 101st Birthday Anniversary of
Legendary **MUKESH**

For Tickets
Go to
Sulekha.com
or scan the QR

The door
opens at 6
The show
Starts at 7

NEW YORK

21ST JUNE 2024

Venue : Community center, 143 09 Holly Avenue, Flushing, NY 11355

Ticket price : \$39, \$49, \$59, \$79, \$150, VIP, Elite

Jay Singh   Rantik Parikh   Bhavna Sharma   Jyoti Gupta
+1 516 857 5297   +1 732 803 1119   +1 516 776 0193   +1 516 984 5220

Sulekha

The South Asian Times

INDIAN PANORAMA

ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

Weekly Preetnama www.preetnama.com
+1 (201) 312-4180

PRITPAL KAUR
Editor-In-Chief
+1 201-312-4180
+1 917-328-8436

ADVISORY BOARD

ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ

ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਿਊਜਰਸੀ

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਧਲਵਾਨ ਸ਼ਿਕਾਰੋ

ਜੀ. ਐਸ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ

ਸੁਜਾਨ ਨਾਗ, ਯੂ. ਐਸ. ਏ.

ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਪੰਜਾਬ

ਸੁਖਮੰਦਰ ਬਰਾੜ
(ਭਗਤਾ ਭਾਈਕਾ) ਵੈਨਕੂਵਰ,

ਗਗਨਦੀਪ ਸਿੰਘ

ਗੁਰਦਿਠ ਡਿਜ਼ਾਇਨਰ

9592 398822

The Preetnama is not responsible or legally liable for any news, article, advertisement or typing mistakes in the news or articles

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਪਾਠਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲੇਖ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਫੋਨ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਲਈ ਲਈ ਖਿਮਾ ਦੇ ਜਾਚਕ ਹਾਂ। ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ ਵੱਲੋਂ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਹੀ ਲੇਖ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਢੁੱਕਵੀਂ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

Preetnamausa@gmail.com
www.preetnama.com

ਕੁਰਸੀ ਦੇ ਫਿਕਰ ਨਾਲ ਚੱਲਦੀ ਸਿਆਸਤ

ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਦੋ ਰਾਵਾਂ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮੱਧ ਵਰਗੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਗਰੀਬੀ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਘਾਟ, ਸਾਲ-ਦਰ-ਸਾਲ ਇਨਸਾਫ ਨਾ ਮਿਲਣ, ਜੀਵਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਰੰਟੀ ਨਾ ਹੋਣ, ਸਰਕਾਰੀ ਦਫਤਰੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਂ ਹੋਣ ਤੱਕ ਸਾਰਾ ਹੀ ਦਫਤਰੀ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ ਭਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਿਆ ਹੋਣ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਮਾਰ ਨਾ ਸਹਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਭੇਜਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਉੱਥੇ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵੀ ਵਧਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਕਈ ਬੱਚੇ ਤਾਂ ਵਿਆਹ ਹੋਣ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਬਾਪ ਬਣਨ ਤੱਕ ਵੀ ਮਾਪਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ! ਹੁਣ ਤਾਂ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲਣ ਦੇ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਦਹਾਕੇ ਬੀਤ ਜਾਣ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕੀ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਸੁਧਾਰ ਕਰਵਾ ਵੀ ਸਕਾਂਗੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਕੀ ਅਸੀਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾ ਰਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਦਿਵਾ ਸਕਾਂਗੇ? ਕੀ ਭਿਸ਼ਟ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸਕਾਂਗੇ? ਇੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਆਸ ਬੱਝੀ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਬਦਲਣ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਬਦਲਦੇ ਯੁੱਗ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮਾਣਦਾ ਪੰਜਾਬ ਵੀ ਸਿਖਿਆਵਾਨ ਹੋ ਕੇ ਸੁਝਵਾਨ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਉਸੇ ਥਾਂ ਲਿਆ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਮੁਫਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਾਭੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਗਲੀਆਂ ਨਾਲੀਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਾਲੇ ਚੱਕਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚੋਣ

ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਕੁਰਸੀ ਹੀ ਪਿਆਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
ਕਾਸ਼! ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਾਲਾ ਇਤਹਾਸ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੁੰਦਾ; ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਸਤੀ ਦਾਸ, ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ ਭਾਈ ਦਿਆਲਾ ਜੀ ਸਮੇਤ ਅਣਗਿਣਤ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ ਇਤਹਾਸ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਸਿਰਫੀ ਮਾਵਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਟੋਟੇ ਕਰਵਾ ਕੇ ਵੀ ਅਡੋਲ ਰਹੀਆਂ। ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਲਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣਾ ਸਿਦਕ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਵੀ ਘਬਰਾਏ ਨਹੀਂ। ਅਣਗਿਣਤ ਯੋਧਿਆਂ ਨੇ ਰਾਜ ਸੱਤਾ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਖ਼ਾਤਰ ਕੁਰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਠੱਕਰ ਮਾਰੀ, ਕਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਪਹਿਲੇ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਾਬਰ ਨੂੰ ਜਾਬਰ ਕਿਹਾ। ਸਾਡਾ ਗੱਚ ਭਰ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਨਮ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ ਜੇ ਅਸੀਂ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਸਮੇਤ ਕੈਨੇਡਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਉੱਠੀ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੱਲੀ ਬੱਬਰ ਲਹਿਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੋਧਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਜ਼ਬਤ ਹੋਈਆਂ, ਕਾਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਹੋਈਆਂ, ਲੰਮੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਕੱਟੀਆਂ, ਫਾਂਸੀਆਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹੇ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਰਿਸ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਭੁੱਖ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅੱਜ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਨੇਤਾ ਸਿਰਫ ਕੁਰਸੀ ਦੀ ਦੌੜ ਲਈ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਾਂਗ ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਦਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਜਾਗੋ ਅਤੇ ਉਠੋ ਤਾਂ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲ ਕੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉੱਤੇ ਦਬਾਓ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਬਦਲਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੇਤਾ ਤੇ ਵਰਕਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ 10-15 ਸਾਲ ਤੱਕ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਨਾ ਦੇਵੇ।

ਲੇਖਕ : ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਖੇਲਾ
ਸੰਪਰਕ: +61-432-548-855

ਇਸ ਲਈ ਹੁਣੇ ਜਾਗਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਮੁਫਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਬਾਰੇ ਲੱਛੇਦਾਰ ਤਕਰੀਰਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਸਵਾਲ ਕਰੋ; ਕਹੋ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਮੁਫਤ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ; ਇਉਂ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਟੈਕਸ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਖਜ਼ਾਨਾ ਖਾਲੀ ਹੁੰਦਾ ਜਾਵੇਗਾ; ਇਉਂ ਕਰਜ਼ਾ ਵੀ ਵਧਦਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੀ, ਸਾਨੂੰ ਨਿਰਵਿਘਨ ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਵਿਸ਼ੇ ਅਤੇ ਕਲਾਸਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਧਿਆਪਕ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਹੀ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਯੋਗਤਾ ਟੈਸਟ ਹਰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ। ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਹਰ ਜਮਾਤ ਦੇ ਹਰ ਬੱਚੇ ਦਾ ਸਿੱਖਿਆ ਪੱਧਰ ਚੈੱਕ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਆਇਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਕਾਰਜ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਲੱਗੇ ਪਰ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੈਰ-ਵਿਦਿਅਕ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਮਿਆਰ ਉੱਚਾ ਹੋ ਸਕੇਗਾ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹਰ ਇੱਕ ਲਈ ਵਧੀਆ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮਿਲਣੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਣ। ਸਰਕਾਰੀ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਅਫਸਰਾਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਦਬਾਅ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਹਰ ਫ਼ਸਲ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ (ਐਮਐੱਸਪੀ) ਅਨੁਸਾਰ ਖਰੀਦ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਦਿਹਾੜੀ ਰੇਟ ਪੱਕੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਲਈ ਫਸਲ ਬੀਮਾ ਸਕੀਮਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਵੱਲੇ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਹਿੰਮਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਮਾਰਨੀ ਪੈਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਾਰੇ ਰਲ ਕੇ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਕਰੋ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਬੱਸ ਸਭ ਕੁਝ ਕੁਰਸੀ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਲਈ ਹੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਮੌਕਾ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਮਝੀਏ। ਜੇ ਹੁਣ ਵੀ ਇਹ ਮੌਕਾ ਨਾ ਸਾਂਭਿਆ ਤਾਂ ਮਗਰੋਂ ਪਛਤਾਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ। ਇਸ ਲਈ ਹੁਣੇ ਕੋਈ ਵਿਉਂਤ ਬਣਾਓ।

ਜ਼ਾਬਤ ਤੋਂ ਐਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀ ਗਰਾਂਟਾਂ ਵੰਡਣੀਆਂ ਅਸਲ ਵਿਕਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕੋਝਾ ਮਜ਼ਾਕ ਨਹੀਂ? ਇਹ ਵਿਕਾਸ ਗਰਾਂਟਾਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਇਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਭੋਲੇ ਭਾਲੇ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲੱਛੇਦਾਰ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਫਸ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਦੀਆਂ ਕੁਰਸੀਆਂ 'ਤੇ ਬਿਠਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਿੰਡਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਸਮੇਤ ਸਬੰਧਿਤ ਸੂਬੇ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲੀ ਬੈਠੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੱਢਲਾ ਫਰਜ਼ ਵੀ। ਇਹ ਕੋਈ ਜਨਤਾ ਉੱਤੇ ਅਹਿਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇਹ ਕਿਹੜਾ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਟੈਕਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਭਰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਸਾਰਾ ਪੈਸਾ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੈਸਾ ਪਿੰਡਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਦੇ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਖਰਚਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸੱਤਾ ਮਾਨਣ ਵਾਲੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਗਰਾਂਟਾਂ ਅਲਾਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਪਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਤੱਕ ਕਥਿਤ ਗੰਢ-ਤੁੱਪ ਕਰ ਕੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਹਕੀਕਤ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਾ ਦਾ ਪੈਸਾ ਜਨਤਾ ਲਈ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਰਚਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਲੁੱਟ ਨੂੰ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਲੁੱਟ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੇ ਕੋਈ ਆਸਾਰ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੇ। ਇਹ ਸਭ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਮਾੜੀ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਕੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵਰਤਾਰਾ ਆਰੰਭ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਲੀਡਰ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਟਿਕਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੀਤੀਆਂ, ਸਾਰੇ ਅਸੂਲ ਛਿੱਕੇ ਟੰਗ ਕੇ ਦੂਜੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਕੁਝ ਮਿਸਾਲਾਂ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਟਿਕਟ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕੁਝ ਆਗੂ ਦਲ ਬਦਲੀ ਕਰ ਗਏ। ਇਹ ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਫਿਰ ਉਸੇ ਦੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਦੇ ਪੁਲ ਬੰਨ੍ਹਣ

Preetnama Talk Show

News

Social

Political

Talk Show

Music

Interview

Current Issue

PREET NAMA
ONLINE AND PRINT MEDIA KHARA SACH
CHIEF EDITOR : PRITPAL KAUR +1 201-312-4180
Preetnama TV

Host : Pritpal Kaur Preet

Web : www.preetnama.com, Email : Preetnamausa@gmail.com

LIVE

Live on Facebook
page PreetnamaTv

+1 201-312-4180
+1 917-328-8436

ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ: ਪੰਜਾਬ ਦੀ 'ਪੰਥਕ ਸੀਟ' 'ਤੇ ਹੰਢੇ ਹੋਏ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਅਮ੍ਰਿਤਪਾਲ 'ਫੈਕਟਰ' ਦਾ ਕੀ ਰਹੇਗਾ ਅਸਰ

ਅਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ-ਅਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ

ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਵੀਂ ਧਿਰ ਹੈ 'ਵਾਰਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ' ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਆਗੂ ਅਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ। ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਅਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਖਾਲੜਾ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਲੇਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਤਾਂ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਲੇਰ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਮੁੜ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਰਚਾ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਪਰਚਾ ਇਸ ਲਈ ਭਰਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਛੇੜਛਾਨੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜਦੋਂ ਅਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਦੇ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਵਾਂਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ ਚੋਣ ਲੜੀਏ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਲੇਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਏ ਸਨ ਪਰਮਜੀਤ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਝਾ ਖਿੱਤੇ ਅਧੀਨ ਪੈਂਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਖਾਸ ਅਹਿਮੀਅਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਦਸ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਠ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਛੋਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹਲਕਾ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਰੰਗ-ਬਿਰੰਗੇ ਝੰਡੇ ਅਤੇ ਕੰਧਾਂ ਅਤੇ ਚੌਰਾਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਗਲੀ ਮੁਹੱਲੇ ਅਤੇ ਸੱਥ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਹੀ ਚਰਚਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸਾਮ ਦੀ ਡਿਬਰੂਗੜ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ 'ਵਾਰਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ' ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਆਗੂ ਅਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੇ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਹਲਕੇ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਫਿਜ਼ਾ ਕਾਫ਼ੀ ਦਿਲਚਸਪ ਬਣਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਕੋਣਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਲਾਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਨੂੰ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਲਾਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਅਧੀਨ ਪੈਂਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਪੱਟੀ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦਰਮਿਆਨ ਗਠਜੋੜ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦਲਾਂ ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੋਣ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ ਵਲਟੋਹਾ ਨੂੰ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ ਵਲਟੋਹਾ ਇਸੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਅਧੀਨ ਪੈਂਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਖੇਮਕਰਨ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸਾਲ

2022 ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੰਨਾ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੰਨਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਟਿਕਟ ਉੱਪਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਵੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਲ 2019 ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਡਿੱਪਾ ਜੇਤੂ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਜੀਰਾ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀਰਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨਿਆ ਹੈ। ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀਰਾ ਮਰਹੂਮ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀਰਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਨ।
ਵਿਲੱਖਣ ਭੂਗੋਲ
ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਸਥਿਤੀ ਵੀ ਵਿਲੱਖਣ ਹੈ। ਸਾਲ 2008 ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀ ਹੋਈ ਨਵੀਂ ਹਲਕਾ ਬੰਦੀ ਸਮੇਂ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਹਲਕਾ ਤਰਨਤਾਰਨ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਿੰਨ ਖਿੱਤਿਆਂ ਮਾਝਾ, ਮਾਲਵਾ ਅਤੇ ਦੁਆਬੇ ਦੇ ਕਈ ਇਲਾਕੇ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਸਭਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਅਧੀਨ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਿਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਤਰਨਤਾਰਨ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਅਤੇ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਇਸ ਹਲਕੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਿਆਸੀ ਗਲਿਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ @ਪੰਥਕ ਹਲਕੇ@ ਵਜੋਂ

ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ 75.15 ਫੀਸਦੀ ਵਸੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਸਾਲ 2011 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੋਈ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ 93.33 ਫੀਸਦੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੋਕ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ 9 ਹਲਕੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜੰਡਿਆਲਾ, ਖੇਮਕਰਨ, ਤਰਨਤਾਰਨ, ਪੱਟੀ, ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ, ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ, ਕਪੂਰਥਲਾ, ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਅਤੇ ਜੀਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਵਾਰ 15 ਲੱਖ 63 ਹਜ਼ਾਰ 409 ਵੋਟਰ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣਗੇ। ਇਹ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਸਾਲ 1989 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਜੇਤੂ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੇਸ਼ ਯੂਹ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਧੀਨ ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਭਾਗਲਪੁਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਸਨ।
ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੰਯੁਕਤ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਾਬਾ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਮੀਦਵਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਖਾਲੜਾ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਾਰਕੁੰਨ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਡਿਬਰੂਗੜ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀ ਤਰਜ਼ ਉੱਪਰ ਹੀ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਖਾਲੜਾ ਨੇ ਸਾਲ 2019 ਵਿੱਚ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਹਾਰ ਗਏ ਸਨ।

ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਅਤੇ ਵਾਅਦੇ

ਹਰ ਵਾਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੌਰਾਨ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਉੱਪਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਦੁਸ਼ਣਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ
ਲਾਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਲਾਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਮ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਪਰ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਹਰ ਵਰਗ ਨੂੰ ਘਰੇਲੂ ਬਿਜਲੀ ਮੁਫਤ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕ ਇਸ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹਨ। ਲਾਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉੱਪਰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਚੋਣ ਜਲਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ 1000 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗੀ। ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰਾ ਪਹਿਲਾ ਕੰਮ ਇਸ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਦੇ ਬੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਰਿਸ਼ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬੰਨ੍ਹ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਕਾਂਗਰਸ - ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀਰਾ
ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀਰਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਆਗੂ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੀਰਾ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀਰਾ ਵੀ ਵਿਧਾਇਕ ਰਹੇ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਜੀਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਜੁੜਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀਰਾ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀਰਾ ਇੱਕ ਸਰਗਰਮ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਹਨ। ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ

ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਜੰਤਰ-ਮੰਤਰ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਰਵਨੀਤ ਬਿੱਟੂ ਨਾਲ ਧਰਨਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ ਵਲਟੋਹਾ ਆਪਣੇ ਚੋਣ ਜਲਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਉੱਪਰ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਤਰਨਤਾਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਲਸੇ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਮੇਰਾ ਪਹਿਲਾ ਕੰਮ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਵਾਹਗਾ ਅਤੇ ਹੁਸੈਨੀਵਾਲਾ ਸਰਹੱਦ ਨੂੰ ਵਪਾਰ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਰਸਤਾ ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਵਪਾਰੀ ਵਰਗ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਅਰਥ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਵਪਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਲਈ ਪੰਥਕ ਮੁੱਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਹਨ। ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਸੀਂ ਕਰਦੇ ਰਹਾਂਗੇ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਚੋਣ ਜਲਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗਰੀਬ ਤਬਕੇ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਇਸ ਹਲਕੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਉਭਰਦੀ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਵਪਾਰ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀਰਾ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੰਡਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਨੁਕੜ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਬੋਲਦਿਆਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਆਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।
ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ
ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੰਨਾ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਨਸ਼ਾ ਅਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਇਸ ਸਰਹੱਦੀ ਖਿੱਤੇ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਹੁਣ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੰਭੀਰ ਮੁੱਦਿਆਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਕਮੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਨੌਜਵਾਨ ਗਲਤ ਰਾਹ ਉੱਪਰ ਚੱਲਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ।

पीओके के हाथ से निकल जाने के डर से सहमा पाकिस्तान

- ललित गर्ग

पाकिस्तान के कब्जे वाले कश्मीर (पीओके) में पाकिस्तान सरकार की तानाशाही, उदासीनता, उपेक्षा एवं दोगली नीतियों के कारण हालात बेकाबू, अराजक एवं हिंसक हो गये हैं। जीवन निर्वाह की जरूरतों को पूरा न कर पाने से जनता में भारी आक्रोश एवं सरकार के खिलाफ नाराजगी चरम सीमा पर पहुंच गयी है। गेहूं के आटे और बिजली की ऊंची कीमतों के खिलाफ जबरदस्त आंदोलन चल रहा है। प्रदर्शन कारियों एवं सुरक्षा बलों के बीच हिंसक झड़पों में एक पुलिस अधिकारी की मौत हो गयी जबकि 100 से अधिक लोग घायल हो गए। घायलों में अधिकतर पुलिसकर्मी हैं। पीओके के लोग पाकिस्तान सरकार की नाकामी के खिलाफ सड़कों पर हैं। पाकिस्तान को पीओके के हाथ से निकल जाने का डर सताने लगा था। पीओके की आवाज दबाने के लिए पाकिस्तान की शहबाज शरीफ सरकार ने चप्पे-चप्पे पर पुलिस बल को तैनात किया है एवं आन्दोलनकारियों को दबाने की दमनकारी कोशिशें की जा रही हैं। पीओके के बगावती तेवर देख पाकिस्तान के हाथ-पांव फूल गये हैं। दरअसल, अक्टूबर 1947 में पाकिस्तान के कब्जे के बाद से ही पीओके लगातार सरकार की उपेक्षा, उत्पीड़न एवं उदासीनता झेल रहा है। उसकी समस्याओं और विकास पर ध्यान देने की बजाय पाकिस्तान का जोर वहां आतंकियों के ट्रेनिंग कैंप खोलने पर ज्यादा रहा। पाकिस्तान की सरकार ने पीओके का इस्तेमाल भारत में अशांति, आतंक एवं हिंसा फैलाने के लिये किया है, वह पीओके के माध्यम से कश्मीर को हडपने की हर संभव कोशिश करता रहा है, लेकिन वहां के निवासियों की जरूरतों पर कभी ध्यान नहीं किया। यूं तो अभी समूचे पाकिस्तान के हालात बद से बदतर हैं, गरीबी, महंगाई एवं आर्थिक दिवालियापन से घिरा

है, दुनियाभर से आर्थिक सहायता प्राप्त करने के लिये झोली लिये घूम रहा पाकिस्तान भारत में अशांति एवं आतंक फैलाने से बाज नहीं आ रहा है। दरअसल, पाकिस्तानी कमरतोड़ महंगाई एवं जनसुविधाओं से जूझ रहे हैं। अंतरराष्ट्रीय मुद्रा कोष ने 3 अरब डॉलर के कर्ज की मंजूरी देते समय कड़ी शर्तें लगाई थीं, जिसके कारण स्थिति और खराब हो गई है। बिजली दरों में बढ़ोतरी से दिक्कतें बढ़ गई हैं और पाकिस्तान में लोग सड़कों पर उतरने को मजबूर हो गए हैं। इन्हीं जर्जर एवं जटिल हालातों के बीच पीओके के हालात पाकिस्तान के लिये नया सिर दर्द बन गया है। पाकिस्तान के सुरक्षा बल प्रदर्शनकारियों के मुजफराबाद मार्च को दबाने की जितनी कोशिश कर रहे हैं, विरोध प्रदर्शन उतना ही उग्र हो रहा है। पीओके की अवामी एक्शन कमेटी के मार्च और धरने के आह्वान के बाद बेकाबू होते हालात 1955 के अवज्ञा आंदोलन की यादें ताजा कर रहे हैं, जब पीओके के लोगों और पाकिस्तानी फौज में सीधा टकराव हुआ था। अब फिर पीओके के लोगों के उबलते गुस्से ने पाकिस्तानी हुकूमत के माथे पर बल बढ़ा दिए हैं, समस्या को अनियंत्रित एवं अनिश्चित हालात में पहुंचा दिया है। पीओके के सबसे उत्तरी इलाके गिलगित बाल्टिस्तान के लोग पिछले कुछ दिनों से पाकिस्तान के खिलाफ प्रदर्शन कर रहे हैं। प्रदर्शनकारी भारत के केंद्र शासित प्रदेश लद्दाख के साथ मिलाए जाने की मांग कर रहे हैं। पीओके में आजादी के नारे लगने एवं उसे लद्दाख के साथ मिलाए जाने की मांग के बाद शहबाज शरीफ सरकार और पाकिस्तानी सेना दोनों सकते में हैं। पाकिस्तान के अत्याचार के खिलाफ पीओकी की जनता जिस तरह खड़ी हो गई, उसने पाकिस्तानी नीति निर्माताओं को तनाव में ला दिया है। हजारों की संख्या में कश्मीरी लोग पीओके में जगह-जगह सड़कों पर

उतर आए तो पाकिस्तान को पीओके के हाथ से निकल जाने का डर सताने लगा है। पीओके में विरोध को दबाने के लिए पाकिस्तानी दमन चक्र शुरू हो गया है। इसमें पाकिस्तान रेंजर्स और फ्रंटियर कोर को भी लगाया गया है। पीओके के सभी 10 जिलों में इंटरनेट और मोबाइल सेवाएं बंद कर दी गई हैं। भाजपा की मोदी सरकार के मुख्य एजेंडे में पीओके को पाकिस्तान से मुक्त कराकर भारत में शामिल करना पहले से निश्चित है। पीओके का ताजा संघर्ष एवं आन्दोलन भाजपा की राह को निश्चित ही आसान करेगी। भारत के विभाजन के तुरंत बाद पाकिस्तान द्वारा जम्मू और कश्मीर की रियासत पर आक्रमण करने के बाद पीओके बनाया गया था। पाकिस्तानी सेना और आदिवासी हमलावरों के हमले के तहत, महाराजा हरिसिंह ने भारत से सैन्य मदद मांगी, जिसके बाद भारतीय सेना ने पाकिस्तानी सेना को पूरी रियासत पर कब्जा करने से रोक दिया। अब, लगभग सात-आठ दशक से अधिक समय के बाद, जबकि पाकिस्तान भारी वित्तीय, राजनीतिक और मानवीय संकट में फंस गया है, जबकि भारत अपने आर्थिक, राजनैतिक और वैज्ञानिक मापदंडों में तेजी से आगे बढ़ रहा है और अपनी सैन्य शक्ति को सशक्त कर रहा है। जम्मू-कश्मीर में विकास की गंगा बह रही है, वहां के लोग शांति, शिक्षा, व्यापार एवं विकास की दृष्टि से नये कीर्तिमान गढ़ रहे हैं जबकि पीओके कम मानव विकास के साथ आर्थिक प्रगति से वंचित जनजीवन से जुड़ी समस्याओं से जूझ रहा है। स्वयं को ठगा महसूस करते हुए पीओके की आम जनता अब शांति चाहती है, अमन चाहती है, विकास चाहती है, जोकि पाकिस्तान में रहते हुए असंभव है। दोगली नीतियों के चलते पीओके के प्राकृतिक संसाधनों का पाकिस्तान खुलकर दोहन करता रहा, जबकि

वहां के लोग ईंधन, बिजली, शिक्षा, चिकित्सा और जरूरी बुनियादी सुविधाओं की कमी से जूझते रहे। पीओके के लोगों ने मई 2023 में बिजली की ऊंची दरों के खिलाफ आंदोलन शुरू किया था, जो एक साल बाद अब उग्र रूप ले चुका है। आंदोलन से काफी पहले पीओके के लोगों का भारत के प्रति झुकाव समय-समय पर मुखर होता रहा है। पाकिस्तान की राजनीति की दूषित हवाओं ने पीओके की चेतना एवं सोच को आन्दोलनकारी बना दिया है। सत्ता के गलियारों में स्वार्थी की धमाचौकड़ी देखकर वहां के लोग समझ गये कि उनका शोषण एवं उत्पीड़न ही हो रहा है। यही कारण है कि पिछले साल पीओके और गिलगित के लोगों ने पाकिस्तान की भेदभाव वाली नीतियों के खिलाफ विरोध प्रदर्शन के दौरान अपने इलाकों को भारत के साथ मिलाने को ही अपने हित एवं शांतिपूर्ण जीवन के अनुरूप मानने लगे हैं। इसके लिये किये गये तब के प्रदर्शन के सोशल मीडिया पर वायरल वीडियो में वहां के लोग 'आर-पार जोड़ दो, करगिल को खोल दो' जैसे नारे लगाते नजर आए थे। वहीं, देश भर में गेहूं के आटे की कमी, बलूचिस्तान में उग्रवाद, अफगानिस्तान के साथ सीमा संघर्ष, पाकिस्तानी तालिबान द्वारा हमलों और एक गंभीर वित्तीय संकट से जूझ रहे पाकिस्तान के साथ, पीओके में लोगों ने काफी कड़वे अनुभव किये हैं। निर्वासित पीओके नेता, शौकत अली कश्मीरी भी पीओके में लोगों के सामने आने वाली कठिनाइयों को उजागर करने के लिए दिसंबर से विभिन्न देशों में बैठकें कर रहे हैं। उन्होंने हाल ही में जिनेवा में समाचार एजेंसी एएनआई से कहा कि पाकिस्तान ने 1948 से प्राकृतिक संसाधनों का दोहन किया है लेकिन बदले में पीओके में लोगों को बेरोजगारी और निर्वासन मिला।

पटना के पीएम मोदी के रोड शो से नई सियासी घटना की उममीद

- संजय गोस्वामी

मोदीजी ने जिस तरह पटना के लोगों को रोड शो किया और पहले कोई भी प्रधानमंत्री ने किसी कारण से पटना में रोड शो नहीं किया कुछ गाँधी मैदान से तो यदि किसी रोड पर भी निकलें तो सुरक्षा इतनी टाइट रहती की दूर से देखना भी मुश्किल हो जाता दिल्ली के मुख्यमंत्री केजरीवाल को बाहर कोर्ट के अंतरिम जमानत से चुनाव हेतु निकल तो गए हैं लेकिन यह नहीं सोच रहे हैं कि कांग्रेस ने ऐसी फीलिंग लगा दी है कि आप का घोषणा- पत्र कोई काम का नहीं होगा क्योंकि जनाधार सिर्फ दिल्ली और पंजाब में है इससे आप पार्टी का ही नुकसान है क्योंकि कांग्रेस से ही नुकसान होने वाला है अगर किसी तरह बहुमत के करीब भी आते हैं तो राहुल गाँधी पहले ही प्रधानमंत्री का मन बना चुके हैं अतः वहाँ ज्यादा विकल्प है अतः उस घोषणा पत्र कैसे लागू होगा ऐ बात बिलकुल सही है कि लोकतंत्र का एक अहम हिस्सा है और इसके बिना तो लोकतंत्र की परिकल्पना करना भी मुश्किल है क्योंकि चुनाव का यह विशेष अधिकार किसी भी लोकतांत्रिक देश के व्यक्ति को यह शक्ति देता है कि वह अपने नेता को चुन सके तथा आवश्यकता पड़ने पर

सत्ता परिवर्तन भी कर सके। एक देश के विकास के लिए चुनाव बहुत अहम प्रक्रिया है क्योंकि यह देश के राजनेताओं में इस बात का भय पैदा करता है कि यदि वह जनता का दमन या शोषण करेंगे तो चुनाव के समय जनता अपनी वोटों के ताकत द्वारा उन्हें सत्ता से बाहर कर सकती है लेकिन उसके लिए पूर्ण भारत में जनाधार चाहिए जो शायद इंडि गठबंधन को भी ना मिले क्योंकि विपक्ष में बहुत कंप्यूजन है और पंजाब में क्या कांग्रेस आम आदमी पार्टी के खिलाफ प्रचार नहीं करेंगी वहाँ तो आम आदमी पार्टी और कांग्रेस में ही सीधी टक्कर है बीजेपी का वहाँ उतना जनाधार नहीं है अतः केजरीवाल जी के बाहर आने से दिल्ली में ही कुछ फर्क दिख सकता है लेकिन वहाँ कांग्रेस को नुकसान होगा शायद उस गठबंधन को जनता ना माने देखिए गठबंधन भी तभी जमता है जब विचार मिलते हो लोग नहीं देख रहे हैं कि इंडि गठबंधन में कौन कौन है जिसने बिहार को बर्बादी के कगार पर छोड़ दिया वो क्या कांग्रेस को चलने देंगे आखिर बिहार के मुख्यमंत्री श्री नीतीश कुमार क्यों छोड़ दिए क्योंकि बाद में मालूम हुआ प्रधानमंत्री का कई दावेदार हैं और बहुत

मुश्किल से उनकी कुर्सी एनडीए के साथ मिलने से हुआ क्यों आखिर पप्पू यादव को निर्दलीय ही चुनाव में जाना पड़ा ऐ सब ऐसे सबाल है जिसे जनता देख रही है और बिहार अब बहकावे में नहीं आने वाला है क्योंकि पहले यहाँ इतना गुंडागर्दी थी कि कोई विपक्षी दल रोड शो कर ही नहीं सकता ऐ नीतीश कुमार ने जंगल राज से बीजेपी के माध्यम से बाहर निकाला अतः इंडि गठबंधन में सभी अपने अपने मतलब के लिए है। आखिर मोदीजी राहुल के बारे में क्यों बोलते हैं क्योंकि उनका भी मजाक देश में ही नहीं विदेशी में उड़ाया गया है कि लोकतंत्र खत्म हो गया लेकिन किसी भी लोकतांत्रिक देश में चुनाव काफी महत्वपूर्ण स्थान रखते हैं और क्योंकि भारत को विश्व के सबसे बड़े लोकतंत्र के रूप में भी जाना जाता है, इसलिए भारत में चुनावों को काफी अहम माना जाता है। आजादी के बाद से भारत में कई बार चुनाव हो चुके और इन्होंने देश के विकास को गति देने का एक महत्वपूर्ण कार्य किया। यह चुनाव प्रक्रिया ही है, जिसके कारण भारत में सुशासन, कानून व्यवस्था तथा पारदर्शिता जैसी चीजों को बढ़ावा मिला है। यह चुनाव प्रक्रिया है

जिसने दिन-प्रतिदिन भारत में लोकतंत्र के नींव को और भी मजबूत किया है। यहीं कारण है कि भारतीय लोकतंत्र में चुनाव इतना महत्वपूर्ण स्थान रखते हैं। पटना में कोई भी बड़ा नेताओं ने कभी भ्रमण नहीं किया क्योंकि जंगलराज का डर था अपहरण लूट, दुकानों से लूटना वहाँ एक व्यवस्था थी डर का आलम था जिसे नीतीश कुमार ने दूर किया मोदीजी ने जिस तरह पटना के लोगों को रोड शो किया और पहले कोई भी प्रधानमंत्री ने किसी कारण से पटना में रोड शो नहीं किया कुछ गाँधी मैदान से तो यदि किसी रोड पर भी निकलें तो सुरक्षा इतनी टाइट रहती की दूर से देखना भी मुश्किल हो जाता दिल्ली के मुख्यमंत्री केजरीवाल को बाहर कोर्ट के अंतरिम जमानत से चुनाव हेतु निकल तो गए हैं लेकिन यह नहीं सोच रहे हैं कि कांग्रेस ने ऐसी फीलिंग लगा दी है कि आप का घोषणा- पत्र कोई काम का नहीं होगा क्योंकि जनाधार सिर्फ दिल्ली और पंजाब में है इससे आप पार्टी का ही नुकसान है क्योंकि कांग्रेस से ही नुकसान होने वाला है अगर किसी तरह बहुमत के करीब भी आते हैं तो राहुल गाँधी पहले ही प्रधानमंत्री का मन बना चुके हैं

विटामिन डी की कमी से हो सकती है जोड़ों की बीमारी

के लिए खतरनाक साबित हो रहा है। ऐसे घर और दफ्तर न केवल ताजा हवा, बल्कि धूप भी नहीं आने देते जिस कारण शरीर में विटामिन-डी की कमी हो जाती है। इससे हड्डियां कमजोर होती हैं। देश के अलग-अलग शहरों में जोड़ों में दर्द एवं गठिया (अर्थराइटिस) के एक हजार मरीजों पर हुए अध्ययन में पाया गया है कि ऐसे मरीजों में से 95 प्रतिशत मरीजों में विटामिन-डी की कमी होती है और इसका एक मुख्य कारण पर्याप्त मात्रा में धूप न मिलना है, जो विटामिन-डी का मुख्य स्रोत है।

आर्थराइटिस केयर फाउंडेशन के अनुसार दरअसल विटामिन-डी का मुख्य स्रोत सूर्य की रोशनी है, जो हड्डियों के अलावा पाचन क्रिया में भी बहुत उपयोगी है। व्यस्त दिनचर्या और आधुनिक संसाधनों के कारण लोग तेज धूप नहीं ले पाते। खुले मैदान में घूमना-

फिरना और खेलना भी बंद हो गया। इस कारण धूप के जरिए मिलने वाला विटामिन-डी उन तक नहीं पहुंच पाता।

जब भी किसी को घुटने या जोड़ में दर्द होता है, तो उसे लगता है कि कैल्शियम की कमी हो गई है, जबकि विटामिन-डी की ओर किसी का ध्यान नहीं जाता।

अगर कैल्शियम के साथ-साथ विटामिन-डी की भी समय पर जांच करवा ली जाए तो आर्थराइटिस को बढ़ने से रोका जा सकता है। इसके अलावा बचपन में खानपान की गलत आदतों व कैल्शियम की कमी के कारण आर्थराइटिस के अलावा ऑस्टियोपोरोसिस की भी संभावना बहुत अधिक होती है। ऑस्टियोपोरोसिस में कैल्शियम की कमी के कारण हड्डियों का घनत्व एवं अस्थि मज्जा बहुत कम हो जाता है। साथ ही हड्डियों की बनावट भी

खराब हो जाती है, जिससे हड्डियां अत्यंत भुरभुरी और अति संवेदनशील हो जाती हैं। इस कारण हड्डियों पर हल्का दबाव पड़ने या हल्की चोट लगने पर भी वे टूट जाती हैं। सबसे ज्यादा चिंता की बात है कि वर्तमान पीढ़ी कम कैल्शियम वाला आहार और विटामिन-डी की अपर्याप्त मात्रा ले रही है, जिससे उनमें हड्डियों का घनत्व कम और हड्डियां कमजोर हो रही हैं।

प्रतिदिन केवल एक पेय पदार्थ जैसे कोला पीने वाली महिलाओं की तुलना में प्रतिदिन तीन कोला पीने वाली महिलाओं के कूल्हे की हड्डियों का घनत्व 2.3 से 5.1 प्रतिशत तक कम पाया गया है। बड़ी उम्र में होने वाले इस रोग से बचपन में ही बचाव किया जा सकता है। अगर बच्चों को खासकर किशोरावस्था में प्रतिदिन 1200 से 1300 मिलीग्राम कैल्शियम दिया जाए तो वे इस बीमारी से बच सकते हैं।

क्या आप जानते हैं विटामिन डी बीमारी बढ़ती रहती है। आज की आधुनिक की कमी से आर्थराइटिस (जोड़ों की बीमारी) जीवन शैली से ही भी यह बीमारी बढ़ रही हो सकती है। आम तौर पर किसी का भी है। आजकल घरों और दफ्तरों में शीशे का ध्यान विटामिन डी की ओर नहीं जाता और जमकर उपयोग हो रहा है पर ये आपकी हड्डियों

फलों के रस की अधिकता भी हो सकती है नुकसानदेह

फलों का रस पीना सेहत के लिए बहुत फायदेमंद माना जाता है। फलों का रस से शरीर में पानी की कमी नहीं होती साथ ही उर्जा भी मिलती है पर क्या आपको पता है कि ज्यादा रस पीना भी सेहत के लिए नुकसानदायक हो सकता है। जी हां, फलों का रस सेहत के लिए जितना फायदेमंद होता है उतना ही इसका सेवन नुकसानदायक भी हो सकता है।

कैसे हो सकता है नुकसानदेह - होता है उल्टा असर - कुछ फलों को खाने की जगह उनके रस का विपरीत असर पड़ता है। जिसे लोग फायदे के लिए पीते हैं, उस जूस का सेहत पर उल्टा असर पड़ता है। जैसे सेब, अंगूर आदि फल डायबिटीज के लिए फायदेमंद होते हैं, लेकिन उनका रस नुकसानदायक होता है। ऐसा इसलिए क्योंकि रस में ज्यादा कैलोरी और शुगर होता है। इसके अलावा फाइबर की मात्रा भी कम होती है। यही कारण है कि रस पीने के बाद पेट भरा-भरा लगता है। इसलिए डॉक्टरों का मानना है कि रस का सेवन की जगह फल खाना चाहिये।

रस पीने से पेट भरा हुआ लगता है और खाना कम खा पाते हैं, वहीं फल खाने के बाद व्यक्ति ज्यादा खाना खा सकता है।

नियमित न पीयें फलों का रस - कुछ लोग नियमित तौर पर फलों के रस का सेवन करते हैं लेकिन रोजाना यह रस पीना सेहत के लिए फायदेमंद नहीं रहता। इसलिए कोशिश करें कि नियमित तौर पर रस न पीयें।

ज्यादा रस पीने के नुकसान इस प्रकार हैं।

बढ़ता है मोटापा - रोग प्रतिरोधी सिस्टम होता है कमजोर

ब्लड शुगर स्तर होता है प्रभावित बढ़ता है डायबिटीज का खतरा इससे सिरदर्द, मूड स्विंग्स की भी रहती है आशंका।

पीने लायक नहीं होता सड़क किनारे बिकने वाला रस - सड़क किनारे बिकने वाले रस और अन्य पेय का 81 प्रतिशत हिस्सा पीने के काबिल नहीं होता है। नींबू पानी, गन्ने के रस और बर्फ का गोला बेचने वाले विभिन्न स्टालों पर खराब पानी और बर्फ का इस्तेमाल होता है।

लू से बचने के लिए पानी का अधिक सेवन करें

गर्मियों में पानी का अधिक से अधिक सेवन आपको सेहतमंद बनाये रखेगा। इस मौसम में तापमान अधिक होने के कारण पसीना ज्यादा आता है, ऐसे में शरीर में पानी की कमी हो जाती है। इसका ध्यान रखते हुए अधिक से अधिक पानी का सेवन आपको हीट स्ट्रोक (लू) से बचाएगा। लंबे समय तक गर्मी में रहने के कारण होने वाली तीन सबसे आम समस्याएँ हैं, जिनमें ऐंठन, थकावट और हीट स्ट्रोक शामिल हैं। अत्यधिक पसीना निकलने से इलेक्ट्रोलाइट्स कम होता है जिससे डिहाइड्रेशन और इलेक्ट्रोलाइट्स का तीव्र असंतुलन हो सकता है। अधिक समय तक धूप में रहने, शारीरिक गतिविधि, उपवास, तीव्र आहार, कुछ दवाओं और बीमारी व संक्रमण के चलते निर्जलीकरण कहीं भी और

कभी भी हो सकता है। इसके आम लक्षणों में थकान, चक्कर आना, सिरदर्द, गहरे पीले रंग का मूत्र, शुष्क मुँह और चिड़चिड़ापन शामिल हैं। इस मौसम में खुद को हाइड्रेटेड रखने के लिए पर्याप्त मात्रा में पानी पीते रहना महत्वपूर्ण है।

चिकित्सक का कहना है कि गर्मियों में अत्यधिक पसीना आने के कारण वयस्कों में पानी की आवश्यकता 500 मिलीलीटर तक बढ़ जाती है। इस समय टाइफाइड, पीलिया और दस्त की भी आशंका रहती है। इसके कुछ कारणों में पर्याप्त मात्रा में पानी न पीना और खराब भोजन, पेयजल व हाथों की स्वच्छता न रखना शामिल है। इस मौसम में लौकी, तोरी, टिंडा, कद्दू आदि का ज्यादा सेवन करना चाहिये।

तेज गर्मी के साथ ही हीट स्ट्रोक की वजह से बीमार होकर अस्पतालों में पहुंचने वालों की संख्या लगातार बढ़ रही है। हीट स्ट्रोक होने पर मरीज को तुरंत अस्पताल ले जाना चाहिए। यह जानलेवा हो सकता है। कई लोग किसी भी तरह के डिहाइड्रेशन से जुड़े लक्षण को हीट स्ट्रोक कहते हैं। यह ठीक नहीं है। हीट स्ट्रोक के लक्षणों पर गौर किया जाए तो इससे बचा जा सकता है।

हीट स्ट्रोक से पहले आते हैं ये लक्षण जरूरत से अधिक पसीना आना ब्लड प्रेशर में कमी होना मांशपेशियों में ऐंठन होना डिहाइड्रेशन के साथ मितली, चक्कर आना, कमजोरी और सुस्ती हालांकि पीड़ित होश में रहता है। लेकिन इस स्थिति में अगर वह बेहोश हो जाए तो समझिए उसे हीट स्ट्रोक हो सकता है। हीट स्ट्रोक में नजर आते हैं ये संकेत त्वचा गर्म और शुष्क हो जाती है शरीर का तापमान 104 डिग्री (40 डिग्री सेल्सियस) या अधिक होना दिल की धड़कन और सांसें तेज हो जाना या कम हो जाना अचानक बेहोशी छा जाना रक्त वाहिकाओं का कसना यह शरीर के पहले से ही कम हो चुके ब्लड प्रेशर को बढ़ाने का प्रयास करता है।

हीट स्ट्रोक हो सकता है जानलेवा

इस समय अधिक खतरा हीट स्ट्रोक हर व्यक्ति की प्रतिरोधक क्षमता के आधार पर आ सकता है लेकिन फिर भी कुछ लोगों को इसकी आशंका अधिक होती है।

तेज धूप में अधिक समय तक काम करने वालों को खतरा अधिक

अधिकतर हीट स्ट्रोक उस समय होता है, जब कोई शख्स बिना तरल पदार्थ लिए बहुत गर्म और आर्द्र मौसम में देर तक काम करता है। शिशुओं, छोटे बच्चों या बुजुर्गों (विशेषकर 65 वर्ष से अधिक आयु) के मामले में अधिक सावधानी बरतने की जरूरत

- मधुमेह, मानसिक बीमारी, ब्लड प्रेशर की दवा खाने वाले, बहुत अधिक शराब पीने वाले या मोटापे से ग्रस्त व्यक्ति को खतरा अधिक यह करें - संभव हो तो पीड़ित व्यक्ति को स्नान कराएं या ऐसा नहीं है तो उसे गीली बेडशीट में लपेटें पीड़ित को हाइड्रेटेड करना चाहिए और पानी पिलाना चाहिए

इस अवस्था में खून गाढ़ा हो जाता है। ऐसे में पानी या इलेक्ट्रोलाइट्स से भरपूर तरल चीजें दें। मरीज को तुरंत अस्पताल ले जाने की जरूरत होती है

यह कभी न करें - एनर्जी या शुगर वाले पेय पदार्थ न दें

बचाव शुगर का कम इस्तेमाल करें धूप में निकलने से बचें कैफीन और शराब से बचें

इस दौरान खूब पानी पीएं हल्के रंग के डीले-ढाले कपड़े पहनें बाहर निकलते समय छाते, टोपी या कपड़े से खुद को ढकें यह भी जानें

एसी बना रहा बीमार तपती गर्मी में जब पारा 40 के पास पहुंचता है तो हम राहत के लिए एयर कंडिशनर का सहारा लेते हैं। हम दिनभर एयर कंडिशनर वाले ऑफिस में रहते हैं और रात में भी एसी में सोते हैं। उमस भरी गर्मी में आपको राहत भले मिल जाती हो पर एसी आपकी सेहत को काफी नुकसान पहुंचा सकते हैं। नहीं मिलती ताजी हवा एसी रूम में हम सारे

दरवाजे खिड़की बंद रखने होते हैं ताकि कमरा ठंडा हो सके। ऐसे में कहीं से भी ताजा हवा नहीं पहुंचती जो कि सेहत के लिए काफी नुकसानदायक है। ताजी हवा की कमी से हर वक्त थकान लगती रहती है। एसी की डक्ट अगर साफ नहीं है तो आपको सांस से जुड़ी समस्याएं और फेफड़ों का संक्रमण भी हो सकता है। बहुत ठंडा वातावरण-कई बार हम सो रहे होते हैं तो तापमान काफी ठंडा हो जाता है। जागते वक्त तो हम इसको मेनटेन कर सकते हैं लेकिन सोते वक्त कई बार यह हमारे शरीर के सहने की क्षमता से भी कम हो जाता है। ठंडक की वजह से सिरदर्द और पीठ दर्द जैसी समस्याएं हो सकती हैं। जरूरत से ज्यादा ठंड से जोड़ों में दर्द की समस्या होती है और धीरे-धीरे यह गठिया में तब्दील हो सकती है। रूखापन-एयर कंडिशनर हवा से नमी को सोख लेते हैं इतना ही नहीं ये हमारी त्वचा और बालों की नमी भी अवशोषित करते हैं जिससे त्वचा और बाल झड़ हो जाते हैं। आपकी त्वचा में झुर्रियां जल्दी पड़ सकती हैं साथ ही त्वचा से जुड़ी और भी समस्याएं हो सकती हैं।

Museums play an essential role in preserving the history of human civilisation

Museums play an indispensable part in understanding the history of human civilisation. It is proof of our existence on this planet and material evidence of human activity carried out during our lifetime. Understanding the diverse cultural tapestries that make up human history helps build more inclusive societies.

Museums come in various types, each focusing on different aspects of human knowledge, culture and the natural world, like Art museums, history museums, natural history museums, science museums, military and war museums, aviation and space

museums, etc. This range of purposes results in a remarkable diversity of museums in terms of their form, content and function.

The history of museums is a fascinating journey that reflects humanity's evolving ways of collecting, preserving and interpreting objects of significance.

The concept of collecting valuable or significant objects dates back to ancient civilisations. In ancient Greece, for instance, temples often housed collections of art and artefacts dedicated to the gods. The word "museum" originates from the Greek "mouseion," a term used to describe a place dedicated to

the Muses, the goddesses of the arts and sciences. The concept of the public museum began to take shape in the late 17th and early 18th centuries. Many consider the Ashmolean Museum, which opened in 1683 at Oxford University, as the first public museum of its kind.

The founding of the British Museum in London in 1753 was a watershed moment in the evolution of museums worldwide. Numerous national museums were founded in the 19th century, frequently serving as emblems of cultural identity and national pride.

The history of museums in India is

deeply intertwined with the country's rich cultural and historical legacy. The colonial period saw the establishment of the first formal museums in India. The British East India Company and other colonial powers began showcasing their conquests and understand local cultures. The Indian Museum in Kolkata, founded in 1814, is the oldest museum in India and one of the earliest in the world. It was established by the Asiatic Society of Bengal and housed collections that ranged from geological to archaeological artefacts.

Post-independence, the National Museum under the Ministry of Culture was established in Delhi in 1949. It houses a vast collection of artefacts representing over 5,000 years of Indian history. It was a significant step towards preserving and showcasing India's cultural heritage. To propagate science and develop scientific temper, the National Council of Science Museums (NCSM) was established on April 4, 1978. Today, it administers 26 Science Centres/

Museums spread across the country and is considered the world's largest network of science centres/museums.

Museums not only play a vital role in education and research, serving as repositories of knowledge, culture and history, but also in the conservation and preservation of the region's cultural heritage. Their contributions extend beyond simply displaying artefacts; they provide immersive learning experiences, support scholarly research and engage the public in

various educational activities. Museums offer interactive exhibits that engage visitors in hands-on activities.

These interactive elements make learning more engaging and memorable, helping visitors, especially children, to grasp complex concepts in science or history through experience.

Museums also act as centres of active research. Researchers in archaeology, anthropology, biology and art history rely on museum collections for their studies. Much breathtaking research in science, especially on paleogenomics, was done using the artefacts from museums.

Vijay Garg
MALOUT punjab

Trump's lawyers seek dismissal of hush money case, prosecution concludes arguments

Donald Trump's lawyers asked the judge overseeing his criminal hush money trial on Monday to dismiss the case before it reaches the jury, arguing the testimony of star witness Michael Cohen was not credible given his criminal record and history of lying. Justice Juan Merchan did not immediately rule on the request, which is routine in criminal trials and rarely granted. But he suggested that savvy jurors would be able to assess the credibility of Trump's ex-fixer's testimony for themselves. "You said that his lies are irrefutable, but do you think he's going to fool 12 New Yorkers?" Merchan asked Trump lawyer Todd Blanche, who had sought the dismissal. The exchange came at the end of a day in which questions about Cohen's character were front and centre. At the outset on Monday, Merchan said he

expected the two sides to make their closing arguments next week followed by jury deliberations.

The first former president to face a criminal trial, Trump has pleaded not guilty to 34 counts of falsifying business records to cover up a \$130,000 (Approximately Rs 1 crore) payment to silence porn star Stormy Daniels, who had threatened to go public before the 2016 presidential election with her account of an alleged sexual encounter - a liaison Trump denies.

Trump, 77, has blasted the trial as a politically motivated effort to hobble his Republican Party campaign to take back the White House from Democratic President Joe Biden in the Nov. 5 election. Cohen, Trump's

estranged former fixer and lawyer, testified that he spoke repeatedly with Trump about the payment to Daniels in the final stretch

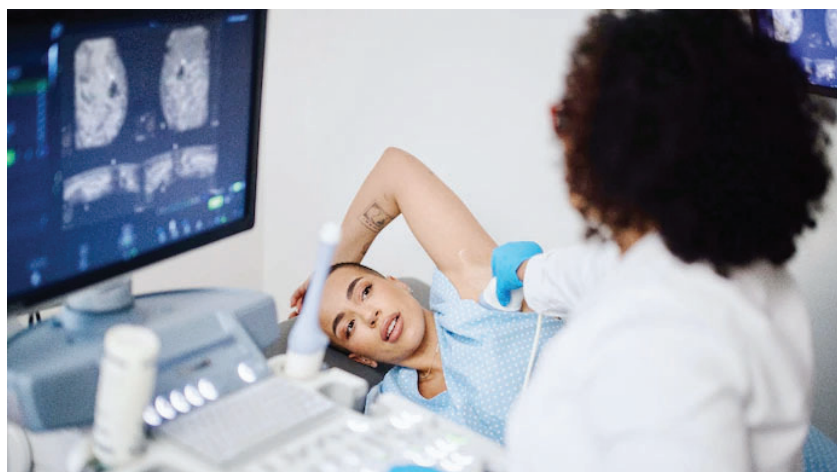

of the 2016 presidential campaign - a pillar of the prosecution's case. But Trump's lawyers also got Cohen to admit that he stole money from his former boss because

he was angry that his annual bonus fell short of his expectations after he handled the payment to Daniels. He said he paid roughly \$20,000 in cash in a paper bag to a tech company out of the \$50,000 (Approximately Rs 41.6 lakh) that it was owed and kept the rest. The Trump Organization later reimbursed him \$100,000 (Approximately Rs 83.2 lakh) in total to account for the taxes Cohen would owe. "I just felt it was almost like self-help," Cohen said on the witness stand. As a convicted felon and admitted liar, Cohen, 57, carries baggage as a witness. Formerly a zealous defender of Trump, he has become a fierce and frequently foul-mouthed critic. Blanche said the case should be dismissed because Cohen was not credible.

Scientists identify 12 new breast cancer genes in women of African ancestry

Previous studies on genetic mutations linked to breast cancer have mostly focused on women of European ancestry. New research has identified twelve genes linked to breast cancer in women of African ancestry.

A recent study has identified twelve genes linked to breast cancer in women of African ancestry. Published in Nature Genetics, this research could help better predict breast cancer risk for these women and highlight differences compared to women of European descent. Previous studies on genetic mutations linked to breast cancer have mostly focused on women of European ancestry. This new research involved over 40,000 women of African ancestry from the

United States, Africa, and Barbados, including 18,034 with breast cancer. The study found some mutations not previously linked to breast cancer or not as strongly linked as seen here. This suggests that genetic risk factors for breast cancer may differ between women of African and European ancestry. One newly identified mutation was particularly strongly linked to breast cancer, a finding rarely seen in cancer genetics. Interestingly, some genes known to increase breast cancer risk in white women were not associated with the disease in this study. In the United States, Black women have higher rates of breast cancer before age 50, more cases of difficult-to-treat breast cancers, and a 42%

higher breast cancer death rate compared to white women, according to the American Cancer Society. By adding the newly identified genes to previously known breast cancer genes like BRCA1 and BRCA2, the researchers developed a more accurate breast cancer risk score for women of African ancestry. Six of these genes were linked to a higher risk of triple-negative breast cancer, the most aggressive form of the disease. Previous research has shown that Black women have nearly a three-fold increased risk for this type of breast cancer compared to white women. The study found that women carrying all six genes were 4.2 times more likely to be diagnosed with triple-negative

breast cancer (TNBC) than those with none or only one of the variants. However, the usefulness of these new genetic markers needs further evaluation before they can be used in routine testing, said Dr. Wei Zheng of Vanderbilt University Medical Centre, who led the study. The American Cancer Society advises genetic testing for all breast cancer patients, regardless of race, as many genetic mutations identified in white women are also linked with breast cancer risk in Black women. However, Black women in the U.S. are less likely than white women to undergo genetic testing, mainly due to differences in physician recommendations or access to care.

Children born by C-section have less protection from measles after first dose

A new study has found that caesarean or C-section births may delay the development of the gut microbiome of the infant, impacting the immune system's response to vaccines like the measles jab.

Measles is a major threat to human health, despite widespread immunisation efforts. It has been known that maternal antibodies can reduce the effectiveness of vaccines in infants. However, scientists didn't fully understand how much pre-existing immunity, as well as the mother's and baby's characteristics, affect this. This gap in knowledge makes it difficult to create effective vaccination policies. In a new study, researchers from the University of Cambridge, UK, and Fudan University, China, found that a single dose of the measles jab is up to 2.6 times more likely to be completely ineffective in children born by C-section, compared to those born naturally. It is important that children born by caesarean section receive two doses of the measles vaccine for robust protection against the

disease, the researchers said.

When the vaccine fails, the child's immune system doesn't produce antibodies to fight measles, leaving them vulnerable. However, a second dose of the measles vaccine has been shown to provide strong immunity in C-section children. Measles, a highly infectious disease, can cause significant outbreaks even with low vaccine failure rates.

HOW DOES VACCINE AFFECT CHILDREN BORN BY C-SECTION?

The study suggests that the difference in vaccine effectiveness may be linked to the development of the infant's gut microbiome. Vaginal birth exposes infants to a wider variety of microbes from the mother, which can enhance the immune system. Professor Henrik Salje from the University of

Cambridge's Department of Genetics, joint senior author of the study, said, "The way we're born, either by C-section or natural birth, has long-term consequences on our immunity to diseases as we grow up." He also highlighted the risk posed by children missing their second measles jab, especially those born by C-section. The study's results, published in Nature Microbiology, are based on data from over 1,500 children in Hunan, China. Blood samples taken from birth to age 12 showed that 12% of C-section children had no immune response to their first measles vaccination, compared to 5% of those born vaginally.

India's Serum Institute ships first batch of R21 malaria vaccine to Africa

The Serum Institute of India (SII) has flagged off the shipment of its first batch of the R21/Matrix-M malaria vaccine to Africa.

The initial consignment is heading to the Central African Republic (CAR), with subsequent deliveries planned for South Sudan and the Democratic Republic of Congo in the coming days.

Out of the 1,63,800 doses allocated for CAR, 43,200 doses will be

dispatched today from SII's facility. The R21/Matrix-M vaccine, developed in collaboration with the University of Oxford and Novavax, is the second malaria vaccine authorised for use in children in malaria-endemic regions.

The vaccine leverages Novavax's Matrix-M adjuvant and has been supported by the European and Developing Countries Clinical Trials Partnership (EDCTP), the Wellcome

Trust, and the European Investment Bank (EIB). The flag-off ceremony took place at SII's Pune facility, attended by the US Ambassador to India, Eric Garcetti, Dr Mehreen Datto from the University of Oxford, Silvia Taylor from Novavax, and other guests. To date, SII has produced 25 million doses of the vaccine, with the capacity to scale up to 100 million doses annually.

WHO prequalifies second dengue vaccine: Know all about it

The World Health Organisation (WHO) has prequalified a second vaccine for dengue, made by the Japanese drug maker Takeda Pharmaceuticals. Known as TAK-003, it is a live-attenuated vaccine containing weakened versions of the four serotypes of the virus that cause dengue. This means that the TAK-003 contains weakened forms of the four types of dengue virus, helping the body to build immunity without causing the disease. WHO prequalification of a vaccine means that the health agency has assessed and approved the vaccine for quality, safety, and efficacy. This process ensures that the vaccine meets international standards and can be used globally, particularly in low- and middle-income countries.

Prequalification allows the vaccine to be included in procurement by UN agencies and

other global health organisations, helping in wider distribution and use in public health programs. Dr Rogerio Gaspar, WHO Director for Regulation and Prequalification, said, "With only two dengue vaccines to date prequalified, we look forward to more vaccine developers coming forward for assessment, so that we can ensure vaccines reach all communities who need it." TAK-003 can be administered to children aged 6 to 16 years, with a high dengue burden and transmission intensity. The vaccine should be administered in a 2-dose schedule with a 3-month interval between doses, as per the WHO. The WHO had previously prequalified the CYD-TDV vaccine against dengue, developed by Sanofi Pasteur. The UK, Brazil, Argentina, Indonesia and Thailand have also approved TAK-003.

Donald Trump's lawyers rest hush money trial case without calling him to testify

Donald Trump's defense team rested its case in the criminal hush money trial on Tuesday without calling the former US president to testify.

Trump's lawyers called two witnesses in his defense. Justice Juan Merchan said jurors would return next Tuesday to hear closing arguments, with deliberations likely beginning the following day.

Trump's lawyers had asked Merchan to dismiss the case before it reaches the jury, arguing that it rests on the testimony of a witness, the estranged former Trump fixer Michael Cohen, who has a well-documented history of lying.

Such dismissal motions are rarely successful, and Merchan indicated on Monday that he was inclined to let jurors assess Cohen's credibility for themselves. Prosecutors say his testimony is buttressed by other evidence. Cohen, the prosecution's final witness, wrapped

up his testimony on Monday, clearing the way for Trump's lawyers to present witnesses and their own evidence.

Lawyer Robert Costello, the second witness called by Trump's defense, testified on Monday that Cohen told him he did not have any incriminating information on Trump.

Costello's demeanor on the witness stand apparently angered Merchan on Monday, who cleared the courtroom to tell him, "Don't roll your eyes." Costello resumed testifying on Tuesday before the defense rested its case.

Trump is accused of covering up a \$130,000 payment that bought

the silence of adult star Stormy Daniels, who in the final weeks of the 2016 presidential election was peddling her story of a sexual

encounter with Trump. Though the hush-money payment itself is not illegal, Trump faces 34 counts of falsifying business records to hide his reimbursement to Cohen, who initially paid for the transaction.

Trump, 77, has pleaded not guilty and

denies wrongdoing. He says he never had sex with Daniels and has cast the trial as a politically motivated attempt to hurt his effort to win back the White House as a Republican from Democratic President Joe Biden in the November 5 election. Cohen testified that he spoke repeatedly with Trump about the payment to Daniels in the final stretch of the 2016 presidential campaign when Trump was facing multiple accusations of sexual misconduct. Cohen said Trump worried that Daniels would hurt his appeal to women voters if she went public with her story. Trump's legal team says he made the payment to protect his family from embarrassment. Cohen admitted on the witness stand on Monday that he had stolen money from Trump's business, saying he was angry his bonus was cut after he handled the Daniels payment.

New York-Dublin live video portal reopens with 'bad behaviour' fix

The Portal sculpture opened earlier this month linking a street in New York's Flatiron district to central Dublin. A large circular screen at each location displays a live video feed from the other.

A live video portal linking New York with Dublin has reopened after being fitted with sensors that organisers hope will block out inappropriate behaviour by passers-by, including exposing body parts, that led to its

shutdown a week ago. The Portal sculpture opened earlier this month linking a street in New York's Flatiron district to central Dublin. A large circular screen at each location displays a live video feed from the

other. Within days of its opening, some late-night revellers in Dublin took to exposing body parts and holding up pornographic images to the camera. At least one New York woman exposed her breasts. "There is only a handful of people that have misbehaved," a programme manager for Dublin City Council Culture Company, Nollaig Fahy told RTE radio. "Unfortunately, that's going to happen in the public realm." In a bid to block "bad behaviour", a system of sensors has been added to blur the portal at both ends if people get too close to the camera, Fahy said. The portal, whose feed was restored on Monday, will operate with limited hours and with physical barriers at both locations to stop people from getting too close, Dublin City Council said in a statement.

Salman Rushdie says a free Palestine state today would be Taliban-like

"A poet's work is to name the unnameable, to point at frauds, to take sides, start arguments, shape the world, and stop it from going to sleep," wrote Salman Rushdie in *The Satanic Verses*. Rushdie himself has started an argument on the Israel-Palestine dispute, saying that establishing a Palestinian state right now would mean creating a "Taliban-like state". What has to be remembered is that the Indian-origin author has been a life-long proponent of a free Palestinian state. Rushdie, a British-Indian author, warned the world that Gaza would become like the Taliban-ruled Afghanistan as Hamas would rule it. He also discussed the pro-Palestine protests on the US campus and did not pick a side in an interview with the German rbb24 TV channel on Sunday. Rushdie

revealed he had "argued for a Palestinian state for most of my life — since the 1980s, probably — right now, if there was a Palestinian state, it would be run by Hamas, and that would make it a Taliban-like state, and it would be a client state of Iran". The author asked if this is what the western Left called a progressive movement. He cautioned the western world against the rise of "another Ayatollah Khomeini". Khomeini, Iran's Supreme Leader, issued a fatwa against Salman Rushdie in 1989 due to his novel *The Satanic Verses*, which many Muslims found blasphemous. "The fact is that I think any human being right now has to be distressed by what is happening in Gaza because of the quantity of innocent deaths.

Trump poll video mentions 'unified Reich', Biden calls it Hitler's language

A video posted to former US President Donald Trump's account on his social media network included references to a "unified Reich" among hypothetical news headlines if he wins the election in November.

The headline appeared among messages flashing across the screen such as "Trump wins!!" and "Economy booms!". Other headlines appear to be references to World War I. The word "Reich" is often largely associated with Nazi Germany's Third Reich, though the references in the video Trump shared appear to be a reference to the formation of the modern pan-German nation, unifying smaller states into a single Reich, or empire, in 1871.

The 30-second video appeared on Monday on Trump's account at a time when the presumptive Republican nominee for President, while seeking to portray President Joe Biden as soft on

antisemitism, has himself repeatedly faced criticism for using language and rhetoric associated with Nazi Germany.

It was posted and shared on the former president's Truth Social account while he was on a lunch break from his Manhattan hush money trial on Monday afternoon.

On Tuesday morning, the post of the video had been deleted. "This was not a campaign video, it was created by a random account online and reposted by a staffer who clearly did not see the word, while the President was in court," Karoline Leavitt, the campaign press secretary, said in a statement.

Biden, speaking at a pair of Boston fundraisers Tuesday, highlighted Trump's posting of the video, painting it as part of a pattern of incendiary comments sowing discord in the country, saying, "this is Hitler's language — not Joe Biden as soft on America's".

'It wasn't us', Israel official says country not involved in Iran President's death

An Israeli official on Monday stated that the country was not involved in the death of Iranian President Ebrahim Raisi in a helicopter crash. The remarks came amid claims that Mossad was involved in the helicopter crash on Sunday, which killed Raisi, Foreign Minister Hossein Amirabdollahian, and six other passengers and crew.

"It wasn't us," news agency Reuters quoted the official, who requested anonymity. The charred bodies of the Iranian president and others were found early Monday morning near the mountains close to the Azerbaijan border after an overnight search. The country then officially declared the death of its leader later today.

Attacks and conflicts involving Iran and its proxy groups erupted in the Middle East in the past few months after Hamas attacked Israel on October 7, which led to a bloodbath in Gaza.

Iran supported Hamas in the conflict, and the Tehran-backed

Lebanese Shia militia Hezbollah was also involved in direct conflict with Israel.

The "shadow war" between Iran and Israel broke into the open last month with tit-for-tat exchanges of drone and missile fire.

However, US Defence Secretary Lloyd Austin stated that he did not have insight into the cause of the helicopter crash that killed Raisi. Austin also said that he did not necessarily see any broader impact on regional security. "I can't speculate on what may have been the cause," he told reporters. Meanwhile, the White House responded that the dead Iranian President had

"blood on his hands" for supporting extremist groups in the region.

"No question this was a man who had a lot of blood on his hands," White House national security spokesperson John Kirby told reporters, adding that the United States will continue to hold Iran accountable for what he called destabilizing activity in the region.

Iran's Supreme Leader Khamenei announced Mohammad Mokhber, who was the First Vice President, as the interim president. A high-level probe has also been started into the incident.

Yale university graduates stage walkout to protest Gaza war

Scores of graduating students staged a walkout from Yale University's commencement exercises on Monday, protesting the Israeli war in Gaza, Yale's financial ties to weapons makers and its response to pro-Palestinian demonstrations on the Ivy League campus. The walkout began as Yale President Peter Salovey started to announce the traditional college-by-college presentation of candidates for degrees on the grounds of Yale's Old Campus, filled with thousands of graduates in their caps and gowns. At least 150 students seated near the front of the audience stood up together, turned their backs to the stage and paraded out of the ceremony through Phelps Gate, retracing their steps during the processional into the yard. Many of the protesters carried small banners with such slogans as "Books not bombs" and "Divest from war." Some wore red-colored latex gloves symbolizing bloodied hands. Other signs read: "Drop the charges" and "Protect free speech" in reference to 45 people arrested in a police crackdown last month on demonstrations in and around the New Haven, Connecticut, campus. The walkout drew a chorus of cheers from fellow students in the crowd, but the protest was

otherwise peaceful, without disruption. No mention of it was made from the stage. Yale is one of dozens of U.S. campuses roiled by protests over the mounting Palestinian humanitarian crisis stemming from Israel's offensive in the Gaza Strip following the bloody Oct. 7 cross-border attack on Jewish settlements by Hamas militants. The University of Southern California canceled its main graduation ceremony altogether, and dozens of students walked out of Duke University's commencement last week to protest its guest speaker, comedian Jerry Seinfeld, who has supported Israel throughout the war in Gaza.

ACADEMIC WORKERS STRIKE UC SANTA CRUZ
Fallout from a violent attack weeks ago on pro-Palestinian activists encamped at the University of California, Los Angeles, reverberated on the UC Santa Cruz campus on Monday as academic workers there staged a protest strike organized by their union. Also on Monday, the Faculty of Arts and Sciences at Dartmouth College, an Ivy League university in New Hampshire, narrowly voted to censure president Sian Beilock, according to a college spokesperson, for her decision to call in police to dismantle a pro-Palestinian encampment on May 1.

Gaza attack 'not genocide', Joe Biden reaffirms 'ironclad' support for Israel

US President Joe Biden strongly defended Israel on Monday, saying Israeli forces are not committing genocide in their military campaign against Hamas militants in Gaza in a rejection of criticism from pro-Palestinian protesters. "What's happening in Gaza is not genocide. We reject that," Biden said at a Jewish American Heritage Month event at the White House. Biden has faced protests at many of his events around the country from pro-Palestinian advocates who have labelled him "Genocide Joe" for his steadfast support for Israel. In remarks at the White House event, Biden stressed his belief that Israel was the victim dating back to the October 7 attack on southern Israel by Hamas militants who killed 1,200 people and took hundreds of hostages. He said US support for the safety and security of Israelis is "ironclad". "We stand with Israel to take out (Hamas leader Yahya) Sinwar and the rest of the butchers of Hamas. We want Hamas defeated. We're working with Israel to make that happen," he said. Negotiations have stalled between Israel and Hamas in trying to gain the freedom of sick, elderly and wounded hostages still held by the militants, but Biden vowed not to give up trying to gain their release. "We're going to get them home, we're going to get 'em home, come hell or high water," Biden said. Biden has also called for an immediate ceasefire in Gaza, something that he reiterated in his commencement speech at Morehouse College on Sunday. Biden also rejected the International Criminal Court's prosecutor for saying he had requested arrest warrants for Israeli Prime Minister Benjamin Netanyahu and his defence chief over alleged war crimes. The ICC prosecutor on Monday also said he requested arrest warrants for Hamas chief Sinwar and two other Hamas leaders. Biden in recent months has faced growing political pressure from his own party over his handling of the Gaza conflict, as the Palestinian death toll climbed to more than 35,000 people, according to the Gaza Health Ministry, and Israel's siege has created dire humanitarian conditions in the territory.

The Secretariat Building of Hyderabad (Telangana) Spreading the Glory of Trust, Dedication, And Accountability In The Late Evening of Pre Monsoon Season of Hot Summer/ Photo: Sunil Kumar Gund

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM

Khara Sach

Chief Editor
Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 254

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

24 MAY TO 30 MAY, 2024

ੴ ਸਤਿਗੁਰੂਪ੍ਰਸਾਦ

ਜਨਮ ਮਰਣ ਦੁਹਰੂਮਹਿ ਨਾਹੀ ਜਨ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਆਇ ॥

ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਫ ਨਿਊਯਾਰਕ

ਵੱਲੋਂ ਮਹਾਨ ਤਪਸਵੀ, ਯੁੱਗ ਪੁਰਸ਼, ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਦਾਨੀ ਅਤੇ ਉਘੇ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕ

ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁਰਾਲੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ

74ਵੀਂ ਸਲਾਨਾ ਬਰਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿਆਰੀ ਮਿੱਠੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

ਸਾਲਾਨਾ ਜੋੜ ਮੇਲਾ

1 ਅਤੇ 2 ਜੂਨ, 2024
ਦਿਨ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਅਤੇ ਐਤਵਾਰ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, 95-30-118 ਸਟ੍ਰੀਟ, ਰਿਚਮੰਡ ਹਿੱਲ, ਨਿਊਯਾਰਕ 11419 ਵਿਖੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ

ਮਿਤੀ 31 ਮਈ 2024 ਬੁੱਕਰਵਾਰ ਆਰੰਭ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਸਵੇਰੇ 10.30 ਵਜੇ
ਮਿਤੀ 02 ਜੂਨ 2024 ਐਤਵਾਰ ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਸਵੇਰੇ 10.00 ਵਜੇ

ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਰਾਗੀ ਢਾਡੀ ਜਥੇ, ਕਥਾ ਵਾਚਕ, ਅਤੇ ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਜਥੇ ਕੀਰਤਨ, ਢਾਡੀ ਵਾਰਾਂ, ਕਥਾ ਅਤੇ ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂਜਸ ਸਰਵਣ ਕਰਵਾ ਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕਰਨਗੇ

ਡਾ. ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਕੋਪਰਾਏ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ	ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕੌਂਡ, ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਅਤੇ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਚੇਅਰਮੈਨ	ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਚਿੱਠੜ, ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਅਤੇ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਚੇਅਰਮੈਨ	ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜਿੰਮੀ, ਨਿਊਯਾਰਕ	ਗਿਆਨੀ ਧਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਹੋਡ ਗ੍ਰੰਥੀ

ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਰਾਗੀ, ਢਾਡੀ ਕਥਾਵਾਚਕ ਅਤੇ ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਜਥੇ

ਡਾ. ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰੀ	ਗਿਆਨੀ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ	ਡਾ. ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੱਲੂਤਵਾਲ	ਡਾ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ	ਬੀਬਾ ਦਲਜੀਤ ਕੌਰ ਜੀ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ

ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ ਪ੍ਰਧਾਨ	ਮਾਸਟਰ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਚੇਅਰਮੈਨ	ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਪਿਰੋਵਾ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਸੰਤ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਨਿਊਯਾਰਕ

ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤੇਗਾ

ਡਾ. ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਸਰਪ੍ਰਸਤ	ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਚੌਠੇ ਸਾਹਿਬ	ਲਾਮਕਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੰਝੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ	ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਖਲੀਲ ਸਰਪ੍ਰਸਤ	ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਸਰਪ੍ਰਸਤ	ਗੋਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਿਆਲਾ ਸਰਪ੍ਰਸਤ	ਬਾਬਾ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਾਲੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ	ਕਾਮੀਦ ਸਿੰਘ ਠੀਕਾਣੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ		

ਗੁਰੂਪੁਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਸਟਾਲ ਲਗਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੰਝੂੜੇ ਅਤੇ ਰਾਈਡਸ ਦੋਵੇਂ ਦਿਨ ਚਲਣਗੀਆਂ

ਬੇਨਤੀ ਕਰਤਾ : ਸਮੂਹ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਅਤੇ ਸੇਵਾਦਾਰ
ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨਿਊਯਾਰਕ ਯੂਐਸਏ

ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ (ਸਰਪ੍ਰਸਤ)	ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਪਿਰੋਵਾ (ਪ੍ਰਧਾਨ)	ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ (ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ)
917.515.1721	917.299.0689	646.286.0084

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM

Khara Sach

Chief Editor
Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 254

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

24 MAY TO 30 MAY, 2024

Lets Join together on Saturday May 25th for a Atam Ras Kirtan Darbar & Enjoy Gurbani Kirtan food for our Souls

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
Gurdwara Mata Sahib Kaur
Sikh Forum, Inc. 100 Lattingtown Road, Glen Cove, NY 11542 - 516.609.3333

ਆਤਮ ਰਸ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ATAM RAS KIRTAN DARBAR

Saturday Evening 2024-05-25

05:00PM Refreshments

05:30PM~7:30PM Gurbani Kirtan Darbar

Raagi Bhai Sarabjit Singh Ji Rangila NY Wale

Raagi Bhai Anand Singh Ji Hazoori Raagi ASR

Raagi Bhai Jagbir Singh Ji Hazoori Raagi GCNY

Head Granthi Bhai Paramjit Singh Ji GC NY

07:30PM Ardas Hukamnama Guru Ka Langar

Come with your Friends & Family to enjoy food for your Soul.

For Private events & Langar Seva Please Contact
Harcharan S. Sachdev - 516-302-6905

Please also Subscribe to Gurdwara Facebook Channel Click Link on the Top

Dr. Opkar S. Chawla MD - President
S.Harcharan S. Sachdev - General Secretary
Gurdwara Mata Sahib Kaur - The Sikh Forum, Inc.
100 Lattingtown Road, Glen Cove, NY 11542
Tel. 516.609.3333

Preetnama

Khara Sach

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 254

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

24 MAY TO 30 MAY, 2024

Sumit Arya & Maryam Khan Present

A DulhanExpo Venture... Wedding Exhibitions since 2003

DESTINATION Shaadi

1st Annual South Asian Destination Weddings & Honeymoon Expo

BEACH RESORTS
PALACES • CRUISES
AIRLINES • HONEYMOONS
EVENT PLANNERS
WEDDING SERVICES

FREE ADMISSION

FREE PARKING

FREE FOOD TASTING

BRIDAL FASHION SHOWS

LIVE ENTERTAINMENT

RAFFLES & MORE

Sunday
Sept. 22
2024
(1:00 pm - 5:00 pm)

RIVERVIEW BALLROOM

700 Palisadium Drive
Cliffside Park, NJ 07010

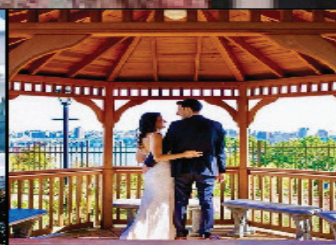
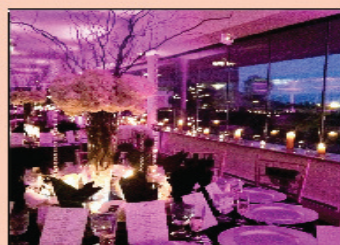
Booths/Marketing:

Sumit Arya +1732.754.1894

WhatsApp +1732.595.6096

mydestinationshaadi@gmail.com

DestinationShaadi.com

The Local Destination
for Your Destination Shaadi
Come Tour our Host Venue
with the Most Breathtaking Views
Overlooking the Hudson River
in Cliffside Park, New Jersey
RIVERVIEW BALLROOM
www.RiverviewBallroom.com

Destination Shaadi provides it's Vendors a Promotional Platform & the Brides/Visitors a 1-Stop Shopping Convenience. Destination Shaadi is not responsible for any Claims made by the Vendors & Delivery of Raffles and/or Deals offered by them. Please spend time Evaluating their Talent, Quality and Professionalism and Check all the References before Hiring them. Vendors and Attendees are to adhere to then applicable large gathering guidelines related to communicable diseases. DulhanExpo, it's Vendors & the Venues are not to be held responsible for a Rare Possibility of any type of Infections or Health Issues, or any small probability of Discomfort from the Food Tastings. Due to some existing restrictions and limitations some of the offered amenities may not be deliverable as announced.

Muslims, Pak, Adani-Ambani: What got more focus in PM's speeches in 5 phases

Indian Mainstream Media analysed around 100 speeches delivered by PM Modi in 38 days throughout the five phases to understand the issues that dominated the Prime Minister's poll pitch.

With polling on 428 out of the 543 Lok Sabha seats completed in five phases of elections, Prime Minister Narendra Modi has also reached a significant milestone of his own during the course of just over a month since the election campaign began.

In the last 38 days, PM Modi has addressed marathon election rallies, public meetings and held roadshows across the length and breadth of the country, delivering a total of 100 speeches between April 12 to May 19. PM Modi delivered the most number of speeches in the third phase.

The 2024 Lok Sabha election campaigns were marked by some of Prime Minister Narendra Modi's most fiery speeches. In these addresses, PM Modi directly confronted the Opposition, touching on a range of hot topics dominating this poll season. From the situation in Kashmir and issues surrounding the Constitution to the debates on Ram, the India Alliance, and the Adani-Ambani controversies, the Prime Minister left no stone unturned.

KEY TOPICS IN PM'S POLL SPEECHES

Here's a look at issues and terms that dominated the 100 speeches delivered by PM Modi throughout the five phases:

MODI: PM Modi heavily used his own name while addressing election speeches throughout the five phases. The most mentions were found in phase 3, but he continued to use it consistently in all other phases. Modi's guarantee also found mention in some of his poll speeches.

MUSLIMS: Muslims were not mentioned in the first phase, but

as the election scene heated up, the term saw the highest number of mentions in the third phase and surged again in phase five. In phase four, it received only nominal mention.

CONGRESS: Congress received high mentions in all phases, peaking in the third. Although it saw a dip in phases two and four, it had only nominal mention in Phase one, where Constitution and Development were the top topics.

INDI ALLIANCE: Modi directly mentioned the INDI Alliance with the highest usage in the recently-concluded Phase 5 and few

mentions in Phase 3 and 4.

RAM: PM Modi mentioned Ram in most of his election speeches, with the highest frequency in Phase 3. There was a decline from Phase 1 to Phase 2, but mentions picked up again in Phase 3, declined in Phase 4, and gained momentum once more in Phase 5.

CONSTITUTION: Constitution was one of the most prominent terms used by PM Modi in Phase 1 of campaigning. However, with the gradual progression of polls, the term found a lesser number of mentions.

CORRUPTION: The term found

mention in all of PM Modi's rallies 5.

with a peak in Phase 3. While it was used a few times in Phase 1, Phase 2 and Phase 4, the term found more mentions in Phase 5.

ADANI-AMBANI: The Opposition's favourite Adani-Ambani found mention in PM Modi's speech only in Phase 4 as he responded to the Opposition's charges, particularly by Rahul Gandhi.

SCAMS: With just a few mentions in the first four phases, the term found the highest number of mentions in Phase 5.

JAMMU KASHMIR AND

ARTICLE 370: PM Modi used Jammu and Kashmir only in the first, third and fifth phases. Article 370 also found space in PM Modi's speeches in the first, third and fifth phases.

PAKISTAN: PM Modi used Pakistan just twice in his speeches, once in Phase 2 and once in Phase 5.

CAA: Another important issue but found mention only in Phase 3.

CASTE (DALIT/OBC): PM Modi mentioned Dalit in all phases while he mentioned OBC in only three phases - second, third and fifth. He mentioned 'Dalit' in all the phases, with most mentions in Phase 1. While the 'OBC' term found consistent mention in all three phases with a dip in Phase

RESERVATION: A hot topic in this election, PM Modi used 'reservation' in all phases except the first phase. He used the term several times in Phase 2, while it saw a drop in Phase 3 and again picked up in Phase 4 and 5.

DEVELOPMENT: The highly used term found mention in all phases, with the most in the third. It was consistently used throughout the Prime Minister's speeches, but saw a dip in Phase 4.

SCHEMES: The term found mention in the initial three phases and then declined to a nominal mention in Phase 5.

POOR: Despite the Opposition's focus on criticising PM Modi over poverty eradication, the Prime Minister has consistently used the term in all his speeches across the five completed phases of the election.

FARMER: PM Modi used the term in all his speeches with the most mentions in the second phase.

WOMEN: PM Modi used women in his speeches in three phases, with maximum use in Phase 2.

BENGAL: The hotbed of politics, Bengal, found its mention in almost every Modi speech except in the second phase, with most in phases 3 and 4.

Rahul Gandhi's dig at PM over bail to Pune teen driver: 'Justice rests on wealth'

Congress leader Rahul Gandhi on Tuesday hit out at Prime Minister Narendra Modi over bail granted to a teenager who crashed his Porsche into a bike on May 19, that claimed the lives of two techies in Pune.

In a post on X, the Congress leader attacked PM Modi and wrote "Narendra Modi is creating two Indias- where justice rests on wealth." In the video message, Gandhi said "If a bus driver, truck driver, Ola, Uber, auto driver happens to mow down someone by mistake, they are put in jail for 10 years and the key is thrown away. But if the son of a wealthy man drives a Porsche in a drunken state and kills a couple of people, he is asked to write an essay (on the effect of road accidents and their solution). Why don't they ask the ordinary bus or truck drivers to do the same?" The teen who

was driving the Porsche involved in the crash was granted bail by a juvenile court within 14 hours of his detention, sparking massive outrage.

Writing a 300-word essay on the "effect of road accidents and their solution", working aside a the traffic police for 15 days and studying traffic rules and giving a presentation on the same to the Juvenile Justice Board, were some of the conditions of the bail. The Congress Rae Bareilly candidate went ahead and attacked Prime Minister Narendra Modi with reference to the latter's interview with India Today TV recently, in which he was asked a question about the growing disparity between the rich and the poor in the country.

"(PM) Narendra Modi was asked about two Indias, one for the rich, the other for the poor, in the making. He replies

if he should push everyone into poverty", Gandhi added.

"It is not about that, it is about justice. Both the rich and the poor should get justice and law should be the same for all. This is what we are fighting for. We are fighting against injustice", the Congress leader concluded.

Earlier, many opposition leaders alleged that the teenager was fed pizza, burger and biryani at the police station after being detained. Shiv Sena (UBT) leader Sanjay Raut demanded that Pune Police Commissioner Amitesh Kumar should be dismissed, and claimed the teenager was served pizza and a burger at the police station after his detention. He also accused an MLA from Maharashtra Deputy Chief Minister Ajit Pawar's NCP faction of being present at the police station and helping the 17-year-old.

‘ਇੰਡੀਆ’ ਘਪਲੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਗੱਠਜੋੜ: ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ

* ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ‘ਤੇ ਫਿਰਕੂਵਾਦ, ਜਾਤੀਵਾਦ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ

ਜਿਸ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ, ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਅਤੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਰਗੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਲਈ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ‘ਤੇ ਨਹਿਰੂ-ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੁਹਾਡੀ ਵੋਟ ਸਿਰਫ਼ ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਹੈ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਨ ਤਾਂ ਉਥੇ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਚੰਗਾ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ, ਅਖਿਲੇਸ਼ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਤੇਜਸਵੀ ਯਾਦਵ ਵਰਗੇ ਆਗੂਆਂ ‘ਤੇ ਵੀ ਸ਼ਬਦੀ ਵਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ‘ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਚਮਚੇ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ।’ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਇੰਡੀਆ ਗੱਠਜੋੜ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਗੱਠਜੋੜ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਤੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਲਈ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ, ‘ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ’ ਗੈਂਗ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਨਾਤਨ ਧਰਮ ਨੂੰ ਅਪਮਾਨਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਵਿਰੋਧੀ ਗੱਠਜੋੜ ਸਿਆਸੀ ਫਰੰਟ ਜਾਪਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਘੁਟਾਲੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਮੰਡਲੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਜੋ 20 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਘੁਟਾਲਿਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ।” ਮੋਦੀ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ‘ਫਿਰਕੂਵਾਦ, ਜਾਤੀਵਾਦ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ’ ਸਾਂਝੀਆਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਡਾਕਟਰ ਅੰਬੇਡਕਰ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ (ਐੱਸਸੀ), ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ (ਐੱਸਟੀ) ਅਤੇ ਓਬੀਸੀ ਦੇ ਕੋਟੇ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਨਾ ਹੁੰਦੇ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ‘ਤੇ ਆਪਣਾ ਸਟੈਂਡ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, “ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕੋਟਿਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਕਦੇ ਐੱਸਸੀ, ਐੱਸਟੀ ਅਤੇ ਓਬੀਸੀ ਵਰਗ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।”

‘ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਸਪਾ ਨੂੰ ਕੁੰਭ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਪਣੇ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਦੀ ਚਿੰਤਾ’

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ‘ਵਿਕਾਸ ਵਿਰੋਧੀ’ ਦੱਸਿਆ। ਕੁੰਭ ਮੇਲੇ ਅਤੇ ‘ਤ੍ਰਿਵੇਣੀ ਸੰਗਮ’ ਲਈ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, ਸਪਾ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਕੁੰਭ (ਮੇਲੇ) ਨਾਲੋਂ ਆਪਣੇ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਿੰਤਾ ਹੈ। 2024 ਦੀਆਂ ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਤ੍ਰਿਵੇਣੀ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਤੈਅ ਕਰਨਗੀਆਂ।”

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ‘ਇੰਡੀਆ’ ਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਨੂੰ ਹਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ

ਮਹਾਰਾਜਗੰਜ/ਮੋਤੀਹਾਰੀ: ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ‘ਇੰਡੀਆ’ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ‘ਘਪਲੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਮੰਡਲੀ’ ਦੱਸਦਿਆਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਫਿਰਕੂਵਾਦ, ਜਾਤੀਵਾਦ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਗੰਜ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਚੰਪਾਰਨ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੈਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ 4 ਜੂਨ ਨੂੰ ਤੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸਨਾਤਨ ਵਿਰੋਧੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਾਲੇ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਹਾਰ ਯਕੀਨੀ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਵਿਰਾਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਰਸ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਸੱਤਾ ‘ਚ ਰਹੇ ਆਰਜੇਡੀ-ਕਾਂਗਰਸ ਗੱਠਜੋੜ ‘ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ ਹੈ

ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਪੰਨੂ ਵੱਲੋਂ ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ ਤੇ ਰਵਨੀਤ ਬਿੱਟੂ ਨੂੰ ਧਮਕੀਆਂ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਸਿੱਖ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ (ਐੱਸਐੱਫਜੇ) ਦੇ ਆਗੂ ਅਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਸਮਰਥਕ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਤੇ ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਵੱਖਵਾਦੀ ਆਗੂ ਪੰਨੂ ਨੇ ਅੱਜ ਟੈਲੀਫੋਨ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜ ਕੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਅਤੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਤੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਾਦਾ ਦੇ ਹਸਰ ਨੂੰ ਵੀ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਨੂ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਕਾਰਡਸ਼ੁਦਾ ਆਡੀਓ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸੁਨੇਹੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਮੌਢਾਈਲ/ਵਟੂਸਐਪ ਵਰਤੋਂਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ‘ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ’ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਨੂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਆਡੀਓ ਚੱਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਪੰਨੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਡੀਓ ਸੁਨੇਹੇ ਵਿੱਚ ਹੰਸ ਤੇ ਬਿੱਟੂ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ‘ਤੁਸੀਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਹੈ, ਇੱਥੇ ਕਤਲ ਦਾ ਬਦਲਾ ਕਤਲ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।’ ਆਡੀਓ ਸੰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੱਖਵਾਦੀ ਪੰਨੂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੌਰੇ ਉਸ ਦੇ ਕਾਫਲੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਮੇਖਾਂ ਲਵਾਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਵਾਰੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨ ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਹੰਸ ਰਾਜ ਹੰਸ ਤੇ ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਕਿੱਕਲੀ ਕਲੀਰ ਦੀ, ਬੁਰੀ ਹਾਲਤ ਸੁਖਬੀਰ ਦੀ: ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ

ਬਠਿੰਡਾ/ਸੰਗਤ ਮੰਡੀ/ਲੰਬੀ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਪਾਰਟੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖੁੱਡੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ‘ਚ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਪਿੰਡ ਨਹੂਆਣਾ ਆਏ। ਇੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣ ਰੈਲੀ ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਗਿਣਾਈਆਂ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ‘ਤੇ ਤਿੱਖੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਸੇਧੇ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਵੀਂ ‘ਕਿੱਕਲੀ’ ਵਿੱਚ ਬਾਦਲਾਂ ਦੇ ਟੱਬਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਵਿਤਾ ਸੁਣਾਈ ‘ਕਿੱਕਲੀ ਕਲੀਰ ਦੀ, ਬੁਰੀ ਹਾਲਤ ਸੁਖਬੀਰ ਦੀ। ਸਮਝ ਕੁਛ ਆਵੇ ਨਾ, ਵੋਟ ਕੋਈ ਬਿਆਵੇ ਨਾ। ਮੱਖੀ ਉੱਡੇ ਨਾ ਪਿੰਡੇ ਤੋਂ, ਸੀਟ ਫਸ ਗਈ ਬਠਿੰਡੇ ਤੋਂ।’ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖੁੱਡੀਆਂ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੌਣਾਂ ‘ਚੋਂ ਕਿੱਲੇ ਕੱਢਣ ਦਾ ਵੱਡਾ ਤਜਰਬਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਕਿੱਲਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਮੌਕੇ ਕੱਢਿਆ

ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਤੁਹਾਡਾ ਸੁਪਨਾ ਅਧੂਰਾ

ਖੋਤੀ ਮੰਤਰੀ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖੁੱਡੀਆਂ, ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਸਿੰਘ ਕਾਕਾ ਬਰਾੜ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਵਿੱਚ ਰੋਡ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਚੀਫ਼ ਵਿਧੂ ਪ੍ਰ. ਬਲਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਸ਼ੋਅ ਕੀਤਾ।

ਕੰਨ ‘ਚ ਫੂਕ ਵੱਜਣ ਮਗਰੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਨੇ ਕੀਤਾ ਮੰਚ ਖਾਲੀ...!

ਰੈਲੀ ‘ਚ ਹਾਜ਼ਰ ਦਰਸ਼ਕ ਉਦੋਂ ਦੰਗ ਰਹਿ ਗਏ ਜਦੋਂ ਮੰਚ ‘ਤੇ ਬੈਠੇ ਬਠਿੰਡਾ (ਦਿਹਾਤੀ) ਤੋਂ ‘ਆਪ’ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਅਮਿਤ ਰਤਨ ਕੋਟਵੱਤਾ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਡ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਨ ਕੋਲ ਮੂੰਹ ਕਰ ਕੇ ਘੁਸਰ-ਮੁਸਰ ਜਿਹੀ ਕੀਤੀ। ਚਿਹਰਿਆਂ ਦੇ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਤੋਂ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਵਿਧਾਇਕ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁਖ਼ਾਲਫ਼ਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਮਗਰੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਕੁਰਸੀ ਤੋਂ ਉੱਠੇ ਅਤੇ ਮੰਚ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਆ ਗਏ। ਭਾਵੇਂ ਪੁਖ਼ਤਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪਰ ਲੋਕ ਕਿਆਫ਼ੇ ਲਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਇਕ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤਹਿਤ ਵਿਜ਼ੀਲੈਂਸ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

‘ਆਪ’ ਨੂੰ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀਆਂ ਤੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਫੰਡਿੰਗ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਐਨਆਈਏ ਨੇ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਵਿਨੈ ਕੁਮਾਰ ਸਕਸੈਨਾ ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਸੰਗਠਨ ਸਿੱਖ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਤੋਂ ਫੰਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲੱਗੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੌਮੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਤੋਂ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਕੀਤੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਤੋਂ ਕੁੱਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਕੇਂਦਰੀ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਈਡੀ ਨੇ ਗ੍ਰਿਹ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਅਗਸਤ 2023 ਵਿੱਚ ‘ਆਪ’ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਫੰਡਿੰਗ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਫੰਡ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਲੁਕਾਈ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 5 ਮਈ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਿਹ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਐਲਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਪੱਤਰ ‘ਤੇ ਐਨਆਈਏ ਨੇ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਗ੍ਰਿਹ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ‘ਆਪ’ ਨੇ 1993 ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਵਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਪੱਖੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਸਮੂਹਾਂ ਤੋਂ 1.6 ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਵਰਲਡ ਹਿੰਦੂ

ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਇੰਡੀਆ ਆਸ਼ੂ ਮੋਗੀਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਸਕਸੈਨਾ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ‘ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਅਤਿਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨ ਵੱਲੋਂ ਸਿਆਸੀ ਫੰਡਿੰਗ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਐਲਜੀ ਨੇ 5 ਮਈ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਿਹ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਜਨਵਰੀ 2014 ਵਿੱਚ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਪ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਮੁੱਦਿਆਂ ‘ਤੇ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ। ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਉਸ ਸਮੇਂ ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਲਿਖਤੀ ਭਰੋਸੇ ਲਈ ਜੰਤਰ-ਮੰਤਰ ‘ਤੇ ਮਰਨ ਵਰਤ ‘ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦਾ ਪੱਤਰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣਾ ਮਰਨ ਵਰਤ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੋਗੀਆ ਨੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਅਤਿਵਾਦੀ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਵੀਡੀਓ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ‘ਆਪ’ ਨੂੰ 2014 ਤੋਂ 2022 ਦਰਮਿਆਨ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਸਮੂਹਾਂ ਤੋਂ 1.6 ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ ਮਿਲੇ ਹਨ।

ਡਰੱਗ ਮਾਫੀਆ ਖਿਲਾਫ ਲੜਦਿਆਂ ਮੇਰੀ ਧੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਮੋਦੀ

ਨਾਰਵੇ, ਆਇਰਲੈਂਡ ਤੇ ਸਪੇਨ ਵੱਲੋਂ ਫਲਸਤੀਨ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਵੀਰਵਾਰ ਲਈ ਤਜਵੀਜ਼ਤ ਪਟਿਆਲਾ ਫੇਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਪਟਨ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਕੇ. ਐੱਲ. ਸ਼ੇਰੀ ਨੇ ਅੱਜ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਆਉਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧੀ ਨੇਹਾ ਸ਼ੇਰੀ ਵੱਲੋਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਲੜਦਿਆਂ ਦਿੱਤੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣ। ਨੇਹਾ ਸ਼ੇਰੀ, ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜ਼ੋਨਲ ਡਰੱਗ ਲਾਇਸੈਂਸਿੰਗ ਅਥਾਰਿਟੀ ਤੇ ਡਰੱਗ ਫਲਾਈਂਗ ਸਕੂਲ ਦੀ ਮੁਖੀ ਸੀ, ਦੀ ਉਸ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਪੁਨੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਭਲਕੇ ਪਟਿਆਲਾ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। 1971 ਦੀ ਜੰਗ ਲੜ ਚੁੱਕੇ ਸਾਬਕਾ ਥਲ ਸੈਨਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੇਹਾ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਉ ਕੇਂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁਝਾਉਣ ਲਈ ਟੈਬਲੇਟਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸਪਲਾਈ ਵਿਚ ਚੋਰੀ ਦੇ ਘੁਟਾਲੇ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਆਦੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਹ ਟੈਬਲੇਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਸ਼ੇਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੇਰੀ ਧੀ ਨੇ ਡਰੱਗ ਮਾਫੀਆ ਨਾਲ ਲੜਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।” ਨੇਹਾ ਨੇ ਪਤਾ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਟੈਬਲੇਟਸ ਚੋਰੀ ਕਰਕੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਵੰਗ ਨਾਲ ਮਹਿੰਗੇ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਨਸ਼ੇੜੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਚੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਪੈਲ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ (ਐੱਸਟੀਐੱਫ)

ਦੇ ਏਡੀਜੀਪੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚੋਂ 200 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ 5 ਕਰੋੜ ਟੈਬਲੇਟਸ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ। ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਟੈਬਲੇਟਸ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਨਸ਼ੇ ਦਾ ਬਦਲ ਬਣ ਗਈਆਂ ਸਨ ਤੇ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਉ ਕੇਂਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੋਲੀਆਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਨੇਹਾ ਨੇ 40 ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਜਿਹੇ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਸ਼ਖ਼ਸ, ਜਿਸ ਦੀ ਕੈਮਿਸਟ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਹੈ ਤੇ ਜੋ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਉ ਕੇਂਦਰ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਖਰੜ ਸਥਿਤ ਪੰਜਾਬ ਫੂਡ ਤੇ ਡਰੱਗ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦਫ਼ਤਰ (ਐੱਫਡੀਏ) ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਨੇਹਾ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬੈਠੀ ਨੇਹਾ ਦੇ ਚਾਰ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਬਾਂਹ ਤੇ ਗਰਦਨ 'ਤੇ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਮਲਾਵਰ ਭੱਜਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪੌੜੀਆਂ ਉਤਰ ਕੇ ਐੱਫਡੀਏ ਦੇ ਗੇਟ 'ਤੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਦੋ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਨੇਹਾ ਦਾ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਪਰੇਟਰ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਇਸ ਪੂਰੇ ਕਤਲ ਨੂੰ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖਦਾ ਹੈ। ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਗੁਰਮੀਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਹਮਲਾਵਰ ਪਿੱਛੇ ਦੌੜਦਾ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਗੋਲੀ ਪਾਇਆ। ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਟੋਰ ਅਟੈਂਡੈਂਟ ਸੁਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਭੱਜਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਹਮਲਾਵਰ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਗੇਟ 'ਤੇ ਫੜ ਲਿਆ।

ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੇ ਹਮਾਸ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮਰਥਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕੀਤਾ ਪੰਨਵਾਦ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਰਾਜਦੂਤ ਨਾਓਰ ਗਿਲੋਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 7 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਹਮਾਸ ਦੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਗੂੜ੍ਹੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ 76ਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਦੂਤਘਰ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, “ਸੱਤ ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਲੋਕ ਦੋਵੇਂ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਾਂਗੇ। ਗਿਲੋਨ ਨੇ ਬੀਤੀ ਰਾਤ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, ਸਾਨੂੰ ਇੱਥੋਂ ਜਿੰਨਾ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੀਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਗੂੜ੍ਹੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ।” ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਵਿਨੋ ਕਵਾਤਰਾ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ ਵਿੱਚ ਕਵਾਤਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 7 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਹੋਏ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲਿਆਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕਵਾਤਰਾ ਨੇ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਦੂਤਘਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, “ਭਾਰਤ ਖੁਦ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਦੇ ਅਤਿਵਾਦ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਤਿਵਾਦ ਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ੀਰੋ-ਟੌਲਰੈਂਸ ਵਾਲਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, “ਅਤਿਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਬੰਧਕਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਿਨਾਉਣੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਨਾਂ ਗੁਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹਨ।” ਹਮਾਸ ਵੱਲੋਂ 7 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਹਮਲੇ ਦੇ ਜਵਾਬ 'ਚ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੇ ਵੀ ਗਾਜ਼ਾ 'ਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਫੌਜੀ ਹਮਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਗਾਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹਮਾਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿੱਚ 30,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ। ਕਵਾਤਰਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ-ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਸਹਿਯੋਗ, ਸਮਝ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਵੀਰਵਾਰ ਲਈ ਤਜਵੀਜ਼ਤ ਪਟਿਆਲਾ ਫੇਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਪਟਨ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਕੇ. ਐੱਲ. ਸ਼ੇਰੀ ਨੇ ਅੱਜ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਆਉਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧੀ ਨੇਹਾ ਸ਼ੇਰੀ ਵੱਲੋਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਲੜਦਿਆਂ ਦਿੱਤੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣ। ਨੇਹਾ ਸ਼ੇਰੀ, ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜ਼ੋਨਲ ਡਰੱਗ ਲਾਇਸੈਂਸਿੰਗ ਅਥਾਰਿਟੀ ਤੇ ਡਰੱਗ ਫਲਾਈਂਗ ਸਕੂਲ ਦੀ ਮੁਖੀ ਸੀ, ਦੀ ਉਸ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਪੁਨੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਭਲਕੇ ਪਟਿਆਲਾ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। 1971 ਦੀ ਜੰਗ ਲੜ ਚੁੱਕੇ ਸਾਬਕਾ ਥਲ ਸੈਨਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੇਹਾ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਉ ਕੇਂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁਝਾਉਣ ਲਈ ਟੈਬਲੇਟਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸਪਲਾਈ ਵਿਚ ਚੋਰੀ ਦੇ ਘੁਟਾਲੇ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਆਦੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਹ ਟੈਬਲੇਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਸ਼ੇਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੇਰੀ ਧੀ ਨੇ ਡਰੱਗ ਮਾਫੀਆ ਨਾਲ ਲੜਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।” ਨੇਹਾ ਨੇ ਪਤਾ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਟੈਬਲੇਟਸ ਚੋਰੀ ਕਰਕੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਵੰਗ ਨਾਲ ਮਹਿੰਗੇ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਨਸ਼ੇੜੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਚੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਪੈਲ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ (ਐੱਸਟੀਐੱਫ)

ਤਲ ਅਵੀਵ : ਨਾਰਵੇ, ਆਇਰਲੈਂਡ ਤੇ ਸਪੇਨ ਨੇ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੇਸ਼ਕਦਮੀ ਤਹਿਤ ਫਲਸਤੀਨ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਮੁਲਕ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਯੂਰੋਪੀ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੋਰਟ (ਆਈਸੀਸੀ) ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਕੀਲ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬੈਂਜਾਮਿਨ ਨੇਤਨਯਾਹੂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਖਿਲਾਫ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਾਰੰਟਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਨਿਆਂ ਅਦਾਲਤ (ਆਈਸੀਜੇ) ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਣ ਬਾਰੇ ਗੌਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਪਰ ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ ਨੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਪੂਰਬੀ ਯੇਰੂਸ਼ਲਮ, ਪੱਛਮੀ ਕੰਢੇ ਤੇ ਗਾਜ਼ਾ ਪੱਟੀ ਵਿਚ ਰਾਜ ਦੇ ਦਰਜੇ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੇ 1967 ਦੀ ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਇਲਾਕੇ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲਏ ਸਨ ਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮਹਿਮੂਦ ਅੱਬਾਸ, ਜੋ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਪੱਛਮੀ ਕੰਢੇ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇਖਦੀ ਫਲਸਤੀਨੀ ਅਥਾਰਿਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਵੀ ਹਨ, ਨੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਹਮਾਸ ਨੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ‘ਜੀ ਆਇਆ’ ਆਖਦਿਆਂ ਹੋਰਨਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਵਿੱਢੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ। ਨਾਰਵੇ, ਆਇਰਲੈਂਡ ਤੇ ਸਪੇਨ ਵੱਲੋਂ 28 ਮਈ ਨੂੰ ਰਸਮੀ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਮਗਰੋਂ ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਯੂਰੋਪੀ ਮੁਲਕ ਉਨ੍ਹਾਂ 140 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਜਾਣਗੇ, ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਫਲਸਤੀਨ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਰਾਜ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਸਣੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਸੁਤੰਤਰ ਫਲਸਤੀਨ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਗੱਲਬਾਤ ਜ਼ਰੀਏ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਮਝੌਤੇ ਤਹਿਤ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਨਾਰਵੇ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜੋਨਸ ਗਾਹਰ ਸਟੋਰ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਫਲਸਤੀਨ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਰਾਜ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।” ਆਇਰਲੈਂਡ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਿਮੋਨ ਹੈਰਿਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ‘ਆਇਰਲੈਂਡ ਤੇ ਫਲਸਤੀਨ ਲਈ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੇ ਅਹਿਮ ਦਿਨ’ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਐਲਾਨ ਮਿਲ ਬੈਠ ਕੇ ਕੀਤੀ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਮੁਲਕ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਪੈਨਿਸ਼ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪੈਡਰੋ ਸਾਂਚੇਜ਼, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਯੂਰੋਪ ਤੇ ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਦੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਮਾਨਤਾ ਲਈ ਵੱਡੀ ਹਮਾਇਤ ਜੁਟਾਈ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਝੂਠ ਬੋਲ ਕੇ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ: ਖੜਗੇ

ਸ੍ਰੀ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਜਥਾ ਰਵਾਨਾ

* ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ 'ਤੇ ਲਾਇਆ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਗਾਲ਼ਾਂ ਕੱਢਣ ਦਾ ਦੋਸ਼

ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਬੋਲਣ ਦੀ ਥਾਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ, ਪ੍ਰਿਅੰਕਾ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਬਾਰੇ ਲਗਾਤਾਰ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਉਹ ‘ਇੰਡੀਆ’ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪਾ ਕੇ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰਨਗੇ। ਸ੍ਰੀ ਖੜਗੇ ਨੇ ‘ਇੰਡੀਆ’ ਗੱਠਜੋੜ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਸਬੰਧੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ‘ਇੰਡੀਆ’ ਗੱਠਜੋੜ ਵੱਲੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਲੜਾਈ ਲੜੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਲੈਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਸਾਲ 2004 ਤੋਂ 2014 ਤੱਕ ਯੂਪੀਏ-1 ਤੇ ਯੂਪੀਏ-2 ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇਗੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਮਾੜਾ ਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮਦਨ ਤੇ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮੋਹਰੀ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ ਲਗਾਤਾਰ ਪਛੜਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ 10 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਨਵਾਂ ਕਰਜ਼ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੁਣ ਸੂਬੇ ਸਿਰ 4.5 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ।

ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਜਥੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਬੈਂਡ-ਵਾਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਨਾਲ ਜਥਾ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਅਤੇ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦਰਾ ਨੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਹੇਮਕੁੰਟ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਿਵਾੜ ਸੰਗਤ ਵਾਸਤੇ 25 ਮਈ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਸਿੱਖ ਮਰਿਆਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਲਿਕਾਰਜੁਨ ਖੜਗੇ ਨੇ ਅੱਜ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਤੇ ਭਾਜਪਾ 'ਤੇ ਤਿੱਖੇ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ। ਸ੍ਰੀ ਖੜਗੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਝੂਠ ਬੋਲ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਐਲਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਰਵਾਏਗੀ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦੇਵੇਗੀ। ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਖੜਗੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਅੱਗੇ ਸਾਲ 2014 ਤੋਂ 2024 ਤੱਕ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਰਿਪੋਰਟ ਕਾਰਡ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਗਾਲ਼ਾਂ ਕੱਢਣ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮਹਿੰਗਾਈ ਤੇ

ਕਰਜ਼ ਮਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਗ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ

“ਮਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਡਿਕਸਨਰੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਸਬਦ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਐਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ, ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੀਆਂ ਲਾਇਬਰੇਰੀਆਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਦੇਖ ਲਵੋ ਐਨੀ ਮਹਾਨਤਾ ਵਾਲਾ ਸਬਦ ਕਿਤੋਂ ਲੱਭ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਮੇਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਜੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਮੁੱਖ ਵਿੱਚ ਮਾਂ ਸਬਦ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਕਰ ਲਈਏ ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਅਮਿਤਾਭ ਬਚਨ ਤੇ ਸ਼ਸ਼ੀ ਕਪੂਰ ਦੀ ਫਿਲਮ ‘ਦੀਵਾਰ’ ਦਾ ਉਹ ਡਾਇਲਾਗ ਯਾਦ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਮਿਤਾਭ ਬਚਨ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਸ਼ਸ਼ੀ ਕਪੂਰ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ‘ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਦੌਲਤ ਹੈ, ਸ਼ੌਰਤ ਹੈ, ਕਾਰ ਹੈ, ਬੰਗਲਾ ਹੈ ਤੇ ਐਸ਼ੋ ਆਰਾਮ ਦਾ ਹਰ ਸਾਮਾਨ, ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਕੀ ਹੈ, ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਵਾਬ ਕਿ ‘ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਮਾਂ ਹੈ’ ਨੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ ਨੂੰ ਤਾਲੇ ਲਗਾ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਮਾਂ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਇਨਸਾਨ ਕਰਮਾਂ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਮਾਂ ਹੁੰਦੀ ਆ, ਮਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਸੀਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕੁਝ ਲੋਕ ਮਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਮਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਬਦਨਸੀਬ ਕਹਾਂਗਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਆਏ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵੰਡ ਹੋਈ ਤਾਂ ਇੱਕ ਭਰਾ ਨੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਮਾਂ ਮੰਗ ਲਈ ਤੇ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ ਸਦਕਾ ਮਾਂ ਦੇ ਇਸ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਝੰਡੇ ਗੱਡੇ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਵੇਖਦੀ ਰਹਿ ਗਈ ਤੇ ਦੂਜੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਉਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਜਦੋਂ ਨਾਂ ਮਾਂ ਰਹੀ ਅਤੇ ਨਾਂ ਪੈਸ਼ਾਂ ਰਿਹਾ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇਸ ਪਛਤਾਵੇ ਵਿੱਚ ਲੰਘ ਗਈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ

ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਇੱਕ ਕਿਸਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਉਤਾਰ ਸਕਿਆ, ਜਦ ਵੀ ਉਹਨੂੰ ਕੋਈ ਮਿਲਣ ਵਾਸਤੇ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਉਹ ਇੱਕੋ ਗੱਲ ਕਿਹਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਵਾਲੀ ਗਲਤੀ ਕੋਈ ਨਾ ਕਰਿਉ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਪਛਤਾਵੇ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸੜਦੇ ਰਹੋਗੇ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਸੀਂ ਮਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ ‘ਚ ਚੁਕਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਪਰ ਮਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਅ ਕੇ ਘੱਟ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਰਿਸ਼ਤੇ ਕਰਮਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਮਾਂ ਕਰਮਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਪਸੰਦ ਖਾਤਰ ਕਰਮਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਕਦੇ ਦਿਲ ਨਾ ਦਖਾਉਣਾ। ਮਾਂ ਜੇਕਰ ਗਰਭ ਵਿੱਚ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਔਲਾਦ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਨੂੰ ਘਰ ‘ਚ ਆਦਰ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖੇ, ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਲਦੇ ਦੇਖਿਆਂ ਏ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਸਹਿਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਏ, ਬੜੇ ਸਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਐ, ਮਾਂ ਦਾ ਜਿਗਰਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਏ, ਮਾਂ ਕੇਵਲ ਵੰਡਣਾ ਹੀ ਜਾਣਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਾਂ ਔਲਾਦ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਤੀ ਤੋਂ ਛੁਪਾ ਕੇ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਮਾਂ ਪਿਆਰ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਡਾਂਟਦੀ ਵੀ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੁੱਝ ਕਰੇ, ਉਹ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਤੇ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਵਾਲਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਹੈ ਉਹ ਔਲਾਦ ਜਿਸ ਦੇ ਘਰ ‘ਚ ਮਾਵਾਂ ਦਾ ਵਾਸਾ ਹੈ ਤੇ ਮਾਵਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ‘ਚ ਆਏ ਦਿਨ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਰਿਸ਼ਤਾ ਜੁੜਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ

ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਰਿਸ਼ਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪ ਗੰਢਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਮਾਂ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਇਆ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਔਲਾਦ ਲਈ ਜੋ ਦੁੱਖ-ਤਕਲੀਫ਼ ਇੱਕ ਮਾਂ ਝੱਲ ਸਕਦੀ ਹੈ ਉਹ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਝੱਲ ਸਕਦਾ। ਕੋਈ ਵੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਮਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਜੇਕਰ ਮਾਂ ਉਂਗਲ ਫੜ ਕੇ ਬਚਪਨ ‘ਚ ਚੱਲਣਾ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਔਲਾਦ ਦਾ ਵੀ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬੁਢਾਪੇ ‘ਚ ਇੱਕ ਮਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਸੁੱਖ ਦੇਵੇ। ਜੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦਾ ਤੁਹਾਡਾ ਲਾਡਲਾ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਪਿਆਰ ਦੀ ਆਸ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ 50 ਸਾਲ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦੇ ਮਾਪੇ ਵੀ ਪਿਆਰ ਤੇ ਆਦਰ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਬੋਲਣਾ ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਲੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਔਲਾਦ ਵੱਡੇ ਹੋ ਕੇ ‘ਚੁੱਪ ਰਹੋ’ ਕਹੇ ਤਾਂ ਬੜੀ ਹੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਇੱਕ ਮਾਂ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਮਯਾਬ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਵੀ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਵੀ। ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀਆਂ ਅਸੀਸਾਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਹਨ ਤੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਵੇਂਗਾ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਇਹੀ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਮਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਫਕਿਰ, ਮਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਿਆਰ, ਮਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਮਦਰਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਅ ਇਸ ਦੀ ਸੇਵਾ-ਸੰਭਾਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰ ਲਵੋਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੋੜੀ ਆ।

ਛਿੱਦਾ ਪਾਲੀਵਾਲ ਕੁਰਾਈ ਵਾਲਾ
ਫੋਨ: 75082-54006

ਔਰਤ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਿੰਨੀ ਵਾਰ ਸਿਜਦਾ ਕਰ ਲੈਣ ਨਾਲ ਵੀ ਉਸਦਾ ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ

ਜਿਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਔਰਤ ਨਾਂ ਹੋਵੇ ਉਹ ਖੰਡਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਭੂਤ ਬੰਗਲਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਇਸ ਖੰਡਰ ਰੂਪੀ ਘਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਹੀ ਜੰਮੇ ਭੈਣ ਭਰਾ ਜਾਣ ਤੋਂ ਡਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕੋਈ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਅਗਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਨਾਂ ਆਵੇ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਕਾਇਮ ਕਰਕੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਸੱਚ ਦੇ ਸਬੂਤ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਰਤ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਕਿ ਮੈਂ ਪਲ ਪਲ ਦਾ ਲੇਖਾ ਜੋਖਾ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਉੱਪਰ ਕਲਮ ਦੀ ਜੁਬਾਨੀ ਉਕਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡਾ ਪਰਿਵਾਰ (ਪਤਨੀ) ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹੈ ਤਾਂ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਅੱਧੀ ਮੁਸੀਬਤ ਦੀ ਉਹ ਭਾਗੀਦਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਦੁੱਖੀ ਤਿੱਕੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੱਖ ਵਾਰ ਸੋਚੇਗਾ ਕਿ ਜੋ ਮੈਂ ਉਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਇਸਦਾ ਅੰਜਾਮ ਅਤੇ ਨਤੀਜਾ ਕੀ ਨਿਕਲੇਗਾ। ਦੂਜਾ ਪਤਨੀ ਦੀ ਗੈਰ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਖਸ਼ ਵੀ ਉਹ ਗੱਲ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਦੇ ਪਤਨੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਅਪਸਬਦ ਬੋਲਣ ਦੀ ਥਾਂ ਜੀ ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜਿਹੜੇ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਇਕੱਠੇ ਖੇਡੇ ਪੜ੍ਹੇ ਤੇ ਜਵਾਨ ਹੋਏ ਉਹੋ ਸਰੀਕ ਬਣ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸਦੇ ਘਰੋਂ ਖਾਧੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰੋਟੀ ਦੀਆਂ ਬੁਰਕੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਹਿਸਾਬ ਮੰਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾਰੀ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਡਿਆਉਣ ਲਈ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਰੋਟੀ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਕੱਪੜੇ ਦਾ ਖਰਚਾ ਖੁਦ ਮੈਂ ਸੇਵਾ ਸਮਝ ਕੇ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਭੈਣਾਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਅੱਜ ਦੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਕਲਯੁੱਗੀ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਸਿਰਫ ਬੇਗਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕੇ ਭਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਝਦੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੱਦ ਕੇ ਰੋਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਕੇ ਭਰਾ ਰੱਖੜੀ ਦਾ ਉਹ ਦਿਨ ਉਡੀਕਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਦੋਂ ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਆਵੇ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸੁੰਨੇ ਗੁੱਟ ਤੇ ਰੱਖੜੀ ਬੰਨ੍ਹੇਗੀ ਪਰ ਉਸ ਵਕਤ ਇਹ ਸੁਣਕੇ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਰਮ ਦੇ ਬਣੇ ਭਰਾ

ਵੱਲ ਇਸ ਲਈ ਚਲੇ ਗਏ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕੋਠੀਆਂ ਮਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਲੰਬੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਲੱਖਪਤੀ ਹਨ। ਚਲੇ ਛੱਡੋ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਮੁਸਕਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਇਨਸਾਨ ਤੋਂ ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤੇ ਲਾਚਾਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਕਿਤੇ ਕੁਝ ਮੰਗ ਹੀ ਨਾਂ ਲਵੇ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਦੇ ਜੰਮਿਆਂ, ਦੋਸਤਾਂ ਮਿੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਕੰਨਾਂ ਦੇ ਕੱਚੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਔਰਤ ਦੀ ਕਮੀਂ ਜ਼ਰੂਰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਮੈਂ ਏਨਾਂ ਜਿਆਦਾ ਖੁਦਗਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਅਨਮੋਲ ਖਜਾਨੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੀਰੇ ਜਵਾਹਰਾਤ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੱਥਰ ਨਾ ਬੈਠਾਂ ਭਾਂਵੇ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਨੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਮੈਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਕਿਸੇ ਲੰਡੀ ਬੁੱਚੀ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਉਹ ਦੋ ਕੋਹਿਨੂਰ ਹੀਰੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਮੈਂ ਕਈ ਅਰਬਾਂਪਤੀ ਤਰਸਦੇ ਦੇਖੇ ਹਨ। ਔਰਤ ਭਾਂਵੇ ਜੀਂਦਗੀ ਦਾ ਇੱਕ ਅਨਮੋਲ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇਕਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਔਰਤ ਦਾ ਪਿਆਰ ਹੀ ਤੁਹਾਡੀ ਝੋਲੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਹੀਰਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਝੋਲੀ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸਦਾ ਖੁਸ਼ ਰਹਿ ਕੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਮੁਤਾਬਕ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁਸ਼ ਰਹਿ ਕੇ ਇਹਨਾਂ ਅਨਮੋਲ ਹੀਰਿਆਂ (ਪੁੱਤਰਾਂ) ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚੰਗੀ ਸੋਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਬਸ ਇਹ ਕਸਮ ਖਾਧੀ ਹੈ ਕਿ ਭੁੱਖਾ ਰਹਿ ਕੇ ਮੌਤ ਨੂੰ ਗਲੇ ਲਗਾ ਲਵੀਂ ਪਰ ਕਿਸੇ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਨਾਂ ਅੱਡੀਂ, ਇਹੋ ਸਭ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਔਰਤ ਨਾਂ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਕਈਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਨੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਔਰਤ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਜਿਸਦਾ ਫਾਇਦਾ ਇਹ ਸਭ ਲੋਕ ਉਠਾ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਪਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਵਕਤ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਦ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਤੇ ਬੀਤਦੀ ਹੈ।

ਫੋਟੋ---ਲੇਖਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਬਾਬੂ ਦੀ ਖੰਡ

ਲਾਲਚ ਇਨਸਾਨੀ ਫਿਤਰਤ ਦਾ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਲਾਲਚੀ ਬੰਦੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਮੁਫਤ ਦਾ ਸਰ੍ਹੋਂ ਦਾ ਤੇਲ ਵੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨਾ ਆਵੇ ਤਾਂ ਜ਼ੋਤੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪਾ ਲਉ, ਨਰਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰਾਂ ਦੀ ਹੀ ਫਿਤਰਤ ਵਾਲਾ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਲਾਲ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਮਲਾਈਦਾਰ ਪੋਸਟ ‘ਤੇ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕੰਮ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਪੈਸੇ ਭੋਟਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹਰ ਸ਼ਾਮ ਮੁਫਤ ਦੇ ਦਾਹੂ ਮੁਰਗੇ ਵੀ ਛਕਦਾ ਸੀ, ਮਨਿਆਈ ਦੇ ਡੱਬੇ ਤਾਂ ਕੰਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੋਕ ਆਮ ਹੀ ਦੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਸਰਤ ਕਰਨਾ ਉਹ ਗੁਨਾਹ ਸਮਝਦਾ ਸੀ। ਫਲਸਵਰੂਪ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਚਰਬੀ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਜੰਮਣ ਲੱਗ ਪਈ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੂਗਰ ਦੀ ਨਾਮੁਰਾਦ ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ। ਜਦੋਂ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਚੈੱਕ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਦਵਾਈ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮਿੱਠਾ ਖਾਣ ਤੋਂ ਵੀ ਵਰਜ਼ ਦਿੱਤਾ।

ਰਾਮ ਲਾਲ ਚਾਹ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸ਼ੌਕੀਨ ਸੀ। ਦਿਹਾੜੀ ਵਿੱਚ 10 12 ਕੱਪ ਚਾਹ ਤਾਂ ਪੀ ਹੀ ਲੈਂਦਾ ਸੀ।

ਉਸ ਨੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਚਾਹ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਖੋਬੇ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, “ਭਾਈ ਸ਼ਾਮੂ, ਮਿੱਠੀ ਚਾਹ ਦਾ ਕੀ ਰੋਟ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ?” “ਬਾਬੂ ਜੀ ਪੰਜ ਰੁਪਏ। ਹੋਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਵੱਧ ਥੋੜ੍ਹਾ ਲਗਾਉਣੇ ਨੇ?” ਹੀਂ ਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸ਼ਾਮੂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। “ਤੇ ਫਿੱਕੀ ਚਾਹ ਦੇ ਕੱਪ ਦੇ?” ਬਾਬੂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਸਸਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਪੱਕੇ ਵਪਾਰੀ ਸ਼ਾਮੂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, “ਉਸ ਦੇ ਵੀ ਪੰਜ ਰੁਪਏ। ਬਾਬੂ ਜੀ ਮਿਹਨਤ ਤੇ ਗੈਸ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਵੀ ਉਨੀ ਹੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਨਾ।” ਬਾਬੂ ਹੋਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਮਹਾਂ ਲਾਲਚੀ ਬਾਬੂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਠੱਗੀ ਹੋ ਗਈ, “ਤੂੰ ਇਸ ਤਰਾਂ ਕਰ, ਚਾਹ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਫਿੱਕੀ ਲਿਆ ਦਿਆ ਕਰ ਤੇ ਖੰਡ ਪੁੜੀ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਨਾਲ ਦੇ ਜਾਇਆ ਕਰ। ਮੈਂ ਆਪੇ ਆਪਣੇ ਸਵਾਦ ਮੁਤਾਬਕ ਪਾ ਲਿਆ ਕਰਾਂਗਾ।” ਮਹਾਂ ਲਾਲਚੀ ਬਾਬੂ ਚਾਹ ਤਾਂ ਫਿੱਕੀ ਪੀਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਪਰ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ 10 12 ਪੁੜੀਆਂ ਖੰਡ ਦੀਆਂ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਘਰ ਲਿਜਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਬਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਕਮਾਂਡੇਂਟ
ਪੰਡਰੀ ਸਿੱਧਵਾਂ 9501100062

ਮਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ

ਰੱਬ ਵੀ ਸੋਹਣਾ, ਜੱਗ ਵੀ ਸੋਹਣਾ। ਸੋਹਣਾ ਚੰਨ ਬਬੇਰਾ, ਪਰ ਸਭ ਸੋਹਣੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ, ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਤੋਂ ਸੋਹਣਾ ਕਿਹੜਾ।

ਮਾਂ ਉਹ ਮਹਾਨ ਸਖਸੀਅਤ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ, ਕਬੀਰ ਜੀ, ਰਾਮ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮੁਹੰਮਦ ਆਦਿ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੁੱਖ ਵਿੱਚੋਂ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੋਹਣੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੋਹਣਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਖਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰਲੀ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਿਆਰ ਪਹਿਲਾ ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾ ਗੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੀ ਸੱਚੇ ਮਨ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਰੂਪੀ ਦੌਲਤ ਹੈ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਸਹੁਰਿਆਂ ਤੋਂ ਪੈਕੇ ਮਿਲਣ ਆਈ ਧੀ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰਿਆ-ਭਰਿਆ ਘਰ ਵੀ ਸੁੰਨਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਮਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸਣ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਾਰਥ ਦੇ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਮਹੀਨੇ ਕੁੱਖ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਦੋਂ ਵੀ ਸੰਭਾਲਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ

ਸਾਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਬੈਠਣਾ, ਰੁੜ੍ਹਨਾ, ਤੁਰਨਾ, ਬੋਲਣਾ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਮਹਾਨ ਮਮਤਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਮਾਂ ਅੱਜ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਸੋਡਰਨ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਮਮਤਾ ਉਹ ਹੀ ਹੈ ਮਾਂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਰੱਬ ਤੋਂ ਵੀ ਉੱਚਾ ਹੈ। ਰੱਬ ਹਰ ਥਾਂ ਦਾ ਆਪ ਨੂੰ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਮਾਂ ਬਣਾਈ। ਮਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜੰਨਤਾ ਦਾ ਦੁਆਰ ਹੈ।

ਮਾਂ ਦੀ ਜੁਬਾਨ ਤੋਂ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨਾ ਕੜਵਾ ਬੋਲ ਦੇਵੇ ਪਰ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਦਾ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਸੋਚ ਸਕਦੀ। ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਵੱਡਾ ਹੋ ਕੇ ਭਾਵੇਂ ਮਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਨਾ ਰੱਖੇ ਪਰ ਇੱਕ ਮਾਂ ਬੁੱਢੀ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਤੇ ਖਿਆਲ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਮਾਂ ਦਿਵਸ ਤੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਡ ਗਿਫਟ ਦੇਣ ਜਾਂ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਹੱਥ ਵਟਾਉਣ ਨਾਲ ਹੀ ਮਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਤਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਹੀ ਮਾਂ-ਪਿਉ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇਈਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰੀਏ ਜਿਵੇਂ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਅੱਜ ਮਾਂ ਦਿਵਸ ਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਸਲਾਮਤ ਰਹਿਣ ਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਵਰਗ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਛਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਰਹੀਏ। ਆਮੀਨ।

ਹਰਦੀਪ ਕੌਰ
ਪੰਜਾਬੀ ਅਧਿਆਪਕਾ
8427360033
ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਛਾਜਲੀ

ਡਾਂਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੈਰੀਅਰ

ਡਾਂਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੱਲਦੇ ਹੈ

ਡਾਂਸ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਇਕ ਛਿੱਤ ਵਾਲਾ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਡਾਂਸਰ ਵਜੋਂ ਕਰੀਅਰ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਮਨਮੋਹਕ, ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਡਾਂਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਕਰੀਅਰ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਰਹਿਣ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੀ ਚੀਜ਼ ਲਈ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤਰੀਕੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰ ਹਨ:

1. ਡਾਂਸ ਟੀਚਰ ਬਣੋ

ਇਹ ਸਾਇਦ ਡਾਂਸਰਾਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕੈਰੀਅਰ ਵਿਕਲਪ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਸਟੂਡੀਓ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਮਾਸਟਰ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਵਾਲੇ ਕਾਲਜ ਡਾਂਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਸਿਖ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਡਾਂਸ ਦਾ ਅਧਿਆਪਕ ਹੋਣਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਗਿਆਨ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਕਲਾਸ ਅਤੇ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਚਨਾਤਮਕ ਵੀ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਹ ਜਾਣਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜਾ ਉਮਰ ਸਮੂਹ ਸਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਸਿਖਲਾਈ ਜਾਂ ਕਾਲਜ ਦੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਹ ਇਕ ਵਧੀਆ ਵਿਕਲਪ ਹੈ ਜੋ ਡਾਂਸ ਕਰੀਅਰ

ਦੀ ਲੰਬੀ ਉਮਰ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਡਾਂਸ ਟੀਚਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਡਾਂਸ ਦਾ ਖੇਤਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਅੱਜ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ!

2. ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫ

ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਲਈ ਫੰਡ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਹਿਰ ਵਿੱਚ ਗਰਾਂਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰੋ। ਸਥਾਨਕ ਥੀਏਟਰ ਸਮੂਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ ਜੋ ਆਪਣੇ ਨਾਟਕਾਂ ਜਾਂ ਸੰਗੀਤ ਲਈ ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫਰ ਨੂੰ ਭਾੜੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਾਂ ਵਪਾਰਕ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫਰ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਡਾਂਸ ਕੰਪਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਨਵਾਂ, ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਮਾਰਗ ਬਣਾਓ!

3. ਇੱਕ ਡਾਂਸ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਥੀਏਟਰ ਲਈ ਆਰਟਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰੋ

ਡਾਂਸ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਤਜਰਬੇ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਲਾਵਾਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਸਮਝ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਕ ਡੈਸਕ ਨੌਕਰੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨਾ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਾਮਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਇਕ ਚੰਗਾ ਵਿਕਲਪ ਹੈ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੱਟ ਸਰਗਰਮ ਕਰੀਅਰ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ।

ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਅਹੁਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਜਟ ਵਿੱਤ, ਸਮਾਂ ਤਹਿ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ, ਅਭਿਆਸਾਂ, ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ, ਫੰਡਰੇਜ਼ਿੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਲਾਤਮਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

4. ਯੋਗਾ ਜਾਂ ਪਾਈਲੇਟਸ ਇੰਸਟ੍ਰਕਟਰ ਬਣੋ

ਯੋਗਾ ਅਤੇ ਪਾਈਲੇਟਸ ਨਾ ਸਿਰਫ ਡਾਂਸਰਾਂ ਲਈ ਵਧੀਆ ਕੰਡੀਸਨਿੰਗ ਪੂਰਕ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਉਹ ਪੂਰੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਡਾਂਸਰਾਂ ਲਈ ਸਾਨਦਾਰ ਦੂਜਾ ਕਰੀਅਰ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਆਮਦਨੀ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਡਾਂਸ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਡਾਂਸ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਤੋਂ ਅਨੁਸਾਰੀ ਗਿਆਨ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਗ ਨਾਲ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮਨ-ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇੱਥੇ ਕਈ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਖਲਾਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 200-500 ਘੰਟੇ ਯੋਗ ਅਧਿਆਪਕ ਸਿਖਲਾਈ, ਪਾਈਲੇਟਸ ਮੈਟ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ, ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੂਰੀ ਪਾਈਲੇਟਸ ਉਪਕਰਣ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਸਾਮਲ

ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਜਿਮ ਅਤੇ ਸਟੂਡੀਓ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਸਿਖਲਾਈ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਤੁਸੀਂ ਨਿਜੀ ਸਬਕ ਜਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਦਫਤਰਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਇਹ ਡਾਂਸਰਾਂ ਲਈ ਵਧੀਆ ਕੈਰੀਅਰ ਵਿਕਲਪ ਹਨ ਜੋ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨੱਚਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਨਰਮ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

5. ਡਾਂਸਰਾਂ ਲਈ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ

ਇਹ ਖੇਤਰ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਆਰਟਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨੇੜਿਓਂ ਸੰਬੰਧਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਉੱਡਿਆ ਗ੍ਰਾਫਿਕ ਡਿਜ਼ਾਈਨਰ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਵੈਬ ਪੇਜਾਂ ਨੂੰ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ, ਫਲਾਇਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕਰਨ, ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸਾਹਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗ੍ਰਾਫਿਕ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕੰਮ ਲਈ ਵਾਧੂ ਸਿਖਲਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਲਾਈਨ ਕੋਰਸਾਂ, ਕਮਿ ਨਿਟੀ ਕਲਾਸਾਂ, ਜਾਂ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

6. ਡਾਂਸ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਜਾਂ ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫਰ ਬਣੋ

ਇੱਕ ਡਾਂਸਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਤੁਸੀਂ ਸਾਇਦ ਲੈਂਜ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹੋਵੋਗੇ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਫਲਾਂਗ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ

ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਅੰਦੋਲਨ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧੀਆ ਫੋਟੋ ਪਲਾਂ ਜਾਂ ਵੀਡੀਓ ਕੈਮਿੰਗ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਕਿਨਾਰਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫੀ ਵਿੱਚ ਇਕ ਵੱਡਾ ਕੈਰੀਅਰ ਵੀ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਡਾਂਸਰਾਂ ਅਤੇ ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫਿਸਟਾਂ, ਖਾਸਕਰ, ਅਕਸਰ ਰੂਪਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਅੱਖ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਆਖਰਕਾਰ, ਡਾਂਸ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

7. ਪੁਸ਼ਾਕ ਜਾਂ ਕੱਪੜੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ

ਇੱਕ ਡਾਂਸਰ ਵਜੋਂ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪੂਰੇ ਕਰੀਅਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਪਹਿਰਾਵੇ ਨਾਲ ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਕੀ ਚੰਗਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਾਭ ਦੇ ਨਾਲ, ਤੁਸੀਂ ਕਪੜੇ, ਡਾਂਸਵੇਅਰ, ਜਾਂ ਕਪੜੇ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜੋ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਜਾਂ ਸਰੀਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਨੂੰ ਸੀਵਣਾ ਅਤੇ ਬਣਾਉਣਾ ਸਿੱਖਣਾ ਕਿਸੇ ਡਾਂਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

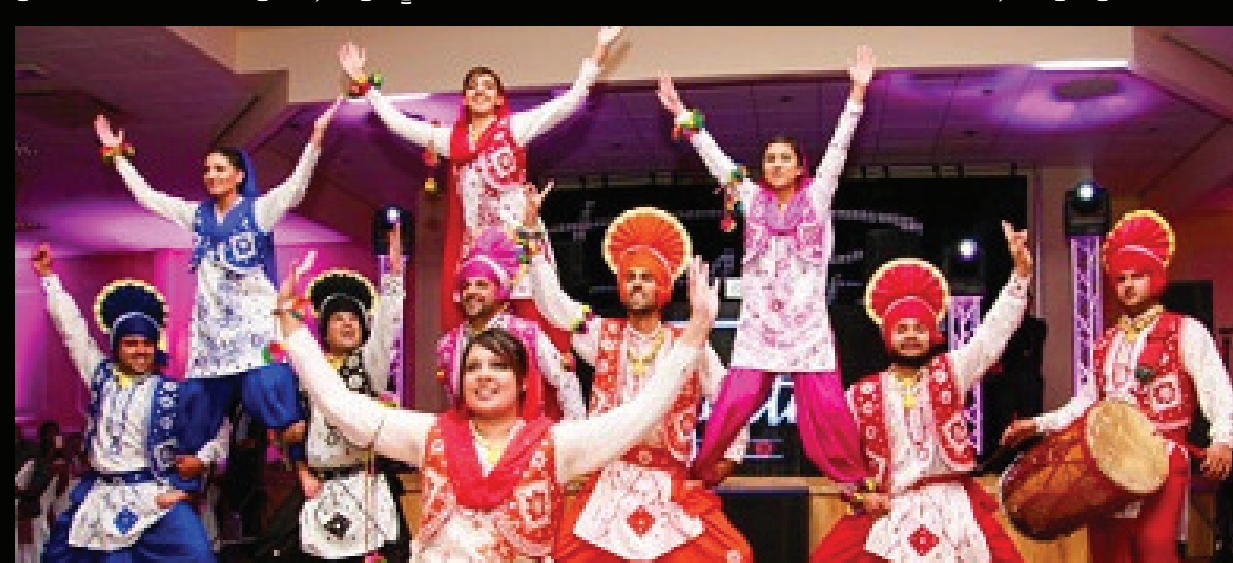
ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਗੀਅਰ ਨੂੰ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕਰਨ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਲਾਈਨ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇੰਟਰਨੈਟ ਨੇ ਸਵੈ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਈਟੀ ਅਤੇ ਸੁੱਤਰ ਆਨਲਾਈਨ ਸਟੋਰਫ੍ਰਾਂਟਸ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਪੇਪਲ ਜਾਂ ਸਾਪੀਫਾਈ

8. ਸਰੀਰਕ ਥੈਰੇਪਿਸਟ ਜਾਂ ਡਾਂਸ ਦਵਾਈ ਦੇ ਮਾਹਰ ਬਣੋ

ਡਾਂਸਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਵਿਆਪਕ ਸਿਖਲਾਈ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਾਲਜ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਲੰਘਣਾ, ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਸਾਇਦ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਕੀਨੀਸੋਲੋਜੀ ਗਿਆਨ ਹੈ। ਨਾਚ ਵਿੱਚ ਸੱਟਾਂ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਆਮ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਇਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਇਲਾਜ ਦੁਆਰਾ ਗੁਜ਼ਰਿਆ ਹੋਵੇ। ਭਾਵੇਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਸਿਰਫ ਉਤਸੁਕਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਡਾਂਸਰ ਲਈ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਲਈ ਇੱਕ ਉੱਤਮ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫਾ ਖੇਤਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਡਾਂਸਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਡਾਂਸਰ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਥੈਰੇਪਿਸਟ ਜਾਂ ਮੈਡੀਕਲ ਡਾਕਟਰ ਵਜੋਂ ਸਮਝਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਕ ਵਾਇਦਾ ਦੇਵੇਗੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਾਤ ਦੇਣਾ ਖਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰ ਹਨ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਡਾਂਸ ਕਰੀਅਰ ਨੂੰ ਵਧਾ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਜਦੋਂ ਨਵੀਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਡਾਂਸ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮਹਾਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਨਿਸਚਤ ਕਰੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ, ਸਮੇਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦਤਾ, ਸਮਰਪਣ, ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ, ਦਿਮਾਗੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ। ਜਾਣੋ ਕਿ ਸਫਲ ਹੋਣ ਲਈ ਤੁਹਾਡੀ ਡ੍ਰਾਇਵ ਨੂੰ ਡਾਂਸ ਨਾਲ ਰੁਕਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਾਨਦਾਰ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੋਲ੍ਹਣ, ਨਵੇਂ ਖਿੱਜ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਇਕ ਸਫਲ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਤੀਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰੋ।

ਵਿਜੇ ਗਰਗ ਸਾਬਕਾ ਪੀ.ਈ.ਐਸ. - 1
ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਪ੍ਰਿੰਸਪਲ
ਸਰਕਾਰੀ ਲੜਕੀਆਂ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ
ਐਮ.ਐਚ.ਆਰ ਮਲੋਟ ਪੰਜਾਬ

ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੋੜ ਪਾਣੀ ਤੇ ਰੁੱਖ ਦੋਵੇਂ ਖਤਮ ਹੋਣ ਕੰਢੇ ਪੁੱਜੇ...

ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਨਿਗਾਹ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਇਨਸਾਨ ਵੱਲੋਂ ਖਾਸ ਕਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਫਾਇਦੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਇਨਸਾਨ ਦੀਆਂ ਦੋ ਮੁੱਖ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਰੁੱਖ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਮਦਦ ਤਾਂ ਕਰਦੇ ਹੀ ਹਨ ਸਗੋਂ ਜੇ ਆਪਾ ਇਹ ਵੀ ਆਖ ਲਈਏ ਕਿ ਇਹ ਪਾਣੀ ਤੇ ਰੁੱਖ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਜੀਵਨ ਬਖਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਇਹ ਕੋਈ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਸਾਡੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਰੁੱਖ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਾਉਣ ਦੇ ਆ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਕਾ ਹੱਥੋਂ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦੇ ਰਹੇ ਅੱਜ ਇਨਸਾਨ ਵਲੋਂ ਸਰੇ ਆਮ ਰੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਸਿਰ ਤੋੜ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਆਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨਸਾਨ ਆਪਣੇ ਸਾਹਾਂ ਦਾ ਆਪ ਹੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਹੈ ਰੁੱਖ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਪਾਣੀ ਇਸ ਧਰਤ ਉੱਤੇ ਨਾ ਹੋ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਜੀਵਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਲੰਘੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਨਸਾਨ ਵੱਲੋਂ ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਬਿਉਤਰਬੰਦੀ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਫਸਲ ਅਤੇ ਨਿਜੀ ਮੁਢਾਵਾਂ ਦੇ ਲਈ ਰੁੱਖਾਂ ਤੱਕ ਨੂੰ ਅੱਗ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਜ ਜਿੱਧਰ ਵੀ ਵੇਖੋ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਆਲਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰੁੱਖ ਸਾਨੂੰ ਜਲ ਕੇ ਮੱਚੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਹਰੇ ਭਰੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਨਾ ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਸੌਕ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਪੁੱਤਾਂ ਵਾਂਗੂ ਪਾਲੇ ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸਾਹ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਆਪਣੇ ਚਾਰ ਸਿਆੜਾਂ ਦੀ ਖਾਤਰ ਇਨਸਾਨ ਨੇ ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਣ ਦੀ ਥਾਣ ਕੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੇ ਅੱਜ ਦਾ ਇਨਸਾਨ ਤੁਲ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਖੇਤਾਂ ਅੰਦਰ ਕਣਕ ਝੋਨੇ ਦੇ ਨਾੜ ਨੂੰ ਅੱਗ

ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਕੁਝ ਰੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਬੀਤਦਾ ਹੈ ਉਹ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਉੱਤੇ ਬੈਠੇ ਜੀਵ ਜੰਤੂ ਵੀ ਖਿਲਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੁੱਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪਾਪ ਕਿਸ ਨੂੰ ਲੱਗੇਗਾ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਪਤਾ ਹੈ ਜਦ ਕੁਦਰਤ ਇਨਸਾਨ ਉੱਤੇ ਕਹਿਰਵਾਨ ਹੋ ਕੇ ਬਰਸਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਨਸਾਨ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪੰਤੂ ਜੋ ਕੁਝ ਅੱਜ ਦਾ ਇਨਸਾਨ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਤੇ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਕਾਲਜਾ ਤੱਕ ਕੰਬ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇਕਰ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਪਾਣੀ ਦੀ ਤਾਂ ਪਾਣੀ ਆਲੇ ਪਾਸੇ ਵੀ ਇਨਸਾਨ ਨੇ ਕਹਿਰ ਕਮਾ ਧਰਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਦੁਆਬੇ ਅੰਦਰ ਮੀਰਪੁਰ ਜੱਟਾਂ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਪਾਣੀ 60 ਤੋਂ 70 ਫੁੱਟ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਇਨਸਾਨ ਨੇ ਉਸ ਪਾਣੀ ਨੂੰ 100 ਫੁੱਟ ਤੇ ਕਰੀਬ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਸੀਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਹਾਂ। ਪੰਤੂ ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਾਡੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹਾ ਜਾਲ ਬੁਣ ਲਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਕਾਲਜਾ ਕੰਬ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਸੀਂ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਵੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸਾਡੇ ਪੱਲੇ ਵੀ ਕੁਝ ਨਾ ਬਚਿਆ ਪਾਣੀ ਵੀ ਮੁੱਕ ਗਿਆ ਤਾਂ

ਇਨਸਾਨ ਜਿੰਦਗੀ ਕਿਵੇਂ ਜੀਏਗਾ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਣੀ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੇਕਰ ਪਾਣੀ ਹੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਨਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਅਗਲੀ ਨਸਲ ਬਚੇਗੀ ਕਿਵੇਂ ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਣੀ 30 ਫੁੱਟ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੀ ਫਿਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਣੀ 50 ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ

ਜੰਤੂਆਂ ਉੱਤੇ ਕਹਿਰ ਕਮਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਸਾਨੂੰ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ ਜੇਕਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੋਂ ਸੋਧ ਲੈਂਦਿਆਂ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਰੁੱਖ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆ ਕੇ ਪਹਿਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਬੱਚਿਆ ਖੁਚਿਆ ਪੰਜਾਬ ਤਬਾਹ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਵੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹਾਲਾਤ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀ ਲਗਾਈ ਅੱਗ ਨੇ ਜੀਵ ਜੰਤੂ ਸਾਡੇ ਸੁਆਹ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਬਨਸਪਤੀ ਫੁਕ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਅੱਗ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅੱਗੇ ਹੋਰ ਨੀਜਨਕ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੇਤਾਂ ਅੰਦਰ ਪਾਣੀ ਛੱਡ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਠੰਡੀ ਕਰਨ ਦਾ ਠੋਕਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਲਿਆ ਹੈ ਜੋ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਗੱਲ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਨੌਜਵਾਨੀ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਅੰਦਰ ਖੱਜਲ ਖੁਆਰ ਹੋ ਕੇ ਗਲਤ ਰਾਹ ਪੈ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੁਝ ਵੀ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀ ਸਭ ਕੁਝ ਗਵਾ ਲਿਆ ਹੈ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨੌਜਵਾਨੀ ਵੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਦਲਦਲ ਦੇ ਵਿੱਚ ਘਿਰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਸਾਨੀ ਕਰਜ਼ਾਈ ਹੋ ਕੇ ਸਾਹਗੀਣ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਖੁਦਕਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਆ ਕੇ ਬੰਦੇ ਇੱਥੇ ਵੱਸ ਰਹੇ ਹਨ ਇਹ ਇੱਕ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖਤਰੇ ਦੀ ਘੰਟੀ ਹੈ। ਨਾ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਪਾਣੀ ਹੈ ਨਾ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਨੌਜਵਾਨੀ ਹੈ ਨਾ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਦਰਖਤ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਆਕਸੀਜਨ ਲੈਣ ਲਈ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਬਚਾਂਗੇ ਕਿਵੇਂ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਆਉ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਫਲਸਫੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿੰਦਗੀ ਜਿਉ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰੀਏ ਤੇ ਰੁੱਖ ਤੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਨਾ ਲੈ ਕੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਕੁੱਦੀਏ ਇਹੀ ਸਾਡੀ ਕਾਮਨਾ ਹੈ।

ਸਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੀਰਪੁਰੀ
5592850841

ਅਸੀਂ ਭਾਵੇਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਹਾਂ ਪਰ ਫਿਕਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਾਡੀ ਜਨਮਭੂਮੀ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਆਪਣਾ ਗੁਰੂਆਂ ਪੀਰਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋ ਰਹੇ ਪਾਪ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਲੂੰ ਕੰਡੇ ਖੜੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਇਨਸਾਨ ਇਨਾਂ ਨਿਰਦਈ ਹੋ ਕੇ ਜੀਵ

ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚਾਲੇ, ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੈਦੀਆਂ ਵਾਂਗ ਕਿਉਂ ਰਹਿਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ

ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਜਦੋਂ 'ਡਾਲੀ' ਨਾਂ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕੇ ਪੁਲ ਦੇ ਮਲਬੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕੰਟਰੋਲਡ ਧਮਾਕੇ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਉਦੋਂ ਲਗਭਗ ਦੋ ਦਰਜਨ ਚਾਲਕ ਦਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਇਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਇਕੱਠੇ ਧਮਾਕੇ ਕਰਨ ਨਾਲ ਬਾਲਟੀਮੋਰ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸਿਪ ਫ੍ਰਾਂਸਿਸ ਸਕੌਟ ਪੁਲ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਵੀ ਮੈਗੀਲੈਂਡ ਦੀ ਪਟਾਪਸਕੋ ਨਦੀ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਗਏ। ਸੱਤ ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਪੁਲ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਣ ਕਾਰਨ ਛੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਚਾਲਕ ਦਲ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਮਾਕੇ ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅੰਤ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਇਸ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ 21 ਲੋਕ ਗੁਜ਼ਾਰਾਂ ਮੀਲ ਦੂਰ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾ ਸਕਣਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਘਰ ਕਦੋਂ ਪਰਤ ਸਕਣਗੇ। 298 ਮੀਟਰ ਲੰਬੇ ਜਹਾਜ਼ ਡਾਲੀ ਨੇ ਬਾਲਟੀਮੋਰ ਤੋਂ ਸ਼ੀਲੋਕਾ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ 27ਵੇਂ ਦਿਨ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਹੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਫ੍ਰਾਂਸਿਸ ਸਕੌਟ ਦੀ ਬ੍ਰਿਜ਼ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਕੇ ਫਸ ਗਿਆ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਲੱਦਿਆ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਟਨ ਸਟੀਲ ਅਤੇ ਸੀਮਿੰਟ ਵੀ ਪਟਾਪਸਕੋ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਵਹਿ ਗਿਆ। ਐਂਟੀਐੱਸਬੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਦੋ ਵਾਰ ਬਲੈਕਆਊਟ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਕਈ ਉਪਕਰਨਾਂ ਨੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੁਰਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 10 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰ ਬਿਜਲੀ ਬੰਦ ਹੋਈ ਸੀ। ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਚਾਲਕ ਦਲ ਵਿੱਚ 20 ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ੀਲੋਕਾ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕ ਵੀਜ਼ੇ ਸਬੰਧੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ, ਕਿਸੇ ਤੱਟ 'ਤੇ ਉਤਰਨ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪਾਸ ਨਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਸੇਫਟੀ ਬੋਰਡ (ਐਂਟੀਐੱਸਬੀ) ਅਤੇ ਐਂਫਬੀਆਈ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਾਰਨ ਜਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਉਤਰ ਨਹੀਂ ਸਕੇ ਹਨ। ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਜਦੋਂ ਫਸੇ ਹੋਏ

ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਛੋਟੇ ਧਮਾਕੇ ਕੀਤੇ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਇਹ ਚਾਲਕ ਦਲ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਟਰੋਲਡ ਧਮਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਮਰੀਕੀ ਕੋਸਟ ਗਾਰਡ ਐਡਮਿਰਲ ਸ਼ੇਨਨ ਗਿਲਰੀਥ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚਾਲਕ ਦਲ ਫਾਇਰ ਕਰੂ ਦੇ ਨਾਲ ਡੈੱਕ ਦੇ ਹੇਠ ਹੀ ਰਹੇਗਾ। ਐਡਮਿਰਲ ਗਿਲਰੀਥ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਉਹ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ। ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।" ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ 3.7 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਤੱਟ ਤੱਕ ਕਦੋਂ ਲੈ ਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। 'ਦੁਖਦਾਈ ਸਥਿਤੀ' ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਚਾਲਕ ਦਲ ਨਾਲ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜੋਸ਼ੁਆ ਮੇਸਿਕ ਵੀ ਹਨ। ਮੇਸਿਕ ਬਾਲਟੀਮੋਰ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸੀਫੇਅਰਜ਼ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਗ਼ੈਰ ਲਾਭਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਮਰੀਨਰਜ਼ (ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਸਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ) ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੇਸਿਕ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਜਾਂਚ ਲਈ ਐਂਫਬੀਆਈ ਨੇ ਚਾਲਕ ਦਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਮੋਬਾਇਲ ਫੋਨ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇਹ ਲੋਕ ਕਈ ਹਫ਼ਤੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੱਟ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਉਹ ਆਨਲਾਈਨ ਬੈਂਕਿੰਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਬਿਲ ਨਹੀਂ ਭਰ ਸਕਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਡੇਟਾ ਜਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਲੋਕ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਹਨ। "ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜਾਂ ਸੌਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਦੁਖਦਾਈ ਸਥਿਤੀ ਹੈ।" ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਚਾਲਕ ਦਲ ਦੀ ਇਸ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਦੋ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ 'ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਮੈਰੀਟਾਈਮ ਆਡੀਸਰਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ' ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ 'ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਆਫ ਸੀਮੈਂਟ'

ਅੱਗੇ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ?

ਮੇਸਿਕ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਫਿਲਹਾਲ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਮ ਕਾਰਡ ਅਤੇ ਟੈਪਰੇਰੀ ਮੋਬਾਇਲ ਫੋਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਗਰੁੱਪਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਰਜ਼ਾਈਆਂ ਆਦਿ ਪਹੁੰਚਾਈਆਂ ਹਨ। ਬੀਬੀਸੀ ਨੇ ਡਾਲੀ ਅਤੇ ਪੁਲ ਦੇ ਢਹਿਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ 'ਯੂਨੀਫਾਈਡ ਕਮਾਂਡ' ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਸਕੇ ਕਿ ਚਾਲਕ ਦਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਕਦੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਸਕਣਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਵਾਪਸ ਘਰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਡਾਲੀ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇਖਣ ਵਾਲੀ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਸਿਨਰਜੀ ਮਰੀਨ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਡੇਵਿਡ ਵਿਲਸਨ ਨੇ ਬੀਬੀਸੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ "ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਲਟੀਮੋਰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।" ਵਿਲਸਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਸਾਡੀ ਸਮੱਥਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਣਿਆ ਖਾਣਾ ਵੀ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉੱਥੇ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਮਿਲ ਸਕੇ।" ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗੁਰੂ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਰੂਪ ਨਾਲ ਹੌਸਲਾ ਵੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਿਲਸਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਹਿੰਮਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।" ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕੇ ਕਿ ਕਰੂ ਮੈਂਬਰ ਕਦੋਂ ਜਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਆਉਣਗੇ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਾਂਚ

ਹੈ। 11 ਮਈ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ "ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਸੰਕਟ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਡਰ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਡਿੱਗ ਗਿਆ ਹੈ।" ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਰੂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਫੋਨ 'ਜਲਦੀ ਵਾਪਸ ਕਰਨ' ਦੀ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਬੰਦ ਹੋਣ ਨਾਲ ਕਰੂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੀਡੇਅਰਰਜ਼ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡੇਵ ਹਿੰਡੇਲ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਜਾਂਚ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਲੰਬੀ ਚੱਲੇ, ਚਾਲਕ ਦਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।" ਉਹ

ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਅਸੀਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਕੰਮ, ਬਿਲ ਭੁਗਤਾਨ ਆਦਿ ਮੋਬਾਇਲ ਤੋਂ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅਹਿਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਪੈਸੇ ਭੇਜਦੇ ਹਨ। ਕਰੂ ਮੈਂਬਰ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਨਿਰਾਸ਼ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।" ਬਾਲਟੀਮੋਰ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਲੱਖਾ-ਜੱਖਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਗਰਮ 'ਅਪੋਸਟਲਿਸ਼ਿਪ ਆਫ ਸੀ' ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਐਂਡਰਿਉ ਮਿਡਲਟਨ ਨੇ ਬੀਬੀਸੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ

ਪਹਿਲਾਂ ਚਾਲਕ ਦਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇੰਨੀ ਚਿੰਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ 'ਸਕਾਰਾਤਮਕਤਾ' ਦੇ ਖੀ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਨਾਂ ਪੁੱਛਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਾਦੀਬੰਦ ਹਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹਨ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲ ਗਈ। "ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਹ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਬੜ੍ਹਾ ਹਾਸਾ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਚਿੰਤਾ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।"

ਆਹ ਜਾਂਦੀ ਐ ਪੈੜ.....

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਬਠਨਗਰ, ਸੰਗਰੂਰ
9876714004

ਜੈਲਾ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਤੁਰਿਆ ਰਹਿੰਦਾ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ ਖਾਂਦਾ ਪੀਂਦਾ, ਕੁੱਝ ਖਾਂਦਾ ਪੀਂਦਾ ਵੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਰਾਹ ਬਦਲ ਕੇ ਲੰਘ ਜਾਂਦੇ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਦੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਝੋਲਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਪੁਰਾਣੇ ਅਖਬਾਰ ਸਾਂਭ ਰੱਖੇ ਸਨ। ਜੇ ਕੋਈ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਲੈਂਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਝੋਲੇ ਵਿੱਚੋਂ ਅਖਬਾਰ ਕੱਢਦਾ। ਉਸ ਉੱਤੇ ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋ ਉਗਲਾਂ ਰੱਖਦਾ ਤੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਉਗਲੀ ਨੂੰ ਚੁੱਕਦਾ ਦੂਜੀ ਨੂੰ ਰੱਖਦਾ ਦੂਜੀ ਨੂੰ ਚੁੱਕਦਾ ਪਹਿਲੀ ਨੂੰ ਰੱਖਦਾ ਜਿਵੇਂ ਤੁਰਨ ਵੇਲੇ ਕਦਮ ਪੁੱਟੀਦੇ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹੀ ਬੋਲਦਾ 'ਆਹ ਜਾਂਦੀ ਐ ਪੈੜ, ਆਹ ਜਾਂਦੀ ਐ ਪੈੜ.....'। ਫਿਰ ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੇ ਰੁਕ ਜਾਂਦਾ, ਅੱਗੇ ਕੁੱਝ ਵੀ ਨਾ ਬੋਲਦਾ, ਬੱਸ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਦੇਖਦਾ। ਗੱਲ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਾ ਲੱਗਦੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਜੀਅ ਕਾਹਲਾ ਪੈਂਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਹੱਥ ਨਾਲ ਝੋਲਾ ਸੰਭਾਲਦਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਰੁੱਗ ਭਰ ਲੈਂਦਾ ਬੁੜਬੁੜ ਕਰਦਾ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਜਾਂਦਾ।

ਕਈ ਲੋਕ ਆਖਦੇ ਕਿ ਬਹੁਤੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨੇ ਦਿਮਾਗ ਖਰਾਬ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੋਈ ਆਖਦਾ ਨੌਕਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਪਾਗਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਕੋਈ ਸਿਆਣਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੱਸਦਾ, "ਨੌਕਰੀ ਤਾਂ ਮਿਲ ਗਈ ਸੀ.. ਛੱਡ ਕੇ ਆ ਗਿਆ... ਏਹ ਤਾਂ ਭਾਈ ਬਹੁਤ ਲੈਕ ਮੁੰਡਾ ਸੀ... ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਹਦੀ ਬੁਰੀ ਨਜ਼ਰ ਲੱਗ ਗੀ ਸਾਰੇ ਟੱਬਰ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹੀ ਬਚਿਆ ਵਿਚਾਰਾ..... ਨੌਕਰਾਂ ਖਾਂਦਾ ਫਿਰਦੇ ਮਾੜੇ ਕਰਮਾਂ ਆਲਾ।"

ਜੈਲੇ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਇੱਕ ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਆਂਢੀ ਗੁਆਂਢੀ ਵੇਲੇ ਕੁਵੇਲੇ ਚਾਹ ਰੋਟੀ ਦੇ ਜਾਂਦਾ ਆਮ ਕਰਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਭਾਈ ਜੀ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਪਾਣੀ ਛੁਕਾ ਦਿੰਦੇ। ਚਾਚੇ ਤਾਏ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਹੈ ਸਨ, ਉਹ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਲਾਉਂਦੇ। ਪਿਉ ਨਿੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਦਾ ਹੀ ਮੁੱਕ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਸੀ, ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਸਾਊ ਅਤੇ ਪਿਆਰਾ.... ਕਾਲਜ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ। ਅੱਤਵਾਦ ਦੇ ਕਾਲੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਿਨ ਘਰੋਂ ਕਾਲਜ ਗਿਆ ਮੁੜ ਘਰ ਨਹੀਂ ਪਰਤਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਗਮ ਵਿੱਚ ਮਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਮੰਜਾ ਫੜਿਆ, ਮਰ ਕੇ ਹੀ ਮੰਜਾ ਛੁੱਟਿਆ। ਜੈਲਾ ਉਦੋਂ ਆਪ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ ਭਰਾ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਇੱਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਦਰ ਦਰ ਦੀਆਂ ਠੋਕਰਾਂ ਖਾਧੀਆਂ। ਉਹ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਸੁੰਨ ਮਸੁੰਨ ਹੋ ਕੇ ਘਰ ਨੂੰ ਮੁੜ ਆਇਆ। ਨਾ ਮੁੜ ਕੇ ਕਦੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਗਿਆ ਨਾ ਹੀ ਕਦੇ ਬਹੁਤਾ ਬੋਲਿਆ। ਹਾਲਤ ਕਮਲਿਆਂ ਵਰਗੀ ਹੋ ਗਈ। ਨਾਨਕੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਲੈ ਗਏ ਸਨ। ਕਈ ਸਾਲ ਉੱਥੇ ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ ਨਾਨਾ ਨਾਨੀ ਮੁੱਕ ਗਏ ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਮੁਸੀਬਤ ਸਮਝਿਆ ਉਸ ਨੂੰ। ਇਸ ਲਈ ਪਿੰਡ ਛੱਡ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਆਇਆ ਤਾਂ ਪਛਾਣਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂਦਾ। ਸਿਰ ਅਤੇ ਦਾੜੀ ਦੇ ਵਾਲ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚਿੱਟੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਹੁਣ ਵੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਕਿੰਨੀ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਬੈਠਾ ਸੁੰਨੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਤੱਕਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਫਿਰ ਜੀਅ ਕਾਹਲਾ ਪੈਂਦਾ ਉੱਠ ਕੇ ਮੜੀਆਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪੈਂਦਾ। ਆਖਦਾ ਸੀ 'ਮਾਂ ਓਦਰ ਜਾਂਦੀ ਐ, ਜੇ ਨਾ ਜਾਵਾਂ ਤਾਂ।'

ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਡਰਦੇ ਸਨ। ਕਦੇ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਉਸ ਨੂੰ ਛੇੜ ਕੇ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਲੈਂਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੈਲਾ ਜਿਹਾ ਅਖਬਾਰ ਫੜਾ ਦਿੰਦਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਫਟੀ ਮੈਲੀ ਕਿਤਾਬ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦਿੰਦਾ ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਆਖਦਾ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਬੱਚਾ ਉਸ ਦੇ ਕਰੇ ਤੇ ਇੱਕ ਅੱਧ ਪੰਨਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਨਾ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਓਨਾ ਚਿਰ ਬੱਚੇ ਦੀ ਬਾਂਹ ਨਾ ਛੱਡਦਾ। ਬੱਚੇ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੰਗ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰਦੇ। ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਉਹ ਇੱਕ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਦੇਵਾਂ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਫੜ ਕੇ ਕਿੰਨੀ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਵੇਖਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਉਹ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਕਿਸ ਦੀ ਸੀ ਇਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਨੇੜੇ ਜਾਂਦਾ ਉਹ ਲੁਕੇ ਲੈਂਦਾ।

ਆਮ ਕਰਕੇ ਬੋਹੜ ਹੇਠਾਂ ਬੈਠੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਬੁਲਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਕਈ ਉਸ ਦਾ ਮੱਖੋਲ

ਉਡਾਉਂਦੇ ਕਈ ਹਮਦਰਦੀ ਜਤਾਉਂਦੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਹੁਨ ਸੀ ਅਖਬਾਰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦੀ। ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗਿਆ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਉਹ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕਰ ਕੇ ਦੇਖਦਾ। ਕਦੇ ਉੱਥੇ ਹੀ ਸੁੱਟ ਦਿੰਦਾ, ਕਦੇ ਕਦੇ ਝੋਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਲੈਂਦਾ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਬੋਹੜ ਹੇਠ ਬੈਠੇ ਪਿਆਰਾ ਸਿਉਂ ਪੰਚ ਨੇ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਬਿਠਾ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਜੈਲਿਆ ਤੂੰ ਇੱਕੋ ਗੱਲ ਆਖਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਏਂ..... ਆਹ ਜਾਂਦੀ ਐ ਪੈੜ, ਆਹ ਜਾਂਦੀ ਐ ਪੈੜ... ਅਗਾਂਹ ਵੀ ਕੁਸ਼ ਦੱਸਿਆ ਕਰ।"

"ਆ ਕੇ ਦੱਸਦਾ।" ਕਹਿ ਉਹ ਕਾਹਲੇ ਕਦਮੀਂ ਸਿਰ ਖੁਰਕਦਾ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵੱਲ ਚਲਾ ਗਿਆ।

"ਓ ਰਹਿਣ ਦੇ ਜੈਲਿਆ ਫੇਰ ਕਦੇ ਦੱਸ ਦੇਈਂ.... ਸਾਡੀ ਟਰਾਲੀ ਆਉਣ ਆਲੀ ਐ ਅਸੀਂ ਧਰਨੇ ਤੇ ਜਾਣੈ।" ਪਿਆਰਾ ਸਿਉਂ ਨੇ ਬਬੇਰੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਨਾ ਸੁਣੀ। ਉਸ ਦੀ ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਕੁ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਬੋੜੇ ਕੁ ਅਖਬਾਰ ਝੋਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਤੇ ਕਾਹਲੇ ਕਦਮੀਂ ਬੋਹੜ ਹੇਠਾਂ ਬੈਠੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ। ਉਧਰੋਂ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਵੀ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਦੂਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

"ਲਓ ਬਈ ਆਪਣਾ ਜੈਲਾ ਅੱਜ ਦੱਸੁ ਪੈੜਾਂ ਕਿੱਧਰ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ।" ਆਖ ਕੇ ਵੱਡੇ ਲਾਣੇ ਦਾ ਘੁੱਕਰਾ ਉੱਚੀ ਦੇਣੇ ਹੱਸਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਜਣੇ ਹੋਰ ਵੀ ਹੱਸ ਪਏ।

ਜੈਲੇ ਨੇ ਇੱਕ ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਅਖਬਾਰ ਕੱਢਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਅਖਬਾਰ 'ਤੇ ਦੋ ਉਗਲੀਆਂ ਰੱਖਦਾ ਤੇ ਆਖਦਾ "ਆਹ ਜਾਂਦੀ ਐ ਪੈੜ.... ਆਹ ਜਾਂਦੀ ਐ ਪੈੜ।" ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜਾ, ਫਿਰ ਤੀਜਾ ਚੌਥਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਖਬਾਰ ਕੱਢਦਾ ਉਗਲਾਂ ਰੱਖ ਕੇ.... ਆਹ ਜਾਂਦੀ ਐ ਪੈੜ.... ਆਖਦਿਆਂ ਉਗਲਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਤੋਰਦਾ ਤੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਥਾਂ 'ਤੇ ਰੁਕ ਜਾਂਦਾ।

"ਓ ਬੱਸ ਕਰ ਪਤੰਦਰਾ ਸਾਡਾ ਵੀ ਦਿਮਾਗ ਖਰਾਬ ਕਰੇਗਾ।" ਘੁੱਕਰੇ ਨੇ ਆਖਿਆ। ਪਰ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਗੰਭੀਰ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜੈਲੇ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, "ਹਾਂ ਹਾਂ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਅੱਗੇ ਦੱਸੋ।"

"ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਕੀਹਦੇ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਮਾਰਨ ਲੱਗੇ ਓ।" ਘੁੱਕਰੇ ਨੇ ਫੇਰ ਕਿਹਾ। ਜੈਲੇ ਨੇ ਉਦਾਸ ਜਿਹੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਕੇ ਝੋਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਲੱਗਿਆ।

"ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ ਜਰਨੈਲ ਸਿਆ ਤੂੰ ਦੱਸ ਅਸੀਂ ਸਮਝ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤੇਰੀ ਗੱਲ ਨੂੰ।" ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਦਿਆਂ ਆਖਿਆ। ਜੈਲਾ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਤੱਕਣ ਲੱਗਿਆ ਉਹਨਾਂ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ ਤੇ ਆਖਿਆ, "ਸੱਚੀਂ ਸਮਝ ਰਹੇ ਆਂ..... ਤੂੰ ਅੱਗੇ ਦੱਸ।" ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬੇਮਾਅਨੀਆਂ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਫਿਰ ਝੋਲੇ ਵਿੱਚੋਂ ਅਖਬਾਰ ਕੱਢਣ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਥੋੜੀ ਚਮਕ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਫਿਰ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਥਾਂ ਉਗਲ ਰੱਖੀ ਫਿਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ.... ਆਹ ਜਾਂਦੀ ਐ ਪੈੜ.... ਆਹ ਜਾਂਦੀ ਐ ਪੈੜ। ਉਸ ਨੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਈ ਅਖਬਾਰ ਕੱਢੇ ਬਸ ਉਹੀ ਗੱਲ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਉੱਥੋਂ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਖਿਸਕਣਾ ਚਾਹਿਆ। ਪਰ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਰੁਕਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।

"ਲੱਗਦੇ ਮਾਸਟਰ ਵੀ ਕਮਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅੱਜ।" ਘੁੱਕਰਾ ਬੁੜਬੁੜਾਇਆ। ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਜੈਲੇ ਨੇ ਝੋਲੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਕੱਪੜੇ ਦੀ ਪੋਟਲੀ ਕੱਢੀ ਉਸ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲੱਗਿਆ। ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟੀ ਇੱਕ ਫੋਟੋ ਕੱਢ ਕੇ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਾਈ। ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਫੋਟੋ ਫੜੀ। ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਇਹ ਫੋਟੋ ਕਿਸ ਦੀ ਹੈ ਜੀ?"

"ਲਾਲੀ ਐ ਇਹ ਤਾਂ... ਜੈਲੇ ਦਾ ਛੋਟਾ ਭਾਈ.... ਬਹੁਤ ਸਿਆਣਾ ਤੇ ਸਾਉ ਮੁੰਡਾ ਸੀ। ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੁਸ਼ਿਆਰ.... ਸਕੂਲ ਦੇ ਮਾਸਟਰ ਆਖਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ.... ਇਹ ਮੁੰਡਾ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰੂ। ਪਰ ਰੱਬ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।" ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ

ਵੱਡਾ ਸਾਰਾ ਹਉਕਾ ਭਰਿਆ। ਜੈਲੇ ਨੇ ਫੋਟੋ ਫੜੀ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਦੀ ਹਥੇਲੀ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਕੁਝ ਤੇ ਨਾਲ ਸਾਫ਼ ਕੀਤੀ। ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪੁਰਾਣਾ ਅਖਬਾਰ ਕੱਢਿਆ। ਲਾਲੀ ਦੀ ਫੋਟੋ ਅਖਬਾਰ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਪੀਮੀ ਜਿਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਬੋਲਿਆ.... "ਆਹ ਜਾਂਦੀ ਐ ਪੈੜ... ਆਹ ਜਾਂਦੀ ਐ ਪੈੜ।" ਇੱਕ ਥਾਂ ਜਾ ਕੇ ਰੁਕ ਗਿਆ। ਜਿੱਥੇ ਜੈਲੇ ਦਾ ਹੱਥ ਰੁਕਿਆ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਅਖਬਾਰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਉੱਥੇ ਉਸ ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰ ਦੀ ਫੋਟੋ ਸੀ ਜਿਸ ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਸਟਾਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਬੇਦੋਸ਼ ਨੌਜਵਾਨ ਚੁੱਕ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਦਿਖਾ ਕੇ ਮਾਰ ਸੁੱਟੇ ਸਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਸਾਰੇ ਅਖਬਾਰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਣ ਲੱਗੇ। ਜੈਲੇ ਨੇ ਬੋਲਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ..... ਉਗਲੀ ਰੱਖ ਕੇ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਗੁਹ ਨਾਲ ਤੱਕਦਾ। ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਜੈਲੇ ਨੇ ਇੱਕ ਅਖਬਾਰ ਤੇ ਉਗਲ ਰੱਖੀ ਜਿੱਥੇ ਦੋ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਫੋਟੋ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਵੱਧ ਨਸ਼ਾ ਖਾਣ ਨਾਲ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਜੈਲੇ ਦੀ ਉਗਲ ਉੱਥੇ ਜਾ ਕੇ ਰੁਕੀ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਰਾਜਸੀ ਨੇਤਾ ਦੀ ਫੋਟੋ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਸ਼ੇ ਵੇਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਪਿੱਠ ਤੇ ਹੱਥ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਖਬਾਰ 'ਤੇ ਫਸਲ ਨੂੰ ਲੱਗੀ ਬਿਮਾਰੀ 'ਤੇ ਨਕਲੀ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਖਬਰ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ। ਸਾਰੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਬਰ ਸੀ ਜੋ ਗੰਧਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਕਿਤੇ ਬੱਚੀਆਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਜਬਰ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਲਈ ਠੋਕਰਾਂ ਖਾਂਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀਆਂ

ਤਸਵੀਰਾਂ। ਕਰੋਨਾ ਸਮੇਂ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਲਹੂ-ਲਹਾਣ ਹੋਏ ਪੈਰ, ਕਿਤੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦਮ ਤੋੜ ਚੁੱਕੇ ਮਜ਼ਦੂਰ... ਹਰ ਉਹ ਤਸਵੀਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਲੂੰ ਕੰਡੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਜੈਲੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਦਰਦ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਦਾ ਸੀ।

ਅਖੀਰ 'ਤੇ ਜੈਲੇ ਨੇ ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਜਾਨ ਗਵਾ ਚੁੱਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਿਖਾਈਆਂ। ਉਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ। ਉਜੜੇ ਖੇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ..... ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਸਾਰੇ ਕਾਗਜ਼ ਉੱਤੇ ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਖੇਤ ਬਣਾ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਪੈੜਾਂ।

ਇੱਕ ਕਾਗਜ਼ ਉੱਤੇ ਰੰਗਦਾਰ ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਖੇਤ.... ਖੇਤ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਕੀਤੀ ਵਾੜ ਅਤੇ ਵਾੜ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਰਾਖਸ਼ਾਂ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਦੰਦਾਂ ਵਾਲੇ ਮੂੰਹ ਜੋ ਖੇਤ ਨੂੰ ਖਾਂਦੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜੋ ਫਸਲ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਵਾੜ ਨੂੰ ਪੁੱਟ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਵੀ ਅੱਜ ਤੱਕ ਜੈਲੇ ਨੂੰ ਸੁਦਾਈ ਹੀ ਸਮਝਦੇ ਰਹੇ। ਜਿਵੇਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਉਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਸੱਚ ਸਮਝ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਰ ਅੱਜ ਜਿਹੜੇ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਹ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਤੋਂ ਪਰੇ ਦੀ ਸਿਆਣਪ ਵਾਲਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ। "ਛੱਡੋ ਮਾਸਟਰ ਜੀ.... ਇਸ ਨੂੰ ਸੋਝੀ ਨਹੀਂ ਵਿਚਾਰੇ ਨੂੰ ਐਵੇਂ ਕੂੜਾ ਕਬਾੜਾ 'ਕੱਠਾ ਕਰੀ ਫਿਰਦੇ।" ਖੜ੍ਹੇ

ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਕਿਵੇਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋਵੇ

ਓਸ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੀ ਦੁਨੀਆਂ ਸਾਜੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹਰ ਪ੍ਰਾਣੀ ਜੀਵ ਜੰਤੂ ਬਨਸਪਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਬਸਰ ਕਰਨ ਦਾ ਜਿਥੇ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਥੇ ਉਸ ਕਾਦਰ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਕੁੱਝ ਕੁ ਡਿਊਟੀਆਂ ਵੀ ਲਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਸੋਝੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਜੋਕਾ ਮਾਨਵ ਭੱਜ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਵਿੱਚ ਕੁਤਾਹੀ ਕਰਕੇ ਹੀ ਅੱਜ ਦਾ ਪ੍ਰਾਣੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਸਿਤ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸੱਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਕਾਦਰ ਦੀ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਜਾਨ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਪਿਆਰ ਕਰੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਦਾ ਲੁਤਫ ਲੈਣ ਲਈ ਉਨਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਹੀ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਜਲਵਾਯੂ, ਪਾਣੀ, ਰੁੱਖ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਾ ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਵਾ ਲਈ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਪੁਰਾਣੇ ਜਾਂ ਬੁੱਢੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਨੂੰ ਕਟਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਗਾਈਏ ਵੀ ਤੇ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਵੀ ਕਰੀਏ। ਇਹ ਪਾਣੀ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਸਥਾਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਿਕ ਵਰਤੀਏ ਜੇ ਕੋਈ ਫਾਲਤੂ ਡੋਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਵਰਜੀਏ। ਪਹਾੜ ਵੀ ਸਾਡੀ ਇਸ ਧਰਤੀ ਮਾਂ ਦਾ ਸੰਗਿਰ ਅਤੇ ਸੁਹੱਪਣ ਹਨ, ਬੇਮਤਲਬ ਓਨਾਂ ਨੂੰ ਓਨਾਂ ਦੇ ਆਕਾਰ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸਾਡੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਭੁੱਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਆਪਾਂ ਕਾਦਰ ਦੀ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਕੁੱਲ ਕਾਇਨਾਤ ਨੂੰ ਭੁਗਤਣੇ ਵੀ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਤੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੀ ਕਦੇ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿਦਾਰ ਨਾਥ, ਸ਼ਦਰੀ ਨਾਥ ਵਾਲੀ ਪਰਲੋ ਹਾਲੇ ਆਪਾਂ ਭੁੱਲੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਜੋ ਸਿਰਫ ਮਨੁੱਖਤਾ

ਦੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੂਣ ਨੂੰ ਕੁੱਖ ਵਿੱਚ ਕਤਲ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸਾਡੀ ਵਿਤਰਤ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਇਹ ਵੀ ਓਸ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣਾ ਹੀ ਹੈ। ਕੀ ਆਪਾਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਣੀ (ਮਨੁੱਖ) ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਬਾਣੀ ਦਾ ਵੀ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਨਸਾਨ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਮੁਹੱਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਰਹਿਮਤਾਂ ਨਾਲ ਝੋਲੀਆਂ ਭਰਦੇ ਹਨ।

ਪਸ਼ੂ ਪੰਛੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਸਮਝਕੇ ਓਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜੀਭ ਦੇ ਸਵਾਦ ਲਈ ਜੀਵ ਹੱਤਿਆ ਨਾ ਕਰੀਏ ਓਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਤਰਾਂ ਜਿਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਜੀਵਨੀ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦਾ ਦਿਲ ਨਾ ਦੁਖਾਓ, ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਮਿੱਤਰ ਬਣਾਓ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਿਭਾਓ। ਇਹੀ ਸੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਯਾਤਰਾ ਸੁਖਦ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੁਭਾ ਸਾਮ ਸੈਰ ਕਰੀਏ, ਦੁਖੀਆਂ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੀਏ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰੀਏ ਓਸ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਨਾ ਪਾਈਏ। ਇਹ ਫਰਜ਼ ਜੇਕਰ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਨਸਾਨ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਨਿਭਾਈਏ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਕਾਇਨਾਤ ਕੁੱਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸੁੱਖਦਾਈ ਗੁੱਜਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਪੂਰੀ ਕਿਤਾਬ ਹੀ ਲਿਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਸੀਮਤ ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਵੀ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਜੇ ਇੱਥੇ ਹੀ ਵਿਰਾਮ ਦੇ ਕੇ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਇਹੀ ਸਨਿਮਰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਆਓ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਈਏ, ਆਪਣਾ ਅਤੇ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਜਿਉਣ ਦੇ ਲਈ ਸਹਾਈ ਹੋਈਏ।

ਜਸਵੀਰ ਸਰਮਾਂ ਦੱਦਾਗੁਰੂ, ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ
95691-49556

ਵਾਤਾਵਰਨਿਕ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਲ - ਵਿਸ਼ਵ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦਿਵਸ

ਵਿਸ਼ਵ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦਿਵਸ ਹਰ ਸਾਲ 5 ਜੂਨ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿੱਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦਿਵਸ 1973 ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਨੇਸ਼ਨਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ 1972 ਵਿੱਚ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਦਿਨ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਵ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਬਚਾ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰ ਸਕਣ। ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਗਾੜ ਆ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਦਿਨ ਬ ਦਿਨ ਨਵੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਵਧ ਰਿਹਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਾਧਨ ਦਿਨੋਂ-ਦਿਨ ਘਟਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਲੁਪਤ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਲੁਪਤ ਹੋਣ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੇ ਹਨ। ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਦੈਨਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਿਨੋਂ-ਦਿਨ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹਰ ਸਾਲ ਧਰਤੀ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ

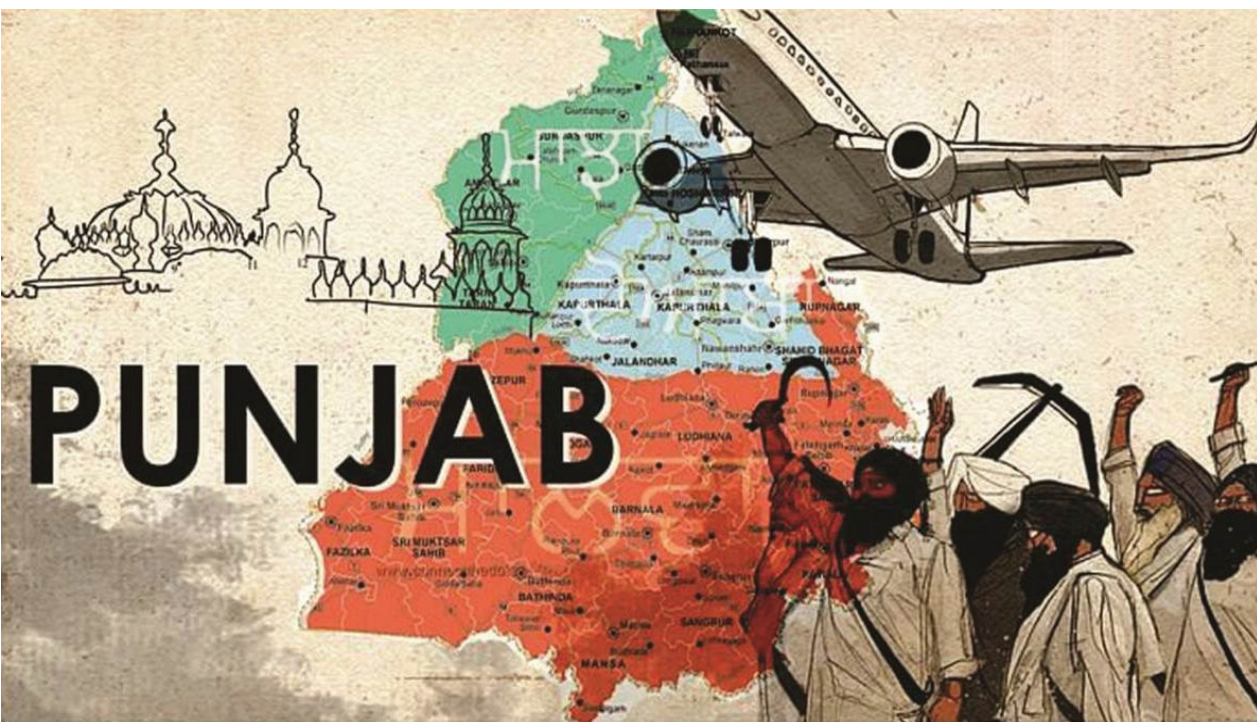
ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ ਪਿਘਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਸਾਲ ਵਿਸ਼ਵ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦਿਵਸ ਮਨ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਗਰੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਹਰ ਸਾਲ ਵਿਸ਼ਵ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦਿਵਸ ਕਿਸੇ ਥੀਮ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਹੋਸਟ ਵੀ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਵਿਸ਼ਵ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦਿਵਸ ਦਾ ਬੈਠਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਥੀਮ ਹੈ 'ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਿਨ ਮਨਾਉਣੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਜ਼ਰੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਆਉ ਸਾਡਾ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਬਚਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਡੇ ਜੋ ਫਰਜ਼ ਬਣਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਨਿਭਾਈਏ।

- ਜਤਿੰਦਰ ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਪੰਜਾਬੀ ਮਿਸਟ੍ਰੈਸ,
ਸਹਸ ਬੋਝਾਵਾਲ (ਮਾਨਸਾ)

ਪੰਜਾਬੀਓ ਬਚਾ ਲਓ ਆਪਣਾ ਸੋਹਣਾ ਪੰਜਾਬ

ਪੰਜਾਬ ਗੁਰੂਆਂ ਪੀਰਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਜਿਉਂਦਾ ਹੀ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਹੈ। ਕੋਈ ਹੀ ਮਹੀਨਾ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਗੁਰੂ, ਪੀਰ ਦਾ ਧਾਰਮਿਕ ਦਿਹਾੜਾ ਨਾ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਗੁਰੂ ਪੀਰ ਦਾ ਧਾਰਮਿਕ ਦਿਹਾੜਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਦਿਲ ਦੇ ਬਹੁਤ ਖੁੱਲੇ ਹਨ। ਲੋੜਵੰਦ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਹੁਣ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਸ ਚੰਦਰੇ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਲੱਗ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਸਭ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਰ ਪੜੀ ਕਿ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਨਿਰਵਸਤਰ ਕਰਕੇ ਪੂਰੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਘੁਮਾਇਆ ਗਿਆ। ਦੇਖੋ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਕਿੰਨੀ ਸ਼ਰਮਸ਼ਾਰ ਹੈ। ਕਾਰਣ ਸੀ ਕਿ ਔਰਤ ਦੇ ਲੜਕੇ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਨਾਰਾਜ਼ ਕੁੜੀ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਵਾਰਦਾਤ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਨਿਰਵਸਤਰ ਕਰਕੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਘੁਮਾ ਕੇ ਵੀਡੀਓ ਵਾਇਰਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਵਾਰਦਾਤ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਹੈ। ਦੇਖੋ ਮਾਂ ਦਾ ਕੀ ਕਸੂਰ ਸੀ। ਚਾਹੇ ਮਹਿਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਘਟਨਾ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਹਿਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਸਖ਼ਤ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਛੇੜਛਾੜ ਤੇ ਜ਼ਾਲਮੀ ਹਮਲੇ, ਬਲਾਤਕਾਰ ਵਰਗੀਆਂ ਘਿਨਾਉਣੀ ਹਰਕਤਾਂ ਆਮ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਵੀ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਬਿਲਕੁਲ ਘੱਟ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁੱਤਾਂ ਹੱਥੋਂ ਆਪਣੇ ਬੁੱਢੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਤੱਕ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿੱਧਰ ਨੂੰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪੰਜਾਬ??

ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਜ਼ਮਾਨਾ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਹੱਥੋਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਸ਼ਰਮਸ਼ਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਪਿਓ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਅਰਮਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਲਾਇਕ ਬਣਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਨ। ਕੋਈ ਭੈੜੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਨਾ ਫਸ ਜਾਣ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਰ ਪੜੀ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਿਹਾੜੀ ਵਿਖੇ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਹੀ ਮਾਂ, ਭਰਜਾਈ ਤੇ ਮਾਸੂਮ ਭਤੀਜੇ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਘਟਨਾ ਨੇ ਰੋਂਗਟੇ ਖੜੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਦਿਲ ਕੰਬਾਉਣ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਘਟੀ। ਘਰ ਵਿੱਚ ਸੁੱਤੀ ਪਈ ਆਪਣੀ ਹੀ ਮਾਂ, ਭਰਜਾਈ ਤੇ ਮਾਸੂਮ ਭਤੀਜੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਿਆ। ਪੂਰੀ ਵਾਰਦਾਤ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਲਜ਼ਮ ਸ਼ੁਦ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਪੂਰੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਆਪ ਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਵੇਲਾ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਸ਼ਰਮਸ਼ਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੱਲ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਤ, ਨਿਮਰਤਾ ਸ਼ਰਮਸ਼ਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਸ਼ਕਤੀ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਈ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰਦਾਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਈ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਝੰਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਦੇਖੋ ਹਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਕਾਰਨ ਮਨ ਮੁਟਾਵ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈ ਲਵੋ। ਦੇਖੋ ਉਸ ਮਾਸੂਮ ਦਾ ਕੀ ਕਸੂਰ? ਪਰਿਵਾਰ ਹੀ ਪੂਰਾ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨੈਤਿਕ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਬਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਘਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਕਈ ਵਾਰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਤਕਰਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ

ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮਾਰ ਕੁਟਾਈ ਤੇ ਹੀ ਆ ਜਾਓ। ਦੂਜੇ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਹੀ ਕਰ ਦੇਵੋ। ਜੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲੜਾਈ ਝਗੜਾ ਹੋ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਕਿੱਥੇ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਜਾਓ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਗਲਤ ਕਦਮ ਨਾ ਚੁੱਕੋ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੀ ਹੋਣਾ ਪਵੇ। ਉਸ ਥਾਂ ਤੇ ਚਲੇ ਜਾਓ ਜਿੱਥੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਕੂਨ ਮਿਲਦਾ ਹੋਵੇ। ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਧਾਰਮਿਕ ਥਾਂ ਤੇ ਜਾਓ ਜਿੱਥੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੋਵੇ। ਕਿਸੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਚਲੇ ਜਾਓ, ਉੱਥੇ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਬਾਣੀ ਸੁਣੋ। ਜਾਂ ਪਾਠ ਕਰੋ। ਘਰ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਨਾ ਕਰੋ। ਕਈ ਵਾਰ ਇੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੜਾਈ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਸਿਆਣੇ ਕਹਿੰਦੇ ਵੀ ਹਨ ਕਿ ਲੜਾਈ ਅਤੇ ਲੱਸੀ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਮਰਜ਼ੀ ਵਧਾ ਲਓ। ਅੰਜਾਮ ਚਾਹੇ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ ਬੰਦਾ ਤਾਂ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸਨੇ ਵਾਪਸ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ। ਫਿਰ ਪਿੱਛੋਂ ਪਛਤਾਵਾ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਨਿਮਰਤਾ, ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ, ਪਿਆਰ ਦਾ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਦਾ ਸੱਤਿਆਨਾਸ਼ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਨਸ਼ੇ

ਦੀ ਓਵਰਡੋਜ਼ ਕਾਰਨ ਮੌਤਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹਲਕੀ ਉਮਰ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਟੀਕੇ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਿੱਧਰ ਨੂੰ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਚਿੱਟੇ ਨੇ ਤਾਂ ਨੌਜਵਾਨੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਦਿਨ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਵਿਰਲਾ ਹੋਣਾ ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਰ ਨਾ

ਹੈ। ਘਰ ਦਾ ਸਮਾਨ ਤੱਕ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਖੀ ਹੋਏ ਮਾਂ ਬਾਪ ਇਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰੋਜ਼ ਨਾਲੋਂ ਮਰਨਾ, ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਹੀ ਮਰ ਜਾਏ। ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਨਸ਼ੇੜੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ। ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਬੇਕਦਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਬੋਰਡ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਂ ਬਾਪ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨੰਬਰ ਆਉਣ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਲਫਾਸ ਖਾ ਲਿੱਤੀ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਫਾਹ ਲੈ ਕੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ। 16 ਤੋਂ 18 ਸਾਲ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ, ਕੁੜੀਆਂ ਅਜਿਹਾ ਕਾਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਾਂ ਬਾਪ ਦਾ ਵੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੇਰੇ ਵਧੀਆ ਨੰਬਰ ਆਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਬੱਚੇ ਡਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਨੌਜਵਾਨ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਜ਼ਹਿਰ ਖਾ ਕੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਫਾਹ ਲੈ ਕੇ। ਜਾਂ ਕੋਈ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਕਰਕੇ। ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਿਸੇ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਪਿਛਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੈ। ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ

ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਖੁਬਸੂਰਤ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਹੱਲ ਵੀ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਘਬਰਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੋ ਸਾਡਾ ਦਿਲੋਂ ਕਰੀਬੀ ਮਿੱਤਰ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰੋ। ਸਕੂਨ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੇ ਜਾਓ। ਜੋ ਆਵਾਰਾ ਬੱਚੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਪਾਉਂਦੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਪੜਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ, ਫਿਰ ਸ਼ਰਮ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਾ ਦੌਰ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਖਰਚਿਆਂ ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿਆਣੇ ਅਕਸਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਚਾਦਰ ਦੇਖ ਕੇ ਪੈਰ ਪਸਾਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਜਿੰਨਾ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਬੇਲੋੜੇ ਖਰਚੇ ਵਧਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਗਲਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ 40 ਫੀਸਦੀ ਪਾਣੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਮਾਲਵਾ ਖੇਤਰ ਕੈਂਸਰ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਹੈ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਕਈ ਮੌਤਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜੋ ਗੰਗਾ ਨਗਰ ਹਸਪਤਾਲ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਕੈਂਸਰ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਰਾਜਪੂਰਾ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਟੈਂਕਰ ਨਿਕਲਿਆ, ਜੋ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਕਈ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦੀ ਚੈਕਿੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿੱਥੇ ਗੰਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਬੋਰਾ ਰਾਹੀਂ ਧਰਤੀ ਹੇਠ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਰੋਨਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦਸਤਕ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਦਰਿਆ ਤੱਕ ਸਾਫ ਸੁਥਰੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਮਨੁੱਖ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਜੀਵ ਜੰਤੂ ਆਜ਼ਾਦ ਸਨ। ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦੀ ਰਹਿੰਦ ਖੂਹੰਦ ਨੂੰ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਜੀਵ ਜੰਤੂ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੁਰੂਆਂ ਪੀਰਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅੱਜ ਕਿਸ ਨੇ ਦਾਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜੋ ਵੀ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਧੱਜੀਆਂ ਉਡਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਘਟੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਖ਼ਿਲਾਫ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਸਖ਼ਤ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਵਾਰਦਾਤ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ 100 ਵਾਰ ਸੋਚੇ। ਸਾਡੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਹੀ ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸੋਹਣੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਰੰਗਲਾ ਪੰਜਾਬ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ।

ਜੇ ਮੈਂ ਵੀ ਮਿਹਨਤ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿਆਂ...

ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਆਮਦਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕਿੱਤੇ ਨੂੰ ਅਪਣਾਵੇ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਿੱਤੇ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਲੈਂਦਿਆਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਅਕਸਰ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਸਦੀ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਨੂੰ ਬੁਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਕਦੀਰ ਉਸ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਚੰਗੀ ਨੌਕਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਭਾਗ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦਾ ਹਰ ਦਿੱਤਾ ਕੰਮ ਖੁਸ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਜਾਂ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਹ ਮਿਹਨਤੀ ਇਨਸਾਨ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਅਵੇਸਲਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਕੋਈ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਛੋਟੇ ਵੱਡੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਬੋਝ ਮੰਨਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਤਣਾਅ, ਚਿੜਚਿੜਾਪਨ, ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹਾਨੇ ਬਣਾਉਣਾ, ਅਫ਼ਸਰ ਨਾਲ ਬਹਿਸ ਕਰਨਾ ਆਦਿ ਆਦਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਈਆਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਅਵੇਸਲਾਪਣ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਵਕਤ ਨਾਲ ਵੱਧਦਾ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਇਨਸਾਨ ਅਕਸਰ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲ ਜਾਣ ਤੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮੰਨਦਿਆਂ ਅਜਿਹਾ ਰਵੱਈਆ ਅਪਣਾ ਕੇ ਫੋਕਾ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਉਹ ਦਿਨ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਦੋਂ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਇਹੀ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਨ ਆਦਤ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ੁਮਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੁੱਢੇ ਹੋਣ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਉਲਟ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਅਣਥੱਕ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਜੋ ਇਨਸਾਨ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਸਦਕਾ ਆਪਣੀ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣਾਉਂਦਾ ਤੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਲਗਨ ਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਧੇਰੇ ਦੇਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਪਹਿਚਾਣ ਉਮਰ ਦੀ ਮੁਹਤਾਜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਨਸਾਨ ਉਮਰ @ਚ ਭਾਂਵੇਂ ਨਾ ਸਹੀ ਪਰ ਅਕਲ @ਚ ਵੱਡਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੱਧ ਸੋਹੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਇਨਸਾਨ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ, ਲਗਨ, ਸ਼ਬਰ ਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸਦਕਾ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਤੰਦਰੁਸਤ, ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਤੇ ਚੈਨ ਭਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਸਹਿ-ਕਰਮੀ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਂ ਕੰਮਕਾਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ @ਚ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਕੰਮ ਤੋਂ ਅਵੇਸਲੇ ਉਸਦੇ ਕੁਝ ਸਹਿ-ਕਰਮੀ ਆਪਣੀ ਬੇ-ਮਾਇਨੀ ਕਲਪਨਾਤਮਿਕ ਸੋਚ ਵਿੱਚ ਨੀਂਵਾਂ ਤੋਲਦਿਆਂ ਉਸਨੂੰ ਨੀਚਾਂ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਝੂਠੀਆਂ ਘੜਤਾਂ ਘੜਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਹੀ ਉਰਜਾ ਤੇ ਵਕਤ ਬਰਬਾਦ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਸਤ, ਆਪਣੇ ਦੁੱਖ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪਰ ਦੂਜੇ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੁਖੀ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਘੜੇ ਦੇ ਢੱਕਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਜੇਕਰ ਸਾਰੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਆਪਣੀ ਉਰਜਾ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਤੇ ਲਗਾਉਂਦਿਆਂ ਮਿਲਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤਾਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਹਰ ਵਿਭਾਗ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਸੁਖਾਂਵਾਂ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਦਰ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਵੀ ਅੱਜ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹੁਣ ਮਿਹਨਤ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿਆਂਗਾ।

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਰੰਧਾਵਾ ਸਿੰਘ
ਪਟਿਆਲਾ 9417131332

ਗਰੀਬੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਥਾਂ ਦਿਓ

ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਨੋਬਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜੇਤੂ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥ ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਭਿਜੀਤ ਬੈਨਰਜੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਖੋਜਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਜੋ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਭਾਰਤ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਉਹ ਬੇਹੱਦ ਰੋਚਕ ਤੇ ਅਰਥ ਭਰਪੂਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਇਹ ਅਰਥ ਖੋਜਾਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਬੱਲੇ ਗਰੀਬ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਕਿਤਾਬੀ ਗਿਆਨ 'ਤੇ ਖਿਊਰੀ ਆਧਾਰਿਤ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ 70 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕ ਨਰਕ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ ਤੇ ਮਕਾਨ (ਆਵਾਸ) ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਇਸ 'ਚ ਵੱਡਾ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮਨੋਦਸ਼ਾ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਹੋਵੇ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗਾਂ ਨਾਲ 50 ਲੱਖ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਫ਼ਾਇਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ 25 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਗਰੀਬੀ ਹਟਾਉਣ ਬਾਰੇ ਜਾਰੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿਚ ਗਰੀਬੀ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਜੋ ਅੰਕੜੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਹ ਨਵੀਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਜਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਗਰੀਬੀ ਹਟਾਉਣ ਬਾਰੇ ਨਵੀਂ ਚੇਤਨਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਨਵੇਂ ਨੋਬਲ ਜੇਤੂ ਅਰਥ ਵਿਗਿਆਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਯੋਗਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸਹੀ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਕੋਈ ਦੇਸ਼ ਗਰੀਬੀ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਓਨੀ ਦੇਰ ਕੋਈ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਨੂੰ ਹਟਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ।

ਅਭਿਜੀਤ ਬੈਨਰਜੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਐਸਥਰ ਡੁਫਲੋ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਆਰਥਿਕ ਮਾਹਿਰ ਮਾਈਕਲ ਕਰੋਮਰ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗਰੀਬੀ ਹੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਸਿੱਧ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਪਕ ਨੀਤੀਆਂ ਅਪਣਾ ਕੇ ਗਰੀਬੀ ਦੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੈਂਕੜੇ ਤਜਰਬੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਫ਼ਰੀਕੀ ਤੇ ਏਸ਼ੀਆਈ ਦੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਹਨ। ਅਭਿਜੀਤ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਗਰੀਬੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਅਰਥਾਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤੁਤੀ ਦੀ ਵੀ ਥਾਂ ਨਿਸ਼ਚਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਗਰੀਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਭਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਚੰਗੀ ਰੇਖਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਚ ਆ ਜਾਣਗੇ। ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ ਜੋ ਗਰੀਬੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਅਭਿਜੀਤ ਦੀ ਅਰਥ ਬਦਲਾਅ ਖਿਊਰੀ 'ਤੇ ਚੱਲ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਵਾਲੀ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਮੈਂ ਜਿੰਨੀ ਵਾਰੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ, ਓਨੀ ਵਾਰ ਹੀ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚਾਈ ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਬੇਹੱਦ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਕੋਲਾ ਇਕ ਆਦਮੀ ਲਈ ਇਕ ਸੰਪੂਰਨ ਖੁਰਾਕ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਤੱਤ ਹਨ, ਪਰ ਜੇ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਕੋਲਾ ਹੀ ਖਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਰੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀਆਂ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਉਦਾਹਰਨ ਮਲੇਰੀਆ ਬਾਰੇ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਸ ਦਾ ਫੈਲਾਅ ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਤਾਣ ਨਾਲ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਗਰੀਬੀ ਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਅਭਿਜੀਤ ਨੇ ਅਫ਼ਰੀਕੀ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਮੁੱਢਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਮੁੱਢਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਮੁੱਢਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਮੁੱਢਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ।

ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਰੁਕਾਵਟ ਗਰਦਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਲਈ ਅਭਿਜੀਤ ਦੀ ਖਿਊਰੀ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਹੁਣ ਵਕਤ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਉੱਠੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਥਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਅਭਿਜੀਤ ਦਾ ਅਰਥ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਐਨਾ ਸਾਧਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਕਿ ਜੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਤੇ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਭ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਭਿਜੀਤ ਦਾ ਮਤ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਚਤ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੂਰੀ

ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜ਼ਰੂਰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਹੋਣ ਤੇ ਗੱਲ ਲੱਭਣ ਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਭਿਜੀਤ ਦਾ ਇਹ ਅਰਥ ਦਰਸ਼ਨ ਮਗਨਰੇਗਾ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਹਤ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਗਰੀਬੀ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ ਉਹ ਸਾਰੇ ਸੋਮੇ ਤੇ ਸਾਧਨ ਤਿਆਰ ਰੱਖਣੇ ਹੋਣਗੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੀ ਗੁਰਬਤ ਦੂਰ ਹੋ ਸਕੇ। ਉਸਦੇ ਅਧਿਐਨ ਨੇ ਗਰੀਬੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਕਈ ਮੁੱਦੇ ਸੁਝਾਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠਣ ਲਈ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਜੋੜੇ ਦੀ ਖੋਜ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ

ਪ੍ਰ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਰੱਤੂ
ਸੰਪਰਕ: 94787-30156

ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਡਟ ਕੇ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨ

ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਜੋਸ਼ ਸਾਭਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂਦਾ, ਪਰ ਅੱਜ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕਾਫ਼ੀ ਤਰਸਯੋਗ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੀਹਦਾਂ, ਸੂਰਮਿਆਂ, ਸਿਹਨਤਕਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਦੌੜਦਾ ਸੀ, ਅੱਜ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨੀ ਦੀਆਂ ਰਗਾਂ ਵਿਚ ਚਿੱਟਾ ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਵਰਗੇ ਨਸ਼ੇ ਦੌੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਨੌਜਵਾਨ ਲਗਾਤਾਰ ਨਸ਼ਿਆਂ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਧੌਖਾਧੜੀ, ਵੈਲਪੁਣੇ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿਚ ਧੌਂਸਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁੱਖ

ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਅੱਠਵੀਂ-ਨੌਵੀਂ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਬੱਚਾ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਹਮਜਮਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਬੀਅਰ ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵੀ ਹੁਣੇ ਤੋਂ ਨਸ਼ੇ ਤੇ ਹੋਰ ਐਬਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤ ਵਿਚ ਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਾਡਾ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਸਾਡੇ ਸੂਰਵੀਰਾਂ, ਪੀਰ-ਪੈਰੋਬਰਾਂ, ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਯੋਧਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ

ਤੇ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਮਨੋਂ ਭੁਲਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਹ ਤੋਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਟਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਿੰਨ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਇਕ ਨਾਮੀ ਨਿਜੀ ਕਾਲਜ ਵਿਖੇ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸਾਂ। ਲਗਪਗ 70 ਫ਼ੀਸਦੀ ਕਾਲਜੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਸ਼ੇ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ, ਸ਼ਰਾਬ, ਤਮਾਕੂ ਨੋਸ਼ੀ ਆਦਿ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ

ਆਪਣੀ ਸਿਹਤ, ਸਿੱਖਿਆ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ, ਕਰੀਅਰ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਆਦਿ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵੱਲ ਰੱਤੀ ਭਰ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਹਾਲਤ ਲਗਾਤਾਰ ਬਦ ਤੋਂ ਬਦਤਰ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਏਮਜ਼ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਨਸ਼ੇ ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ 'ਤੇ ਹੈ। ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕੁੱਝ ਹੁਣ ਸੁਲੱਖਣੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ? ਕਿਉਂ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਚਿੱਟਾ ਘੁਣ ਵਾਂਗ ਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਨਿੱਤ-ਦਿਨ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਓਵਰਡੋਜ਼ ਕਾਰਨ ਜਾਨ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਮਨਹੂਸ ਖ਼ਬਰਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ

ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜੁਆਨੀ ਦਾ ਪਰਵਾਸ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਸੰਕਟ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਕਾਲਜੀ ਫੀਸਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਾਹਰ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸ ਦਾ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣ ਨੂੰ, ਪਰ ਮਜ਼ਬੂਰੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਪੱਕੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਤੋਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਲਿਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਸਮਾਂ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਨੌਜਵਾਨ ਲੱਭਿਆਂ ਨਹੀਂ ਲੱਭਣੇ। ਹਰ ਖੁੰਢ, ਬੜ੍ਹੇ 'ਤੇ ਬਾਬੇ ਬੈਠੇ ਦਿਸਣਗੇ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 2041 ਵਿਚ ਸਿਰਫ 21 ਫ਼ੀਸਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਰਹਿ ਜਾਣਗੇ, ਬਜ਼ੁਰਗ ਵੀਹ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਦੁੱਗਣੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਸੱਚਮੁੱਚ ਪੰਜਾਬ ਖਾਲੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਬੁੱਢਾ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਨੋਰਿਆਂ 'ਤੇ ਹੁਣ ਕਾਂ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦੇ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਇਸ ਕਦਰ ਮਾੜੀ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਦਰਮਿਆਨੇ ਵਰਗ ਨੂੰ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੀਆਂ ਫੀਸਾਂ ਅਸਮਾਨ ਫੂਹ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਦਾਖਲਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨਹੀਂ। ਕੰਮ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਉਮਰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਨੌਜਵਾਨ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵੀ ਨੌਜਵਾਨ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੇ ਆਲਮ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਵਿਚ ਵਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹਨ। ਜੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੇ ਜਾਵੇ ਤਾਂ

ਨੌਜਵਾਨ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਬੌਧਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਹੀਣੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਚਿੰਤਨ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋਣਾ ਸਾਰੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਮਹਾਪੁਰਸ਼, ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ, ਸੰਤ-ਮਹਾਤਮਾਵਾਂ ਤੇ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜੀਵਨੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਸੱਪ ਸੁੱਖ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਓਹ ਨੌਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਕੋਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੀ। ਕੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਡਿਗਰੀਆਂ ਪਕੌੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਰੋੜ੍ਹੀਆਂ ਲਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸੰਭਲਣ ਤੇ ਸੋਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਆਲਸ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਤਿਆਗ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਜਿਉਣ ਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕਰਮ ਅਤੇ ਕਲਿਆਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਕੇ ਆਪਣੀ ਉਰਜਾ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ, ਸਮਾਜ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਚੱਤਰਫਾ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹਣ ਦੀ ਬਹੁਤ ਲੋੜ ਹੈ, ਕਿਉਂ ਨੌਜਵਾਨ ਹੀ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਕੌਮ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਹਨ। ਜੇ ਭਵਿੱਖ ਹੀ ਬੌਧਿਕ ਪੱਖੋਂ ਹੀਣਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਬਹੁਤ ਘਾਤਕ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਪਕਾਰ ਸਿੰਘ ਖਰੌੜ
ਸੰਪਰਕ: 98776-97754

ਕਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤਾਂ, ਪਿਆਰ, ਰੰਗ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਸੀ ਫੁਲਕਾਰੀ

ਫੁਲਕਾਰੀ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਕਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤਾਂ, ਪਿਆਰ, ਰੰਗ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਫੁਲਕਾਰੀ ਕਢਾਈ ਦੀ ਇਸ ਖੂਬਸੂਰਤ ਕਲਾ ਦਾ ਮੁੱਢ 15ਵੀਂ ਸਦੀ ਈ. ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਅੱਜ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਆਹਾਂ, ਜਨਮ, ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਅਤੇ ਰਸਮਾਂ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਅਲੋਪ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ। ਫੁਲਕਾਰੀ ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਜਿਵੇਂ ਇੱਕ ਬੁਝਾਰਤ ਬਣ ਕੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਗੀਤਾਂ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਮੇਂ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਅੱਜ ਕਿਸੇ ਨੇ ਫੁਲਕਾਰੀ ਦੇਖਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਜਾਇਬ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਮੌਕੇ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲਿਸਾਂ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸਟੇਜਾਂ ਤੇ ਫੁਲਕਾਰੀ ਦੀ ਝਲਕ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਕਹੀਏ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਪੰਜਾਬਣਾਂ ਨੇ ਫੁਲਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਵਿਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਤਿਕਥਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫੁਲਕਾਰੀ ਕਢਾਈ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਇੱਕ ਰਵਾਇਤੀ ਕਢਾਈ ਤਕਨੀਕ ਹੈ। 'ਫੁਲਕਾਰੀ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਕੰਮ' ਅਤੇ ਕਢਾਈ ਦੀ ਇਹ ਸ਼ੈਲੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਨਮੂਨਿਆਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਵਾਲੇ ਇਸਦੇ ਜੀਵੰਤ ਅਤੇ ਰੰਗੀਨ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਲਈ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫੁਲਕਾਰੀ ਦੀ ਕਢਾਈ ਅਕਸਰ ਸ਼ਾਲਾਂ, ਦੁਪੱਟਿਆਂ (ਸਕਾਰਫਾਂ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੱਪੜਿਆਂ @ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਤਕਨੀਕ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਬਰਿਕ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਡਰਨ ਸਟੀਚ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ

ਦਿੱਖ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਸਜ ਵਿਆਹੀ ਦਾ ਮਾਹੀ ਉਸ ਵਲ ਘੱਟ ਤਵੱਜੋ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਨਾਰ ਆਪਣੇ ਸੱਜਣ ਨੂੰ ਨਿਹੇਰਾ ਮਾਰ ਕੇ ਬੜੇ ਗੁੱਸੇ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੇ ਸੁਹੱਪਣ ਅਤੇ ਉੱਤੇ ਲਈ ਫੁਲਕਾਰੀ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਵੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਚੇਤਾ ਵੀ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦਾ ਸਾਥ ਨਾ ਲੱਭ ਸਕੇ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖ ਕੇ ਝੁਰਦਿਆਂ ਹੀ ਉਮਰ ਬਿਤਾ ਦਿੱਤੀ, ਸੋਹਣੀ ਸੁਨੱਖੀ ਮੁਟਿਆਰ ਤੇਰੀ, ਉੱਤੇ ਸੂਹੀ ਫੁਲਕਾਰੀ ਕਈ ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਝੁਰਦੇ ਹੋ ਗਏ ਬੁੱਢੇ, ਤੂੰ ਮੂਰਖਾ ਮਨੋਂ ਵਿਸਾਰੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਫੁਲਕਾਰੀ ਕਲਾ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਦਰੱਖਤ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਾਲੀ ਛਾਂ ਵਿੱਚ ਖਿੱਚੀਆਂ ਚਰਖੜੀਆਂ @ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ, ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਕਸਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਅਕਸਰ ਦੁਪੱਟਿਆਂ, ਸ਼ਾਲਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੱਪੜਿਆਂ @ਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ -ਫੁਲਕਾਰੀ- ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਕਢਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਕਲਾ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸੀ ਜੋ 1947 ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੰਡੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਫੁਲਕਾਰੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫੁਲਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਜੋੜਦੀਆਂ ਹਨ। ਔਰਤਾਂ ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕਢਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲੋਕ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਸੂਹੇ ਰੰਗ ਦੀ ਫੁਲਕਾਰੀ ਮੇਰੀਉੱਤੇ ਫੁੱਲ ਬੂਟੇ ਮੈਂ ਪਾਂਦੀ ਆਂ

ਸੱਜਣਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ, ਰੋਜ ਮੈਂ ਇੱਕ ਤੰਦ ਪਾਂਦੀ ਆਂ। ਫੁਲਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਕਲਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਇਹ ਇੱਕ ਲੜਕੀ ਦਾ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਬੰਧਨ ਵੀ ਸੀ। ਜਿਸਨੇ ਉਸਦੇ ਲਈ ਫੁਲਕਾਰੀ ਬੁਣਾਈ ਸੀ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕੁੜੀ ਔਰਤ, ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਮਾਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਫੁਲਕਾਰੀ ਦੁਪੱਟਾ, ਸ਼ਾਲ ਜਾਂ ਕੱਪੜੇ ਦਾ ਸੁੰਦਰ ਟੁਕੜਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਾਰੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦਾ। ਫੁਲਕਾਰੀ ਕਢਾਈ ਦਾ ਇੱਕ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਰੂਪ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਉਪਜੀ ਹੈ। ਇਹ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਆਕਾਰ (ਫੁਲ - ਅਕਾਰੀ) ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੈਟਰਨ ਹੁਣ ਫੁੱਲਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਫੁਲਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਮੂਨੇ ਕੱਪੜੇ ਦੇ ਗਲਤ ਪਾਸੇ (ਮੋਟੇ ਪਾਸੇ) @ਤੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਕਢਾਈ ਦੇ ਇਸ ਰੂਪ ਨੂੰ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ @ਤੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

ਬਾਗ
ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋਵੋਗੇ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਾਗ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਬਾਗ। ਇਸ ਲਈ ਬਾਗ ਵਿੱਚ,

ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਫਲੋਰਾ
647-829-9397

ਪੂਰਾ ਅਧਾਰ ਕੱਪੜਾ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਢਾਈ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਘਣਤਾ ਇੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੰਮ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੈਬਰਿਕ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਵਧੇਰੇ ਸਮਾਂ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਮਹਿੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਚੋਪ
ਚੋਪ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਸਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਦਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਪੋਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵਿਆਹ ਦੌਰਾਨ ਤੋਹਫੇ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਬਾਗ ਦੇ ਉਲਟ ਇਹ ਸੁਨਹਿਰੀ ਜਾਂ ਪੀਲੇ ਧਾਗਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਕੁਝ ਕੰਮ ਦੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।
ਦਰਸ਼ਨ ਦੁਆਰ
ਦਰਸ਼ਨ ਦੁਆਰ, ਜਿਸਦਾ ਅਨੁਵਾਦ @ਦੁਆਰ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ@ ਵਜੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਫੁਲਕਾਰੀ ਦੇ ਉਲਟ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੇਵਤਾ ਨੂੰ ਭੇਟ ਵਜੋਂ ਮੰਦਰ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਦਾਜ ਵਿੱਚ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਫੁਲਕਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ, ਧੀਆਂ - ਪੁੱਤ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜਮੀਨਾਂ - ਜਾਇਦਾਤਾਂ

ਦਰਸ਼ਨ ਦੁਆਰ ਕਦੇ ਵੀ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਗਏ। ਸਾਂਚੀ ਫੁਲਕਾਰੀ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਅਲੰਕਾਰਿਕ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਾਂਗ, ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਿਸਮ ਦੀ ਫੁਲਕਾਰੀ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਇੱਕ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਗੈਰ-ਇਸਲਾਮਿਕ ਖੇਤਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਿਸਮ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।
ਬਾਵਨ ਬਾਗ
ਬਾਵਨ ਬਾਗ ਇੱਕ ਕੱਪੜੇ ਉੱਤੇ 52 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੈਟਰਨਾਂ ਵਾਲਾ ਮੰਜ਼ਕ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਕਢਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਅਫਸੋਸ ਕਿ ਅੱਜ ਫੁਲਕਾਰੀ ਤੇ ਬਾਗ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਫੁਲਕਾਰੀ ਦੇ ਉਲਟ, ਦੀ ਗੱਲ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਤਰਾਂ ਭਰਮ ਭੁਲੇਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਤੋਂ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਦੂਰ ਹੋਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਹਾਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਦਾਜ ਵਿੱਚ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਫੁਲਕਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ, ਧੀਆਂ - ਪੁੱਤ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜਮੀਨਾਂ - ਜਾਇਦਾਤਾਂ

ਗਹਿਣੇ, ਜਾਂ ਵੇਚ ਵੱਟ ਕੇ ਪ੍ਰਦੇਸੀ ਤੌਰ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਸਾਰਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਲੋਨ ਦੀਆਂ ਕਿਸਤਾਂ ਉਤਾਰ ਦਾ ਹੀ ਬੁਢਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਫਿਰ ਕਦ ਮਿਲੇਗਾ ਫੁਲਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਸਮਾਂ ਬਾਕੀ ਬਚੀ ਖੁਚੀ ਕਸਰ ਬਲਲਦੇ ਜਮਾਨੇ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਇਦ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਅਵੇਸਲੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰਾਂ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਦੇ ਇਹ ਬੋਲ ਸੱਚ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਘੱਗਰੇ ਵੀ ਗਏ ਫੁਲਕਾਰੀਆਂ ਵੀ ਗਈਆਂ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਕਲੂ ਤੇ ਵਾਲੀਆਂ ਵੀ ਗਈਆਂ ਹੁਣ ਚੱਲ ਪਏ ਵਲੈਤੀ ਬਾਣੇ, ਕੀ ਬਣੂ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜਾਣੇ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਯਤਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਕਰਨੇ ਚਾਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਫੁਲਕਾਰੀ ਸਾਡਾ ਅੰਗ ਬਣੀ ਰਹੀ ਇਹ ਸਾਡੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸਭ ਨੂੰ ਰਲ ਮਿਲ ਕੇ ਹੋਵੇ !ਲਾਂ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ।

ਕੁੱਖ ਵਿੱਚ ਕਤਲ ਕਿਉਂ? (ਕਦੇ ਸਰਦਾਰੀ ਹੋਇਆਂ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਬਲਦਾਂ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ)

ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ? ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਕਿਉਂ ਜੰਮਦੇ ਮਾਰਨ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਫਿਰ ਦੇਵੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਪੂਜਦੇ ਹਨ ?? ਕੰਕਯਾਂ ਕਿਉਂ ਬਿਠਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਆਪਣੇ ਮਤਲਬ ਲਈ ਕਰਦੇ ਸਨ ,ਕਿ ਕੁੜੀ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਵੰਡਾ ਕੇ ਨਾ ਲੈ ਜਾਵੇ ਜਿਸਦੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਹੀ ਬਾਪ ਦੇ ਸਿਰ ਦਾ ਬੋਝ ਕਿਉਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਖੁਦ ਕੁੜੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ,ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਂ ਬਣੀਆਂ ਹਨ ਫਿਰ ਦਾਦੀ ਅਤੇ ਪੋਤੀ ਵੇਲੇ ਇੰਨਾ ਮਾੜਾ ਸਲੂਕ ਕਿਉਂ ਕੁੜੀ ਜਾਂ ਮੁੰਡਾ ਦੇ ਅੱਸ ਤਾਂ ਮਾਂ ਬਾਪ ਨਾਲ ਹੀ ਬਣਦਾ ਹੈ ,ਫਿਰ ਕੁੜੀ ਦੀ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਕਿਉਂ ?
ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਾਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਝਾਕ ਕੇ ਦੇਖੋ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਬੱਚਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਣਜੰਮੀ ਕੁੜੀ ਕੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦਿਖਾ ਦੇ ਮੈਂ ਵੀ ਜਿਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ। ਸਾਰੇ ਦੁੱਖ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਤੇ ਬਾਪੂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਲੈ ਲਵਾਂਗੀ। ਤੁਹਾਡਾ ਸਿਰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਝੁਕਣ ਦੇਵਾਂਗੀ, ਜਿੰਨਾ ਪਿਆਰ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਦਿਓਗੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੇ ਵੀਰੇ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਦੇਵਾਂਗੀ ਮਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਕੇ ਤਾਂ ਦੇਖ ਤੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਉਂ ਮੈਨੂੰ ਜੰਮਣ ਤੋਂ ਡਰ ਰਹੀ ਏਂ ਤੂੰ ਤਾਂ ਇੱਕ ਮਾਂ ਹੈ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਅੰਦਰ ਹਾਂ ,ਫਿਰ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸੁਣ ਰਹੀ ਸ਼ਾਇਦ ਮਾਂ

ਇੱਕ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਲਵੋ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਕਦੇ ਵੀ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਔਰਤ ਚੰਡੀ ਮਾਤਾ ਵੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ, ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਾਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕੁੱਖ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਮਾਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜੇ ਔਰਤਾਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਵਧਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੇ ਹੱਥ ਹੀ ਹੈ ,ਉਹ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਔਰਤ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਇੱਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਹੈ ਔਰਤ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੁੱਖ ਵਿੱਚ ਧੀ ਮਾਰਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੱਥ ਔਰਤ ਦਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੇ ਔਰਤ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ,ਫਿਰ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਨੂੰ ਵੀ ਰੋਕ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਉ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰੀਏ ,ਤੇ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਈਏ। ਆਪਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਦਾ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ,ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਅਸੀਂ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਫਿਰ ਭਰੂਣ ਹੱਤਿਆ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਤਾਂ ਔਰਤ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖ਼ੁਦ ਦੇ ਵੱਸ ਵਿੱਚ ਹੈ।
ਖੁਸ਼ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਹੋਇਆਂ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਅਤੇ ਬਲਦਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਕਦਰ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਅੱਜ ਨਾ ਤਾਂ ਬਲਦਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਰਹੀ ਆ ਅਤੇ ਨਾਂ ਹੀ ਬਲਦਾਂ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਸਾਰੀ ਦਿਹਾੜੀ ਹਲ ਵਾਹੁਣ ਵਾਲੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ, ਮੈਂ ਛੋਟਾ ਜਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਬਲਦਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਦਿਆਂ ਦੇਖਿਆਂ ਕਰਦਾਂ ਸੀ, ਪੁੱਤਾਂ ਵਾਂਗ ਬਲਦਾ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਿਆਂ ਕਰਦਾਂ ਸੀ, ਜੇ ਕਦੇ ਬਾਪੂ ਵੇਹੜਾ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਰੋਟੀ ਖਾ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਲਦਾਂ ਉੱਪਰ ਬੈਠੀ ਮੱਖੀ ਵੀ ਦਿਸ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਰੋਟੀ ਛੱਡ ਕੇ ਮੱਖੀ ਉਡਾਣ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਬਲਦਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਫਕਿਰ ਕਰਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਕਈ ਵਾਰ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹਲ ਵਾਹੁਣ ਤੋਂ ਵਿਹਲਾ ਹੋ ਕੇ ਜਦੋਂ ਅਰਾਮ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਆਪ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਘੁੱਪੇ ਬੈਠਣਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਪਰ ਬਲਦਾਂ ਨੂੰ ਛਾਵੇਂ ਬਠਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਨੇ ਬੜਾ ਲੰਮਾਂ ਸਮਾਂ ਸੋਮ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਭੋਗਿਆਂ ਏ, ਲਗਭਗ 10 ਸਾਲ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨਾਜ ਦਾ ਇੱਕ ਦਾਣਾ ਵੀ ਹਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆਂ ਸੀ, ਜਮੀਨਾਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਦਿਹਾੜੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਗਏ ਸੀ, ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਬਾਰਵੀਂ ਜਮਾਤ ਪਾਸ ਕਰ ਲਈ ਸੀ, ਬੀ ਏ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਲਈ 200 ਰੁਪਏ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਸੀ। ਉਸ ਵਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਐਨੀ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਹਾਲੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਨਾ ਕੋਈ ਆੜਤੀਆਂ, ਨਾ ਰਿਸਤੇਦਾਰ, ਨਾ ਕੋਈ ਸਾਕ ਸਬੰਧੀ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੈਂ ਜੀਂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਰੋਂਦਾ ਵੇਖਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਾਲਜ ਦੀ ਫੀਸ ਭਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਾਂ ਵਾਂਗ ਪਾਲਿਆਂ ਬਲਦ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਜਮੀਨੀਦਾਰ ਨੂੰ ਵੇਚਣਾ ਪਿਆ ਸੀ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ "ਸੱਪ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਕੋਹੜ ਕਿਰਲੀ" ਵਾਂਗ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਬਾਪੂ ਦਾ ਇਹ ਦੁੱਖ ਮੈਥੋਂ ਝੱਲਿਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਸੀ ਪੜਾਈ ਛੱਡ ਦੇਵਾ, ਪਰ ਫਿਰ ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਉਹਨਾ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ

(ਛਿੱਦਾ ਧਾਲੀਵਾਲ ਕੁਰਾਈ ਵਾਲਾ ਫੋਨ: 75082-54006)

ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਵਸ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਰੁਖ਼ ਬਦਲਣ ਵਾਲਾ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ

ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿ “ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਪਲਾਟ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਣਾਇਆ, ਅਦਾਕਾਰ ਵੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪ ਸਿਆਣਪ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ, ਪਰ ਇਹ ਬੰਦਾ (ਬਹਾਦਰ) ਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਿਡਾਇਆ।” - ਡਾ. ਗੋਕਲ ਚੰਦ ਨਾਰੰਗ।

ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਦੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਤਲਵਾਰ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਲਾਸਾਨੀ ਯੋਧੇ ਦਾ ਜਨਮ 16 ਅਕਤੂਬਰ, 1670ਈ. ਨੂੰ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਪੁਣਛ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਇਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਰਾਜੌਰੀ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦਾ ਬਚਪਨ ਦਾ ਨਾਂ ਲਛਮਣ ਦਾਸ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਰਾਮਦੇਵ (ਰਾਜਪੂਤ) ਇਕ ਸਾਧਾਰਨ ਕਿਸਾਨ ਸੀ। ਉਹ ਛੋਟੀ ਉਮਰੇ ਹੀ ਇਕ ਅੱਛਾ ਘੋੜ-ਸਵਾਰ, ਪੱਕਾ ਨਿਸ਼ਾਨੇਬਾਜ਼ ਤੇ ਚੰਗਾ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ।

ਲਛਮਣ ਦਾਸ 15 ਕੁ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਘਰ-ਬਾਰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਬੇਰਾਗੀ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਗੁਰੂ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਮਾਧੋ ਦਾਸ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਮਾਧੋ ਦਾਸ ਨੇ ਨਾਂਦੇੜ ਦੇ ਨੇੜੇ, ਗੋਦਾਵਰੀ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ, ਇਕ ਸ਼ਾਂਤ ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਸਥਾਨ ‘ਤੇ ਆਪਣਾ ਟਿਕਾਣਾ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਸਥਾਨ ‘ਤੇ ਹੀ 3 ਸਤੰਬਰ 1708 ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਮਾਧੋ ਦਾਸ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਈ।

ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬੜੇ ਨਾਟਕੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਾਧੋ ਦਾਸ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ। ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਧੀ ਟੱਕਰ ਲੈਣ ਲਈ

ਚੁਣੇ ਗਏ ਇਸ ਯੋਧੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾ ਕੇ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਂ ਅਤੇ ‘ਬਹਾਦਰ’ ਦਾ ਖ਼ਿਤਾਬ ਬਖਸ਼ਿਆ ਅਤੇ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਜਥੇਦਾਰ ਥਾਪ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲ ਭੇਜਿਆ। ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਤੇ 20 ਹੋਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਭੇਜੇ। ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਅਕਤੂਬਰ 1708 ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਬਸ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਸਿਰਨਾਵੇਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇਕ ਨਵਾਂ ਦੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠ ਕੇਵਲ 25 ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਜਥੇ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਮੁਗ਼ਲ ਹਕੂਮਤ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਿਓਂ ਟੱਕਰ ਲੈਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲ ਭੇਜਣਾ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਇਕ ਬੇਮਿਸਾਲ ਘਟਨਾ ਹੈ।

ਨਾਂਦੇੜ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਪਹੁੰਚਣ ਤੱਕ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨਾਲ ਕੇਵਲ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਸਿੰਘ ਸਨ। ਰੋਹਤਕ-ਸੋਨੀਪਤ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਖਾਲਸਾ ਵਹੀਰ ਸਹੇਰੀ-ਖੰਡਾ ਨਾਂ ਦੇ ਦੋ ਜੁੜਵੇਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਜੂਹ ਵਿੱਚ ਰੁਕੀ ਤਾਂ ਕਿ ਅਗਲੀ ਰਣਨੀਤੀ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਥੋਂ ਹੀ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਪੱਤਰ ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਭੇਜੇ। ਸੰਦੇਸ਼ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਰਵਾਇਤੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੋ ਕੇ ਸਹੇਰੀ-ਖੰਡਾ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਲੁਟੇਰੇ ਤੇ ਚੋਰ-ਡਾਕੂ ਵੀ ਨਾਲ ਆ ਰਲੇ।

ਸਿੰਘ ਸੂਰਮਿਆਂ ਦੇ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਦੇ ਇਕੱਠ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਚ ਮਨੋਬਲ ਤੋਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੋ ਕੇ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਸੋਨੀਪਤ ‘ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸੈਨਿਕ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮੁਗ਼ਲ

ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੇ ਨੱਕ ਹੇਠ ਪਹਿਲੀ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਲਗਦੇ ਹੱਥ ਹੀ, ਕੈਥਲ ਨੇੜਿਓਂ ਸ਼ਾਹੀ ਖਜ਼ਾਨਾ ਲੁੱਟ ਲਿਆ ਅਤੇ ਕੈਥਲ ‘ਤੇ ਵੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦਾ ਜੱਸ, ਹੌਸਲਾ ਤੇ ਗਤੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਅਰਸੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਮਾਣਾ, ਘੁੜਾਮ, ਠਸਕਾ, ਸ਼ਾਹਬਾਦ, ਮੁਸਤਫਾਬਾਦ, ਕਪੂਰੀ, ਸਢੌਰਾ ਤੇ ਛੱਤ-ਬਨੂੜ ਵਰਗੇ ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਦੇ ਗੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਕਰ ਲਿਆ। ਹੁਣ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਸਰਹਿੰਦ ਵੱਲ ਵਾਗਾਂ ਮੋੜੀਆਂ।

12 ਮਈ 1710 ਨੂੰ ਚੱਪੜਚੜੀ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਖੂਨ ਡੋਲਵੀਂ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸਰਹਿੰਦ ਦਾ ਹੁਕਮਰਾਨ ਸੂਬੇਦਾਰ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਂ ਦਾ ਛੋਟਾ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਈ ਵੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਮਾਰੇ ਗਏ। 14 ਮਈ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਜੇਤੂਆਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਸਰਹਿੰਦ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਸੱਤ ਸੌ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪਏ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਜੂਲੇ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਲੇਂ ਲਾਹੁਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ। ਸੋ, ਸਰਹਿੰਦ ਦੀ ਜਿੱਤ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਜਲਜਲਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਗ਼ਲ ਹਕੂਮਤ ਦੀਆਂ ਨੀਂਹਾਂ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਇਸੇ ਚੜ੍ਹਤ ਦੌਰਾਨ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਸੁੰਤਰਰ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ-ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਸਿੱਕਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਜਿੱਤਾਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਨਿਰੰਤਰ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਛੇਤੀ ਹੀ ਸਿੱਖ ਲਾਹੌਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨੇ ਉਹ ਵਕਤ ਵੀ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜਮਨਾ ਪਾਰ ਸਹਾਰਨਪੁਰ ਤੱਕ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ‘ਤੇ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨਿਰਾ ਜੰਗਜੂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦਾ

ਸੇਵਕ ਅਤੇ ਪਰਜਾ ਦਾ ਪਾਲਕ ਵੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਗਰੀਬ-ਗੁਰਬਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਕੂਮਤ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਹੁਦਿਆਂ ‘ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਸ ਐਲਾਨਨਾਮੇ “ਇਨ ਗਰੀਬ ਸਿੱਖਨ ਕੋ ਦੇਉ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ, ਯਾਦ ਕਰੋ ਯੇਹ ਹਮਾਰੀ ਗੁਰਿਆਈ” ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਜਾਮਾ ਪਹਿਨਾਇਆ। ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਮੀਂਦਾਰਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਾਲੇ ਬਣਾਇਆ।

ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਮੁਗ਼ਲ ਸਮਰਾਟ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਖੁਦ ਵੱਡੀ ਫੌਜ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ। ਮੌਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣਾ ਪਿਆ। ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਲੋਹਗੜ੍ਹ ਦਾ ਕਿਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਕੇ ਪਹਾੜਾਂ ਵੱਲ ਨਿੱਕਲ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਚੰਬੇ ਦੇ ਰਾਜੇ ਦੀ ਧੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ। ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ, ਵਜ਼ੀਰਾਬਾਦ ਦੇ ਖੱਤਰੀ ਸ਼ਿਵ ਰਾਮ ਦੀ ਧੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ।

ਮੁਗ਼ਲ ਸਮਰਾਟ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਦੀ 18 ਫਰਵਰੀ 1712 ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾਉਂਦਿਆਂ, ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਮੁੜ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਗਠਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਈ ਇਲਾਕਿਆਂ ‘ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਮਾਰਚ 1715 ਵਿੱਚ ਕਲਾਨੌਰ ਤੇ ਬਟਾਲੇ ‘ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ।

ਗੁਰਦੁਆਰੇ: ਅੰਤ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਆਪਣੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਸਮੇਤ ਗੁਰਦਾਸ ਨੰਗਲ ਦੀ ਕੱਚੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿੱਚ ਮੁਗ਼ਲ ਫੌਜ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਘੇਰਾ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਰਸਦ ਮੁੱਕ ਗਈ। ਸਿੱਖ ਫਾਕੇ ਕੱਟਣ ਲੱਗੇ। 7 ਦਸੰਬਰ, 1715 ਨੂੰ ਸ਼ਾਹੀ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਗੜ੍ਹੀ ‘ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ।

ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਅਤੇ ਆਕਰਸ਼ਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ (1670-1716) ਦੇ ਪਿਛਲੇ 7 ਸਾਲਾਂ (1709-1715) ਦੌਰਾਨ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪੂਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਵਾਰੀਖ ਹੀ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ।

ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਅਠਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਿੱਖ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਜਿੱਤ ਹੋਣ ਦੇ ਘੁਮੰਡ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਰੰਗ-ਮੰਚ ‘ਤੇ ਅਚਾਨਕ ਇਕ ਜਾਂਬਾਜ਼ ਯੋਧੇ ਅਤੇ ਸਿਦਕੀ ਸੈਨਿਕ ਕਮਾਂਡਰ ਵਜੋਂ ਉੱਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ। ਡਾ. ਹਰੀ ਰਾਮ ਗੁਪਤਾ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ, ਸਿਕੰਦਰ, ਨੈਪੋਲੀਅਨ, ਨਾਦਰਸ਼ਾਹ ਤੇ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਯੋਧਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਚੜ੍ਹਤ ਦੌਰਾਨ ਤਿੰਨ ਮੁਗ਼ਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ-ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ, ਜਹਾਂਦਾਰ

ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਫਾਰੂਖ਼ਸੀਅਰ ਨੂੰ ਵਖਤ ਪਾਈ ਰੱਖਿਆ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਮੈਕਲੇਗਰ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਬੰਦਾ (ਬਹਾਦਰ), ਯੋਧਿਆਂ ਤੇ ਜਰਨੈਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਚੀ ਥਾਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਿਸ਼ਤ ਵੈਲੈਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸੀ। ਉਂਜ ਵੀ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਜੰਗੀ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ‘ਤੇ ਝਾਤ ਮਾਰਦਿਆਂ ਇਹ ਤੱਥ ਨਿੱਖਰਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇਕ ਲਾਸਾਨੀ ਨਾਇਕ ਅਤੇ ਅਤਿਅੰਤ ਬਹਾਦਰ, ਨਿਡਰ ਤੇ ਦਲੇਰ ਸੈਨਾਪਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਗਜ਼ਨਵੀ, ਤੈਮੂਰ ਤੇ ਬਾਬਰ ਦੇ ਖਾਨਦਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਆਨ ਤੇ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ।

ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਅਤਿ ਨਾਜ਼ੁਕ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜਥੇਬੰਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿਖਾਇਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਲੜੀਦਾ ਅਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੀਦੀ

ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਣਜੀਤ ਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਣਜੀਤ ਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ, ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਚਰਨ ਛੋਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਧਰਤ ‘ਤੇ ਸੁਭਾਇਮਾਨ ਹੈ। ਇਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਾਹਰ-ਬਾਹਰ ਪੂਰਬ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਉੱਚੀ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਥਾਨ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਜੰਗ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਤੋਂ ਮੁੜਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰਾ ਵਜਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਯੁੱਧ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਸੁਨਿ ਕਲਗੀਧਰ ਹੁਕਮ ਉਚਾਰਾ ॥ ਦੀਉ ਬਜਾਇ ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰਾ ॥ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਤੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਸਥਾਨ ‘ਤੇ ਕੁੱਝ ਦਿਨ ਆਰਾਮ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ 100 ਕੁ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਿੰਘ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦੋ ਤੁਰਕ ਅਲਿਫ ਖਾਨ ਤੇ ਸੈਦ ਬੇਗ ਆਪਣੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਸਮੇਤ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਲਾਹੌਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਰਾਹ ਵਿਚ ਬਿਲਾਸਪੁਰ ਦੇ ਰਾਜਾ ਅਜਮੇਰ ਚੰਦ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਾਂ, ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਤੁਰਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨਾ ਲਿਆ। ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਫੌਜਾਂ ਸਮੇਤ ਚਮਕੌਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪਏ। ਸਵੇਰ ਦਾ ਵੇਲਾ ਸੀ ਸੌਂਦੂ ਅਤੇ ਮੱਦੂ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਅਤੇ ਕਾਬਲ, ਪਿਸ਼ੌਰ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਆਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਚਾਨਕ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਭੇਜੇ ਤੁਰਕ ਸੈਦ ਬੇਗ ਤੇ ਅਲਫ ਖਾਨ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਤੁਰਕ ਸੈਨਾ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਸੂਹ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗ ਲਈ

ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਤੇ ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰਾ ਵਜਾਇਆ। ਜਦੋਂ ਸੈਦ ਬੇਗ ਨੇ ਸੁੰਦਰ ਨੀਲੇ ਜੰਗੀ ਘੋੜੇ ‘ਤੇ ਸਵਾਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਲਾਲ ਤੇ ਜਮਾਲ ਭਰੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਸਾਰ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਰੀਦ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਹ ਤੁਰਕ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰ ਛੱਡ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਆਣ ਪਹੁੰਚਾ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਤੁਰਕ ਫੌਜਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜੰਗ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਸੈਦ ਬੇਗ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦਿਆ ਵੇਖ ਕੇ ਅਲਿਫ ਖਾਨ ਨੂੰ ਬੜੀ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਵੀ ਦਿਲ ਛੱਡ ਗਿਆ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਵਾਗਾਂ ਮੋੜ ਲਈਆਂ ਤੇ ਫੌਜਾਂ ਸਮੇਤ ਨੱਠ ਤੁਰਿਆ।

ਇਸ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਨੀਚ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ‘ਤੇ ਪਾਣੀ ਫਿਰ ਗਿਆ। ਸੈਦ ਬੇਗ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸ ਹੀ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਫਰਵਰੀ 1703 ਵਿੱਚ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ

ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸੈਦ ਖਾਨ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸ਼ਾਹੀ ਫੌਜ ਨੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇਹ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਬੜੀ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਲੜਦਾ ਹੋਇਆ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਸ ਜੰਗ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਕਰਕੇ ਤੇ ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰਾ ਵਜਾਉਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਦਾ ਨਾਮ ‘ਰਣਜੀਤ ਗੜ੍ਹ’ ਪੈ ਗਿਆ। ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਥ ਰਤਨ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਸੇਵਾ ਰਤਨ ਜੱਥੇਦਾਰ ਬਾਬਾ ਬਲਬੋਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਕਾਲੀ 96 ਕਰੋੜੀ ਮੁੱਖੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਥ ਅਕਾਲੀ ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਤਖਤ ਕੋਲ ਹੈ।

ਤਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੜੈਚ
ਮੋਬਾ-7527931887

ਵੱਧਦੀ ਗਰਮੀ

ਘੱਟਦੇ ਰੁੱਖ
ਪੰਛੀ - ਪਰਿੰਦੇ , ਜਾਨਵਰ ਤੇ ਮਨੁੱਖ
ਸਭ ਹੋ ਰਹੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ
ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਦੁੱਖ ਹੀ ਦੁੱਖ।
ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਵੱਧਦੀ ਭੁੱਖ
ਘੱਟਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਰੁੱਖ ,
ਫਿਰ ਕਿੱਥੋਂ ਮਿਲੇਗਾ ਸੁੱਖ ?
ਘਰਾਂ - ਖੇਤਾਂ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਰੁੱਖ ।
ਪੰਛੀ - ਪਰਿੰਦੇ ਲਾਚਾਰ ਹੋਏ
ਬਹੁਤੇ ਕਈ ਬਿਮਾਰ ਹੋਏ ,
ਹਰ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ
ਭਾਰੀ ਬਦਲਾਅ ਹੈ ਆਇਆ
ਫਿਰ ਵੀ ਬੰਦਾ
ਕੁਝ ਸਮਝ ਨਾ ਪਾਇਆ ,
ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ
ਜੇ ਸੁਧਾਰ ਲਏਗਾ ,
ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਨਾ
ਖੱਜਲ ਖੁਆਰ ਹੋਏਗਾ...
ਮਾਸਟਰ ਸੰਜੀਵ ਧਰਮਾਣੀ
ਸ਼੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ
9478561356

ਗਜ਼ਲ

ਪਾਰ ਕਿਨਾਰੇ ਜਾ ਕੇ ਰਿਸਤੇ ਛੁੱਟੇ ਨੇ।
ਅੰਬਰ ਦੇ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਕੇ ਤਾਰੇ ਟੁੱਟੇ ਨੇ।
ਲੈ ਲਉ ਸਾਥੋਂ ਸੁੱਭਾਇਛਾਵਾਂ ਦੇ ਗੁਲਸ਼ਨ,
ਫੁੱਲ ਗੁਲਾਬੀ, ਮੌਲਸਿਰੀ ਤੇ ਗੁੱਟੇ ਨੇ।
ਯਾਦ ਤਿਰੀ ਦੀਆਂ ਕਿਰਚਾਂ ਕਿੱਥੋਂ ਆ ਗਈਆਂ,
ਜ਼ਖਮ ਦੁਬਾਰਾ ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਛੁੱਟੇ ਨੇ।
ਹੋਰਾਂ ਤੇ ਕਿਉਂ ਐਵੇਂ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋ,
ਰਹਿਬਰ ਨੇ ਖੁਦ ਅਪਣੇ ਰਾਹੀਂ ਲੁੱਟੇ ਨੇ।
ਹਾਕਮ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ,
ਆਪਣੇ ਹੀ ਸਾਹ ਆਪੇ ਲੋਕਾਂ ਘੁੱਟੇ ਨੇ।
ਦਾਦੀ ਮਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਬੜੀ ਫਿਰ ਆਈ ਹੈ,
ਉਖਲੀ ਦੇ ਵਿਚ ਜਦ ਵੀ ਦਾਣੇ ਕੁੱਟੇ ਨੇ।
ਕੌਣ ਗਿਆ ਹੈ ਚਾਰਚੁਫੇਰੇ ਖੁਸ਼ਬੂ ਹੈ,
ਟਹਿਣੀ ਦੇ ਨਾਲ ਫਿਰ ਤੋਂ ਅੰਕੁਰ ਛੁੱਟੇ ਨੇ।
ਯੁਗ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਾ ਇਹ ਇਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ,
ਬਾਰਿਸ਼ ਦੀ ਥਾਂ ਬੱਦਲਾਂ ਪੱਥਰ ਸੁੱਟੇ ਨੇ।
ਜੰਗਲ ਦੇ ਵਿਚ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਤੇ ਮਾਤਮ ਹੈ,
ਤੇਜ਼ਹਵਾਵਾਂ ਜੜ੍ਹ ਨਾਲ ਰੁੱਖ ਪੁੱਟੇ ਨੇ।
ਬਾਲਮ ਉਹਨਾਂ ਰੁੱਤ ਸੁਨਹਿਰੀ ਲੈ ਆਉਣੀਂ,
ਉਦਮ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਵਿਚ ਜੋ ਜੁੱਟੇ ਨੇ।
ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਾਲਮ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ
ਉਕਾਰ ਨਗਰ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ (ਪੰਜਾਬ)
ਮੋ. 9815625409

ਸੱਚ ਦੇ ਵਣਜਾਰੇ

ਯਾਰੋ ਅਸੀਂ ਸੱਚ ਦੇ ਵਣਜਾਰੇ ਹਾਂ,
ਚੰਨ ਵਰਗੇ ਨਾ ਸੀ ਪਰ ਤਾਰੇ ਹਾਂ।
ਕਿਸਮਤ ਤੇ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਮਾਣ ਨਹੀਂ ,
ਜੋ ਵੀ ਬਣੇ ਹਾਂ ਕਿਰਤ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਹਾਂ।
ਭਾਵੇਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਐਵੇਂ ਡਰਦੇ ਨਹੀਂ,
ਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰਾਂ ਤੇ ਪੈਂਦੇ ਭਾਰੇ ਹਾਂ।
ਨਾ ਜਾਣੇ ਕੀ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਇਸ ਜ਼ੀਨ ਚੋਂ,
ਪੰਜਾਬੀ ਹਾਂ ਸਹਿੰਦੇ ਘਲੂਘਾਰੇ ਹਾਂ।
ਤਕਦੀਰ ਤੇ ਚੱਲੇ ਨਾ ਜ਼ੋਰ ਕੋਈ,
ਹਾਰੇ ਹਾਂ ਆਪਣਿਆਂ ਤੋਂ ਹਾਰੇ ਹਾਂ।
ਸੱਚ ਜਿਉਂਦੀਏ ਤੇ ਸੱਚ ਹੰਢਾਈਏ ,
ਭਾਵੇਂ ਕੱਚੇ ਜੇਹੇ ਹੀ ਢਾਰੇ ਹਾਂ।
ਗੱਲ ਇਸ਼ਕ ਹਕੀਕੀ ਦੀ ਹੈ ਕਰੀਏ,
ਰੱਬ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਚੋਂ ਰਹਿੰਦੇ ਸਾਰੇ ਹਾਂ।
ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਵੀ ਯਾਰੋ ਰੋਗ ਹੰਢਾਈਏ
ਰਾਝੇ, ਪੰਨੂ ਤੇ ਮਜਨੂੰ ਸਾਰੇ ਹਾਂ।
ਮਨਦੀਪ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਗੱਲ ਕਰੀਏ
ਗਿੱਲ ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਸੁਣਦੇ ਲਾਰੇ ਹਾਂ।
ਮਨਦੀਪ ਗਿੱਲ ਧੜਾਕ
9988111134

ਕਵਿਤਾ

ਛੱਡ ਸੱਜਣਾ ਕੀ ਲੜਨਾ ਏ
ਨਾ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਬਿਨ ਸਰਨਾ ਏ
ਮਨ ਨੀ ਕਰਨਾ ਲੜਨੇ ਨੂੰ,
ਤੂੰ ਪਿਆਰ ਜੋ ਇੰਨਾ ਕਰਨਾ ਏ,
ਫੜ ਲੈ ਬਾਂਗ ਜਨਮਾਂ ਲਈ,
ਬਿਨ ਤੇਰੇ ਨਾ ਸਰਨਾ ਏ,
ਇਸ਼ਕ ਹੈ ਕੋਈ ਖੇਲ ਨਹੀਂ,
ਜੋ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਏ,
ਜਿਸਮਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਇਹ ਸੱਜਣਾ,
ਅਸੀਂ ਰੂਹਾਂ ਦੇ ਹਾਣੀ ਬਣਨਾ ਏ,
ਛੱਡ ਸੱਜਣਾ ਕੀ ਲੜਨਾ ਏ,
ਨਾ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਬਿਨ ਸਰਨਾ ਏ,
ਨਾਲ ਖੜ ਤੇਰੇ ਮੈਂ ਦਿਲਾ ਵੇ ,
ਪਿਆਰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਨਾ ਏ,
ਜਦ ਮਿਲਾਇਆ ਰੱਬ ਨੇ ਸਾਨੂੰ,
ਦੱਸ ਕਿਉਂ ਫਿਰ ਜੱਗ ਤੋਂ ਡਰਨਾ ਏ,
ਪ੍ਰਭ ਤਾਂ ਬਸ ਤੈਨੂੰ ਹੀ ਪਿਆਰ ਕਰੇ,
ਤੇਰੇ ਲਈ ਜੀਣਾ ਤੇ ਮਰਨਾ ਏ।
ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਕੌਰ ਰਾਏ 9592 796 591
ਪਿੰਡ ਪਮਾਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ।

ਨਿੰਬੂ

ਨਿੰਬੂ ਫਲ ਦੀ ਸੁਣੋਂ ਕਹਾਣੀ,
ਗੁਣਕਾਰੀ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਪਾਣੀ।
ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਇਹ ਦਵਾਈ,
ਹੁਣ ਰੁੱਤ ਗਰਮੀ ਦੀ ਆਈ।
ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਬੱਚਿਓ ਹੈ ਇਹ ਖਾਨ,
ਦੱਸਦੇ ਸਾਨੂੰ ਵੈਦ ਸੁਜਾਨ।
ਨਾਲ ਵਿਟਾਮਿਨਾਂ ਹੈ ਭਰਭੂਰ,
ਦਿਲ ਦੀ ਗਰਮੀ ਕਰਦਾ ਦੂਰ।
ਲੂੰ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਬਚਾਵੇ,
ਹਰ ਰੁੱਤ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ।
ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਤੋਹਫਾ ਅਨਮੋਲ,
ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਨਿੰਬੂ ਪੀਏ ਘੋਲ।
ਸਲਾਦ ਇਸ ਦਾ ਵੀ ਬਣ ਜਾਵੇ,
ਨਾਲ ਸਵਾਦ ਹਰ ਕੋਈ ਖਾਵੇ।
ਪੀਲਾ ਰੰਗ ਹੈ ਬਾਹਰੋਂ ਦਿਸਦਾ,
ਖੱਟਾ ਸਵਾਦ ਹੈ ਹੁੰਦਾ ਇਸਦਾ।
ਖੰਡ ਪਾਣੀ ਤੇ ਲੂਣ ਮਿਲਾਕੇ,
ਵਧੀਆ ਸ਼ਿਕੰਜਵੀ ਪੀਓ ਬਣਕੇ।
ਡੱਬਾ ਬੰਦ ਕਰੋ ਜੂਸ ਨਾ ਪੀਓ,
ਪੱਤੋਂ, ਵਧੀਆ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਓ।
ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਪੱਤੋਂ
ਪਿੰਡ ਪੱਤੋਂ ਗੀਰਾ ਸਿੰਘ ਮੋਗਾ ਫੋਨ ਨੰਬਰ
94658-21417

ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਵਧ ਰਹੀ ਬੇਈਮਾਨੀ

ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਮੁਨੀਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ,
ਜਿਥੇ ਰਹਿਬਰਾਂ ਬੋਲਿਆ ਬੜਾ ਸੱਚ ਯਾਰੋ।
ਬੇਅੰਤ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਗੁੰਝਲ ਚੰਗੇ ਸੰਤ ਬਾਬੇ,
ਨਿੱਤ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੱਤ ਯਾਰੋ।
ਦਿਨ ਰਾਤ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਸਾਧਨਾਂ ਤੋਂ,
ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਕੱਢ ਰਹੇ ਵੱਟ ਯਾਰੋ।
ਫਿਰ ਵੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ ਬੇਈਮਾਨੀ,
ਨਾ ਅਪਰਾਧ ਹੋ ਰਹੇ ਨੇ ਘੱਟ ਯਾਰੋ।
ਬਹੁਤੇ ਵਹਿਮਾਂ ਭਰਮਾਂ ਫਸੇ ਪਖੰਡੀਆਂ 'ਚ,
ਲੋਕ ਪੜ੍ਹ ਲਿਖ ਗਏ ਬੇਸ਼ੱਕ ਯਾਰੋ।
ਪਤਾ ਨਾ 'ਈਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਸੋਚ,
ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਹੈ ਪਚ ਯਾਰੋ।
ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਬੁਢਲਾਡਾ
94176 42327

ਲੱਗਦੈ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਬੇੜਾ ਗਰਕ ਗਿਆ

ਕ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ, ਖ਼ੁਦਮੁਖ਼ਤਿਆਰੀ,
ਮਹਿੰਗਾਈ ਅੱਤਮਚਾਈ।
ਚੁਫੇਰੇ ਝੂਠ ਦਾ ਹੋਇਆ ਪਸਾਰਾ,
ਫੁਪ ਗਈ ਕਿਤੇ ਜਾ ਸਚਾਈ।
ਕਹਿਣੀ ਤੇ ਕਰਨੀ ਵਿੱਚ ਵਜੀਰਾਂ ਦੇ,
ਪੈ ਯਾਰੋ ਹੁਣ ਫਰਕ ਗਿਆ।
ਲਗਦੈ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਬੇੜਾ ਗਰਕ ਗਿਆ।
ਲਗਦੈ ਮੁੜ ਲਹਿੰਦੇ ਇਹ ਚੜ੍ਹਨਾ ਨਾਹੀਂ।
ਹੱਥ ਕਿਸੇ ਨੇ ਹੁਣ ਫੜਨਾ ਨਾਹੀਂ।
ਔੜਾ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰੁੜਿਆ ਜਾਂਵਦਾ,
ਵਤਨ ਦਾ ਗੱਡਾ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਸਰਕ ਗਿਆ।
ਲੱਗਦੈ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਬੇੜਾ ਗਰਕ ਗਿਆ।
ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਬੰਨ੍ਹ ਪੱਟੀਆਂ ਲੋਕ ਭੇਡਾਂ ਹੋ ਗਏ।
ਦੁੱਖ ਜਨਤਾ ਦੇ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਚਹੇਡਾਂ ਹੋ ਗਏ।
ਜਿਧਰ ਚਹੁੰਦਾ ਨਿਜਾਮ ਭਜਾਈ ਜਾਂਦਾ,
ਜਾਪੋ ਜਨਤਾ ਦੇ ਜੀ ਹਿਨ 'ਚੋਂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਤਰਕ
ਗਿਆ।
ਲੱਗਦੈ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਬੇੜਾ ਗਰਕ ਗਿਆ।
ਹਰ ਪਾਸੇ ਨੇਤਾ ਜੀ ਨੇ ਲੁੱਟ ਮਚਾਈ।
ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਤੇ ਨੀਤੀ ਨਵੀਂ ਕੁੱਟ ਚਲਾਈ।
ਲੱਗਦੈ ਢਾਂਚਾ ਮੇਰੇ ਮੁਲਕ ਦਾ ਚੂਲ ਤੋਂ ਜਰਕ
ਗਿਆ।
ਲੱਗਦੈ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਬੇੜਾ ਗਰਕ ਗਿਆ।
ਖਾਲੀ ਪਿਆ ਹਾਕਮ ਕਰੇ ਖਜਾਨਾ।
ਸੁਣ ਮਖੋਲਾਂ ਕਰਦਾ ਕੁੱਲ ਜਮਾਨਾ।
ਸੋਨ ਚਿੜੀ ਪੰਜਾਬ ਓ ਮੇਰਾ
ਯਾਰੋ ਬਣ ਹੁਣ ਨਰਕ ਗਿਆ।
ਲੱਗਦੈ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਬੇੜਾ ਗਰਕ ਗਿਆ।
ਵਿੱਚ ਦਰਬਾਰ ਕੰਜਰੀਆਂ ਰੋਜ਼ ਨਚਾਉਂਦਾ,
ਨਾਲੇ ਸਰਾਬਾਂ ਦੇ ਦੌਰ ਚਲਾਉਂਦਾ।
ਸੁਣਿਐ ਬਾਦਸਾਹ ਮੇਰੇ ਮੁਲਕ ਦਾ
ਬੁੱਢੇ ਵਰ੍ਹੇ ਹੁਣ ਠਰਕ ਗਿਆ।
ਲੱਗਦੈ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਬੇੜਾ ਗਰਕ ਗਿਆ।
ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ 'ਦੀਪ'
ਮੋਬਾ: 9876004714

ਧੀਆਂ ਪੁੱਤਰ

ਕਾਰਾਂ ਕੋਠੀਆਂ ਤਾਂ ਲੱਭ ਦਿੰਦੇ ਨੇ
ਵਥੇਰੇ ਮਾਪੇ
ਕੋਈ ਕੋਈ ਬਣਾਉਂਦੇ ਪਰ ਚੱਜ ਦੀਆਂ
ਜੋੜੀਆਂ .
ਬਹੁਤੀਆਂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਤਾਂ ਵੀ ਸੂਰਤਾਂ ਹੀ
ਪੈਂਦੀਆਂ ਨੇ
ਦੁਨੀਆਂ 'ਤੇ ਚੱਜ ਦੀਆਂ ਸੀਰਤਾਂ ਨੇ
ਬੋੜੀਆਂ .
ਤੱਪੜਾਂ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਵੀ ਧੀਆਂ ਪੜ੍ਹ
ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ
ਮਹਿੰਗਿਆਂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁੱਤਾਂ ਤੋਂ ਨਾ ਪੜ੍ਹ
ਹੋਵੇ ,
ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਲੋਹੜੀ ਤਾਂ ਮਨਾਉਂਦਾ ਜੱਗ
ਵੇਖਿਆ ਏ
ਪਰ ਕੋਈ ਕੋਈ ਵੰਡਦਾ ਏ ਧੀਆਂ ਦੀਆਂ
ਲੋਹੜੀਆਂ .
ਮੂਲ ਚੰਦ ਸ਼ਰਮਾ .

ਪੈਸਾ

ਕਿਉਂ ਪੈਸਾ ਪੈਸਾ ਬੰਦਿਆਂ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਨਾ
ਬਿਨ ਆਈ ਮੌਤ ਕਿਉਂ ਮਰਦਾ ਰਹਿੰਨਾ
ਵੇਖਤਰਕੀਰੋਂ ਦੀ ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰੀ ਸੜਦਾਰਹਿੰਨਾ
ਜਿਵੇਂ ਦੁੱਧ ਕਾੜਨੀ ਕੜਦਾ ਉਵੇਂ ਕੜਦਾ ਰਹਿੰਨਾ
ਝੂਠ ਫਰੇਬ ਆਪਣਿਆਂ ਤੇ ਹੀ ਜੜਦਾ ਰਹਿੰਨਾ
ਨਿੱਤ ਪਾਪ ਦੀ ਪੌੜੀ ਚੜਦਾ ਰਹਿੰਨਾ
ਨਾਲ ਕੋਣ ਲੈ ਗਿਆ
ਕਿਸਨੇ ਗੱਠਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣੀਆਂ
ਪੰਨ ਦੌਲਤ ਦੀਆਂ ਪੰਡਾਂ
ਸੰਧੂਆਂ ਏਥੇ ਹੀ ਨੇ ਰਹਿ ਜਾਣੀਆਂ।
ਆਈ ਚਲਾਈ ਜਿਹੀ
ਚੱਲੀ ਜਾਏ ਬੱਸ ਏਨਾਂ ਬਹੁਤ ਬਥੇਰਾ ਏ
ਐ ਦੁਨੀਆਂ ਵਾਲਿਓ
ਇਹ ਪੈਸਾ ਨਾ ਤੇਰਾ ਏ ਨਾ ਮੇਰਾ ਏ।।
ਬਲਤੋਜ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਬੁਰਜ
9465818158

ਚਿੱਟਾ ਕੁੜਤਾ

ਰੁੱਤ ਆਈ ਚਿੱਟੇ ਕੁੜਤੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ,
ਇਸਦਾ ਪਰਦਾ ਬੜਾ ਕੁਝ ਕੱਜਦਾ ਏ।
ਮਾਰੀਆਂ ਠੱਗੀਆਂ ਹੋਰਾ ਫੇਰੀਆਂ
ਨੂੰ,
ਇਹ ਬੜਾ ਸਾਂਭ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖਦਾ
ਏ।
ਉੱਝ ਤਾਂ ਪਾਉਂਦੇ ਲੋਕ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ,
ਸਾਧਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਜੀ ਆਏ ਫੱਬਦਾ ਏ।
ਖਾ ਖਾ ਕੇ ਪੂਰਿਆ ਇਹਨਾਂ ਢਿੱਡ ਹੁੰਦਾ,
ਦਾਅ ਵੇਖਦੇ ਫੇਰ ਕਿਵੇਂ ਲੱਗਦਾ
ਏ।
ਚਿੱਟਾ ਬਗਲਾ ਵੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦਾ,
ਵਿੱਚ ਛੱਪੜ ਦੇ ਡੱਡਾ ਪਿਆ ਲੱਭਦਾ ਏ।
ਵਿਹਲੜ ਦੇਵੇ ਨਾ ਜੁੱਤੀ ਤੇ ਪੈਣ
ਮਿੱਟੀ,
ਨਾਲ ਕੱਪੜੇ ਬੜਾ ਈ ਝੰਬਦਾ ਏ।
ਮਿਹਨਤਕਸ ਦੇ ਗੱਲੋਂ ਨਾ ਮੈਲ ਜਾਵੇ,
ਘਰੇ ਸੰਖ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਵੱਜਦਾ ਏ।
ਹੱਥ ਜੋੜ ਮਿੰਨਤ ਨਾ ਸੁਣੇ ਕੋਈ,
ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਏ।
ਇਹ ਚਿੱਟੇ ਪਾ ਘੁੰਮਦੇ ਵਿੱਚ ਗੱਡੀਆਂ,
ਬੋਰਜਗਾਰ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਜੱਬਦਾ ਏ।
ਚਿੱਟੇ ਕੁੜਤੇ ਨੇ ਦੇਸ ਸਾਡਾ ਨੰਗ
ਕੀਤਾ,
ਕਈ ਘਰਾਂ ਦਾ ਦਿਵਾਲਾ ਵੀ ਕੱਢਦਾ ਏ।
ਪਰ, ਪੱਤੋਂ, ਸਾਰੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਇੱਕੋ
ਜਿਹੇ,
ਡਰ ਚੋਰਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਨੂੰ ਵੱਢਦਾ ਏ।
ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਪੱਤੋਂ ਪਿੰਡ ਪੱਤੋਂ ਗੀਰਾ ਸਿੰਘ ਮੋਗਾ
ਫੋਨ ਨੰਬਰ
94658-21417

ਗਜ਼ਲ

ਹਰ ਇਕ ਬੰਦਾ ਗੁੰਝਲ ਵਿਚ ਹੈ ਗੁੰਝਲ
ਭੁੰਡਪਟਾਕਾ।
ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਅੰਦਰ ਤਿੜਕ ਗਿਆ ਏ
ਹਾਸਾ।
ਉਸ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵਿਚ ਜੰਨਤ ਜੱਫੀ ਪਾ ਕੇ
ਮਿਲਦੀ,
ਆਸਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਰਾਦਾਂ ਪਾ ਕੇ ਭਰਿਆ ਜਿਸ ਨੇ
ਕਾਸਾ।
ਬੰਦੇ ਜਿਹੜੇ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਬੁਲੰਦੀ ਤੋੜ
ਲਿਆਏ,
ਸੂਰਜ ਚੰਨ ਸਿਤਾਰੇ ਦੇ ਵਿਚ ਜਿੱਦਾਂ ਲੋਅ ਦਾ
ਵਾਸਾ।
ਸੁੱਕੇ ਹੋਏ ਹਾਸੇ ਵਿਚ ਵੀ ਫੁੱਲ ਗੁਲਾਬੀ ਖਿੜਦੇ,
ਜੇਕਰ ਦੁਖ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਵੇ ਪਿਆਰ
ਦਿਲਾਸਾ।
ਬੱਦਲੀ ਤੋਂ ਬਿਨ ਉਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨਿਗੂਣੀ ਤੇ
ਨਿਰਮੋਹੀ,
ਤਾਂ ਹੀ ਮਾਰੂਥਲ ਹੈ ਰਹਿੰਦਾ ਉਮਰਾਂ ਤੀਕਰ
ਪਿਆਸਾ।
ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਨ-ਮਨ-ਧਨ ਦੇ ਕੇ ਰਸਤੇ ਤੱਕ
ਪਹੁੰਚਾਇਆ,
ਮੰਜ਼ਿਲ ਪਾ ਕੇ ਮਤਲਬ ਪਿੱਛੋਂ ਲੰਘਦੇ ਵੱਟ ਕੇ
ਪਾਸਾ।
ਬੁੱਧੀ ਵਾਲੇ ਪੜ੍ਹ ਲੈਂਦੇ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ
ਲਿਖਿਆ,
ਜੀਵਨ ਵਾਲੀ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਹੈ ਚਿਹਰਾ ਇੱਕ
ਖੁਲਾਸਾ।
ਬਾਲਮ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਵਿਚ ਅਪਣੀ ਇੱਝ ਮਿਠਾਸ
ਬਣਾਵੀਂ,
ਜਿਉਂ ਘੁਲਦਾ ਏ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ
ਪਤਾਸਾ।
ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਾਲਮ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ
ਉਕਾਰ ਨਗਰ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ (ਪੰਜਾਬ)
ਮੋ. 9815625409

ਭੁਲੇਖੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ

ਦੁੱਖ ਤਾਂ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਬਥੇਰੇ ਨੇ ,
ਪਾਏ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਨੇ ਵੀ ਘੇਰੇ ਨੇ।
ਕਰੇ ਉਡੀਕ ਕਿ ਕੋਈ ਆਵੇਗਾ ,
ਜਿਹੜਾ ਸੂਤੇ ਭਾਗ ਜਗਾਵੇਗਾ।
ਖੋਲ੍ਹੋ ਕਿਸਮਤ ਦੀ ਪੋਟਲੀ ਨੂੰ ,
ਭਰ ਦੇਵਾਗਾ ਉਸਦੀ ਝੋਲੀ ਨੂੰ।
ਕੱਟੀ ਜਾਵੇਗੀ ਫਿਰ ਚੁਰਾਸੀ ,
ਫਿਰ ਨਾ ਰਹਿਣੀ ਕੋਈ ਉਦਾਸੀ।
ਆਸ ਲਗਾਏ, ਨੱਕ ਰਗੜ੍ਹ ਦੇ ਵੇਖੋ ਨੇ,
ਭੁਲੇਖੇ ਨੇ ਜੀ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਭੁਲੇਖੇ ਨੇ।
ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਏਥੇ ਬਹੁਤ ਭੁਲੇਖੇ ਨੇ।
ਲੋਕਤੰਤਰ ਮੇਰੇ ਦੇਸ ਦੀ ਸਾਨ ਹੈ ,
ਇਤਿਹਾਸ ਬੜਾ ਯਾਰੋ ਮਹਾਨ ਹੈ।
ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ,
ਐਪਰ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਹੈ।
ਸਰਕਾਰਾਂ ਸੁਣਨ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਦੀ ,
ਜੂਨ ਸੁਧਾਰਨ ਇਹ ਰਿਸਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀ।
ਅੱਛੇ ਦਿਨੋਂ ਕਾ ਵੇਖ ਕੇ ਖਾਬ ,
ਪਾਉਣ ਵੇਟਾਂ ਲੋਕ ਬੇ-ਹਿਸਾਬ।
ਅੱਖ ਖੁੱਲਦੀ ਜਦੋਂ ਪੈਂਦੇ ਪੱਕੇ ਨੇ ,
ਵੇਟਰਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਚ ਹੁੰਦੇ ਬਹੁਤ ਭੁਲੇਖੇ ਨੇ ,
ਭੁਲੇਖੇ ਨੇ ਜੀ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਭੁਲੇਖੇ ਨੇ ,
ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਏਥੇ ਬਹੁਤ ਭੁਲੇਖੇ ਨੇ।
ਮਨਦੀਪ ਗਿੱਲ ਧੜਾਕ
9988111134

ਆਪਣਾ ਮੂਲ ਪਛਾਣ

ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਸਬਰ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਕਤੀ ਦਾ ਅਸੀਮ ਅਤੇ ਅਦਿਸ਼ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਸਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਸਬਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਅੱਵਲ ਮੁਕਾਮ ਹਾਸਿਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਖਤ ਘਾਲਣਾ ਦੇ ਗੁਣ ਸਿੱਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਅਰਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਕਹਾਵਤ ਹੈ ਕਿ ਸਬਰ ਦਾ ਸਵਾਦ ਕੱਢਣਾ ਪਰ ਫਲ ਮਿੱਠਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਹਣਾ ਅਤਿਕਥਨੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਭ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਕੱਲੀ ਵਿਉਂਤ ਘੜਨੀ ਵੀ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸੰਜਮ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਭਰੋਸਾ ਵੀ ਅਤਿ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਅਧੁਨਿਕ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਵੇ ਦੀ ਹੋੜ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਨਾਲੋਂ-ਨਾਲ ਰਿਸਤੇ-ਨਾਤੇ ਵੀ ਤੀਲਾ-ਤੀਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਚਿੜਚਿੜੇ ਪਣ ਨਾਲ ਸੋਚਣ ਸਮਰੱਥਾ ਘਟਦੀ ਹੈ। ਜੋ ਸਹੀ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਰੁਕਾਵਟ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਸਬਰ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਮੌਕੇ ਗਵਾ ਕੇ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੇ ਖੁੱਬ ਜਾਦੇ ਹਨ। ਸਥਿਰਤਾ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਗੁਣ ਧਾਰਨ ਲਈ ਸਬਰ ਦੀ ਲੀਹ ਲੰਘਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਅਕੜਾ ਨੂੰ ਨਿੱਜੋਂ ਕੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਨਤੀਜੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਤਣਾਅ ਮੁਕਤ ਕਰ ਆਸਾਵਾਦੀ ਤਰੰਗਾ ਦੀ ਲਹਿਰ ਸਿਰਜਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਸਦਕੇ ਵਿਆਕਤੀ ਅੱਖੇ ਪੈਂਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅੰਸ ਲੱਭ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਬੋਲੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਤੇ ਬੌਧਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਪੈਮਾਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਬੋਲੇ ਕੁਸ਼ਬਦਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਕੀਮਤੀ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਨਾ ਪਾਉ। ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਪੰਥ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨਮਈ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗੋਲਿਆ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸਿਆਣਪ ਹੈ। ਅਜੋਕੀ ਪੀੜੀ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਸਹਿਜ ਰਿਹਣਾ ਅਸਾਨ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਰਾਮ, ਡੂੰਘੇ ਸਾਹ ਅਤੇ ਕਸਰਤ ਸਭ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਐਡਰੇਨਾਲੀਨ (ਤਣਾਅ ਵਾਲਾ ਰਸਾਇਣਕ) ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਐਂਡੋਰਫਿਨ (ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰਸਾਇਣ) ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। 20- ਮਿੰਟ ਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਤਣਾਅ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਹਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨੂੰ ਹੱਲ

ਕਰਨ ਦੇ ਵਾਧੂ ਤਰੀਕੇ ਹਨ। ਪਰ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਖ਼ਤਾਵਾਂ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਇੱਛਾ ਮੁਤਾਬਕ ਨਾ ਹੋਣਾ ਵੀ ਹੈ। ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਕਰਨਾ ਉਤਮ ਸੋਚ ਹੈ। ਦਿਆਲਤਾ ਜਾਂ ਗੁੱਸੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਕੀ ਸੋਚਦਾ, ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ, ਚਾਹੁੰਦਾ ਜਾਂ ਕਰਾਂਗਾ? ਕਲਪਨਾ ਕਰਨਾ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਪਾਸਿਓਂ ਕੀ ਸੰਭਵ ਹੈ? ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵੀ ਬਖ਼ੂਬੀ ਪਹਿਚਾਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਮਦਰਦੀ ਦੇ ਕੋਮਲ ਰਿਸਤੇ ਬੋਲ-ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੁੜਦੇ ਹਨ। ਸੈਰ ਜਾਂ ਮੱਦਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦੁੱਖ-ਸੱਖ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਜਾਣ ਨਾਲ ਰਿਸਤੇ ਜਿਉਂਦੇ ਰਿਹਦੇ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਮਝ ਕੇ ਹਮਦਰਦੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਖੁਦ ਨੂੰ ਸਮਾ ਦੇਣਾ ਸਬਰ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਹੈ। ਸਵੈ-ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਇੱਕ ਨਾਜ਼ਕ ਪਹਿਲੂ ਹੈ। ਗਰੀਬ ਦੇ ਮਹਾਨ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਅਰਸਤੂ ਨੇ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ - ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਨੂੰ ਖਗਲੋਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੈ ਜਿਸ ਉਪਰ ਅਸੀਂ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਅਕਸਰ ਤਣਾਅ, ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਬੇਚੈਨੀ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੇਂਟ ਆਗਸਟੀਨ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ @ਪੀਰਜ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਸਾਥੀ ਹੈ - ਇਹ ਇੱਕ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਡੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਕੇ ਹੱਲ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਸਬਰ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਅਨੰਦਮਈ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਨਾਸਾਜ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਜੀਵਨ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਮਨ ਤੇ ਸਰੀਰ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਕੇ ਆਸਾਵਾਦੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੀਰਜ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਫੋਕਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ

ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਲ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਦੀ ਬਜਾਏ ਤਰਕ ਅਧਾਰ ਫੈਸਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਸਬਰ ਨਾਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਪੀਰਜ ਨਾਲ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਹੁਨਰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਉਰਜਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇੱਛਾਵਾਂ ਜੀਵਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ ਪਰ ਉਮੀਦਾਂ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਫਰ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦਾ ਸਾਮ੍ਹਣਾ ਕਰੋ। ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅੱਖੀ ਜੰਗ ਵੀ ਜਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾਦਾਇਕ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਮਨ @ਤੇ ਕਾਬੂ ਰੱਖਣਾ

ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਫਰ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦਾ ਸਾਮ੍ਹਣਾ ਕਰੋ। ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅੱਖੀ ਜੰਗ ਵੀ ਜਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾਦਾਇਕ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਮਨ @ਤੇ ਕਾਬੂ ਰੱਖਣਾ

ਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀ ਲਹਿਰ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਨ ਹੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਸਲ ਚਾਲਕ ਹੈ। ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਨਜ਼ਰੀਆ ਨਾਲ ਮਨ ਨੂੰ ਮਹਿਕਾਉਂਦੇ ਰਹੋ। ਗਿਆਨ ਦਾ ਅਨਮੋਲ ਖਜ਼ਾਨਾ ਇਕੱਤਰ ਕਰੋ ਜੋ ਮਨ ਦੀਆਂ ਬੁਝਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਵੇਗਾ। ਪਰਦੇ ਅੰਦਰ ਛੁਪੇ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਪੱਖ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਖਿਲ ਜਾਣਗੇ। ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਦੁਸਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਅੰਤ ਅਤੇ ਸਫਲਤਾ ਭਰਪੂਰ ਖੁਸ਼ਨਮਾ ਮਹੋਲ ਦਾ ਅਗਾਜ ਸੰਭਵ ਹੈ।

ਐਡਵੋਕੈਟ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ
ਮੋ 78374 903091

ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਗਰਮੀ ਸਰਦੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ?

ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਮਾਰਾਮਾਰੀ ਚਾਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ 'ਤੇ ਘਟੀਆ ਤੋਂ ਘਟੀਆ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਧੋਤਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕੋਈ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਪਾਰਟੀ ਵੋਟਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਿਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤੇ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਰਾਖਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਤੁਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਵਿੱਚ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਭਿਆਨਕ ਮੁਕਾਬਲਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰੀ, ਵਿਦਿਆ ਤੇ ਗਰੀਬੀ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਰਗੇ ਮੁੱਦੇ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਮੰਨਣਪੂਰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਰੋਡ ਸ਼ੋਅ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। 42 - 43 ਡਿਗਰੀ ਤਾਪਮਾਨ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਰਮੀ ਨਾਲ ਜੀਭ ਨਿਕਲ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਰੋਡ ਸ਼ੋਅ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇਤਾਨੇ ਕੁੜਤੇ ਪਜ਼ਾਮੇ ਉੱਪਰ ਵਾਸਕਟ (ਬਿਨਾਂ ਬਾਹਾਂ ਦੀ ਜੈਕਟ) ਪਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਸੁੱਚਾ ਨਿਹੰਗ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਬਣੇ ਕਛਹਿਰੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੁੜਕੇ ਮੁੜਕੀ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ ਬੋਲਿਆ, ਯਾਰ ਵੇਖ ਲਉ ਕਮਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਆ, ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਗਰਮੀ ਨਾਲ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋਏ ਪਏ ਅਤੇ ਇਹ ਕਮੀਜ਼ 'ਤੇ ਕੁੱਤੇ ਝੱਗੀ ਪਾਈ ਫਿਰਦਾ ਆ। ਇਹਨੂੰ ਗਰਮੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ? ਕੋਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੀਰੋ ਫੌਜੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ਨਿਹੰਗਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦੇ ਖੁਮਾਰ ਨੇ ਬੁਲਟ ਪਰੂਠ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਆ। ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਵੀ ਸਾਡੇ ਵਰਗਾ ਈ ਸੀ। ਤਾਕਤ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਵਸਤੂ ਆ ਜਿਹੜੀ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਰੱਬ ਬਣਨ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾ ਦਿੰਦੀ ਆ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਇੱਕ ਚੋਟੀ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੁਖੀ ਤਾਂ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅੱਧੀ ਬਾਂਹ ਦਾ ਕੁੜਤਾ ਪਾਈ ਫਿਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਆ। ਸੁੱਚੇ ਨਿਹੰਗ ਨੇ ਨਹਿਲੇ 'ਤੇ ਦਹਿਲਾ ਸੁੱਟਿਆ, ਫੌਜੀਆ ਅਸਲ ਗੱਲ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਈ ਨਈਂ। ਕੁੜਤੇ ਦੀਆਂ ਸਿਰਫ ਦੋ ਜੋਬਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ ਪਰ ਵਾਸਕਟ ਸਮੇਂ ਪੰਜ ਜੋਬਾਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ। ਲੀਡਰ ਸੋਚਦੇ ਆ ਕਿ ਜੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਫੰਡ ਮਿਲ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇੱਕ ਜੋਬ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣਾ ਅੱਖਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਆਂ।

ਬਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਏ. ਆਈ. ਜੀ.
ਪੰਡੋਰੀ ਸਿੱਧਵਾਂ 9501100062

ਆਖਿਰ ਮੰਜਿਲ ਕਿੱਥੇ ਹੈ?

ਹਰ ਮੁਸਾਫਿਰ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮੰਜਿਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇ। ਦੂਜਾ; ਹਰ ਰਾਹ ਦਾ ਆਖਰੀ ਪੜਾਅ ਮੰਜਿਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਰਾਹਵਾਂ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਲੰਮੀਆਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਣ? ਪ੍ਰੰਤੂ ਅੰਤਿਮ। ਸੱਚ ਮੰਜਿਲ ਨੂੰ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਹਵਾਂ ਵਿਚ ਖਲੋਅ ਕੇ / ਰੁਕ ਕੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਸਖ਼ਸ਼ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੰਜਿਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮੰਜਿਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਢੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹੈ ਲਗਾਤਾਰ ਚਲਦੇ ਰਹਿਣਾ/ ਤੁਰਦੇ ਰਹਿਣਾ। ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਸਹੀ ਰਾਹ ਉੱਪਰ ਬਿਨਾਂ ਰੁਕੇ ਲਗਾਤਾਰ ਚੱਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਆਖਿਰ 'ਰ' ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਮਿਥੀ ਹੋਈ ਮੰਜਿਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

'ਰਾਹਵਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਖੜ ਕੇ ਮੰਜਿਲ ਮਿਲਦੀ ਨਾ ਤੁਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਆਖਿਰ ਪੰਥ ਮੁਕਾ ਜਾਣਾ।'

ਖਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੰਜਿਲ ਕੇਵਲ ਸੰਸਾਰਕ ਮੰਜਿਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਬਲਕਿ ਕਈ ਵਾਰ 'ਅਧਿਆਤਮਕ ਮਾਰਗ' ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਕਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਧਿਆਤਮਕ ਮਾਰਗ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਅਸਲ ਮੰਜਿਲ 'ਲ' ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ' ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਸਲ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲਿਆ ਉਸਦਾ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਸਫਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

'ਭਈ ਪਰਾਪਤਿ ਮਾਨੁਖ ਦੇਹੁਗੀਆ ਗੋਬਿੰਦ ਮਿਲਣ ਕੀ ਇਹ ਤੇਰੀ ਬਰੀਆਂ।'

(ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਅੰਗ-12)

ਅੱਜ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਸਲ ਮੰਜਿਲ ਲਈ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਖ਼ਬਰ! ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਅੱਜ ਦਾ ਮਨੁੱਖ ਭੱਜ ਦੌੜ ਭਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਬਤੀਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰ ਸਮੇਂ ਪੈਸੇ, ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਸ਼ੌਹਰਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਘਾੜਤਾਂ ਘੜਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਗੁਆਚਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਨਸਿਕ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦਾ ਸਿਕਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਿਆਣਿਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੇ ਜਵਾਨੀ ਪਹਿਰ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਇੰਨਾ ਮਸ਼ਰੂਫ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਭੋਰਾ ਭਰ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪੈਸੇ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਭੱਜ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ! ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵਧੀਆ ਖਾਣਾ ਨਹੀਂ ਖਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਵਕਤ ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰੀਰਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨੇ ਘੇਰ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਫੇਰ ਮਨੁੱਖ ਬੀਤੇ ਵੇਲੇ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਕੇ ਪਛਤਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ! ਫੇਰ ਸਮਾਂ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

'ਬੀਤੇ ਜੇਰੇ ਬੀਤੇ ਜੇਰੇ ਜਨਮ ਅਕਾਸ਼ ਹੈ ॥ (ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਅੰਗ-1352-53)

ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮਨੁੱਖ ਕੋਲ ਜਿੱਥੇ ਪੈਸਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉੱਥੇ ਹੀ ਮਾਨਸਿਕ 'ਸਕੂਨ' ਵੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਪੈਸੇ ਦੀ ਦੌੜ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ 'ਮਸ਼ੀਨ' ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਮਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ! ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਸ਼ੌਹਰਤ ਨਾਲ ਸਕੂਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅੱਜ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ 'ਪ੍ਰਾਪਤ' ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

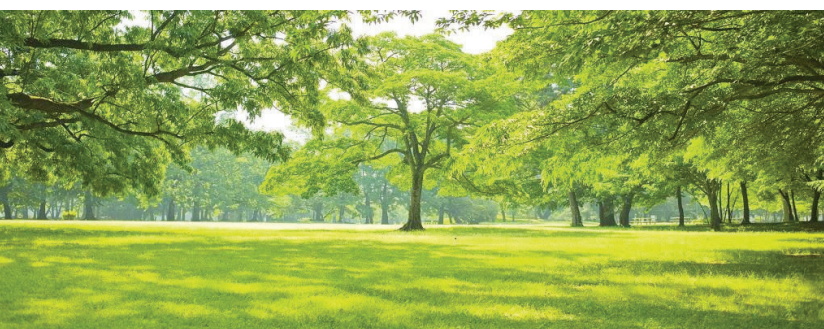
ਇਹ ਗੱਲ 100 ਫੀਸਦੀ ਸੱਚ ਅਤੇ ਦਰੁੱਸਤ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਵੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਕੋਈ ਢੇਰੀ ਢਾਉਣ ਵਾਲੀ ਜਾਂ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਢਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਭੱਜ ਕੇ ਕਿਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਦੀ ਪ੍ਰੋੜਤਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਅਸਲ ਸੱਚ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਹੈ। ਹਾਂ, ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਜਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣਾ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ! ਇਸ ਕਾਮਯਾਬੀ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ 'ਆਪਣਿਆਂ' ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ਜਾਂ 'ਆਪਣੇ- ਆਪ' ਨੂੰ ਹੀ ਭੁੱਲ ਜਾਣਾ 'ਸਿਆਣਪ' ਨਹੀਂ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜਿਹੜਾ ਜੀਵਨ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਸੁਖ ਅਤੇ ਚੈਨ ਨਾਲ 'ਆਪਣਿਆਂ' ਨਾਲ

ਡਾ. ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਰਾਠੌਰ
ਸੰਪਰਕ 90414-98009

ਬਤੀਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੂਫੀ ਪ੍ਰੰਧ ਦਾ ਅੰਤਰਗਤ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, 'ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਇੱਕ ਪੁੱਲ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਆਣੇ ਲੋਕ ਪੁੱਲ ਤੇ ਘਰ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ।' ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਮਸ਼ੀਨੀ ਜੀਵਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਿਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਬਲਕਿ ਮਨ ਦੀਆਂ ਕੋਮਲ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੂਹ ਦੇ ਚੈਨ / ਸਕੂਨ ਲਈ ਜਿਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਕੰਮ ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ; ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਸਾਂ- ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਕੰਮ ਬਾਰੇ ਸਿਰਫ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਹੋ; ਕਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਭਾਵ ਜਿਹੜੇ ਕੱਪੜੇ ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹੋ; ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਘੁੰਮ ਸਕਦੇ ਹੋ ਉਹ ਕੰਮ ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਸਾਰਥਕ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਬਤੀਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਸੰਸਾਰਕ ਜੀਵਨ ਸੁਖਦਾਇਕ ਬਤੀਤ ਹੋਵੇ ਉੱਥੇ ਹੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਕੂਨ ਵੀ ਮਿਲ ਸਕੇ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹੀ ਅਜੋਕੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਆਦਰਸ਼ਕ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਦਾ ਕਾਰਗਰ ਨੁਕਤਾ ਹੈ।

ਦਰਖਤਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ

ਸੋਨੂੰ ਅਤੇ ਮਨਵੀਰ ਇਕ ਹੀ ਜਮਾਤ 'ਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਨ। ਸੋਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੇ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਉਸਦੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਘਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦਰਖਤ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਦਕਿ ਮਨਵੀਰ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਨੇੜਲੇ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਥਾਂ ਮਹਿੰਗੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਘਰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਤੰਗ ਜਿਹੀ ਜਗਾ 'ਚ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਅਚਾਨਕ ਕੋਰਨਾ ਮਹਾਵਾਰੀ ਆ ਗਈ। ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੋਨੂੰ ਅਤੇ ਮਨਵੀਰ ਦੇ ਦਾਦੇ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਲਪੇਟ 'ਚ ਆ ਗਏ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦੋਵਾਂ 'ਚ ਆਕਸੀਜਨ ਦੀ ਘਾਟ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹ ਲੈਣ 'ਚ ਦਿੱਕਤ ਆਉਣ ਲੱਗੀ। ਸਾਰੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ 'ਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ

ਬੈਡ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਘਰੇ ਇਕੱਤਵਾਸ 'ਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ। ਪਿੰਡ ਘਰ 'ਚ ਦਰਖਤਾਂ ਕਾਰਨ ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾ-ਭੁੱਲਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸੋਨੂੰ ਦੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਠੀਕ ਹੋ ਗਏ ਜਦਕਿ ਮਨਵੀਰ ਦੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਗੰਭੀਰ ਹੁੰਦੀ ਗਈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਦਰਅਸਲ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮਹੌਲ, ਤੰਗ ਥਾਂ ਤੇ ਦਰਖਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਕਸੀਜਨ ਪੱਧਰ ਲਗਾਤਾਰ ਘਟਦਾ ਗਿਆ ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈਣ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣ ਗਿਆ। ਸਿੱਖਿਆ-ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੁੱਖ ਲਗਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਅਮਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ
ਮੋਬਾਈਲ ਨੰ: 9888940211

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM

Cheif Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 254

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

24 MAY TO 30 MAY, 2024

FREE
ADMISSION
We welcome
All

FREE CHILDREN'S CARNIVAL GAMES

Bolla Market

VIMAL GOYAL AND DEEPAK BANSAL
(Presidents)
& IDP Team Cordially Invites Everyone to Join

78th INDIA'S INDEPENDENCE DAY PARADE

13TH INDIA DAY PARADE

SUNDAY, AUGUST 25th, 2024 at 1:30 PM

FORM: PATEL BROTHERS TO LIRR PARKING LOT OF 125 WEST JOHN ST.
HICKSVILLE, NY 11801

GRAND SPONSORS

SPECIAL ATTRACTIONS:

Live DJ and Dance Performances, Cultural Programs, Dignitaries,
Mouth Watering Food and Shopping, Kids Fun and Activities, Henna & Tattoos,
Live Marching Bands, Garba, Dhol, Bhangra and Much More.

MEDIA PARTNERS

RAFFLE TICKETS AND EXCITING PRIZES

Print Sign

Preetnama

Khara Sach

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM

Cheif Editor
Pritpal Kaur

+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 254

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

24 MAY TO 30 MAY, 2024

No body have time to watch TV Advertisement
No body have time to read Physical newspapers

It's social time.

Online News, Advertisement, Promotion Anytime anywhere.

Doesn't matter where are you.

Advertisement with Preetnama.

Promote your business with TalkShow

We gave social stage to show yourself and your Business.

Business Persons, Doctor,
Advocates, VISA, Tour Travel, Actor, Singers,
writers come Join or TalkShow
and Advertisement with us on national
& International based.

**Search Just
Preetnama
Youtube
Facebook
Twitter
Instragram
LinkedIn
Tiktok**

No ned to go anywhere, Just leave message on
WhatsApp or email us. We will call you back.

Contact immediately

+1 201-312-4180,+1 917-328-8436

www.preetnama.com, www.preetnews.com

Email- preetnamausa@gmail.com